

賽夏族歲時祭儀教材

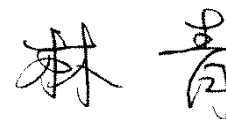

處長序

雪霸國家公園為高山國家公園，國家公園所涵蓋的範圍及周邊盡是原住民的傳統領域，原住民文化的傳承與保存是國家公園的重要工作之一，為此本處於95年11月28日與新竹縣五峰鄉賽夏族簽訂建立「夥伴關係」，而發展夥伴關係之主要「原則」為：一、合作友好，真誠對待。二、平等相待，尊重法律。三、互利互惠，共管發展。四、加強在民族事務中的研商與合作。五、合作共建部落永續發展願景。自夥伴關係簽定以來，本處透過耆老口述歷史的記錄與整理，協助賽夏族保存文化，一方面突顯國家公園內豐富的歷史人文風貌，而當中田野調查的過程也凝聚部落間的向心力，並傳承部落文化。

歲時祭儀為部落傳統生活週期的延續，賽夏族的傳統祭儀相當多，由不同姓氏的氏族各自負責不同的祭儀，並各有其重要的意涵。然而受外界社會文化的衝擊與環境的變遷，部分的祭儀內涵逐漸淡忘、簡化，甚至消失，而傳統祭儀逐步失去傳統，這是相當可惜的憾事。本書為部落內在覺醒文化傳承的重要，由部落團隊發起，透過為期二年的田野調查、耆老訪談及資料整理，與時間賽跑，努力趕在部落耆老凋零前，為賽夏族人留下最完整的祭儀文化。本書以賽夏族的族語編製成教材，傳承部落耆老自身所體驗的傳統祭儀，並透過圖說、看一看、想一想各種啟發式的連結，激發年輕一輩的族群能瞭解部落重要的祭儀的起源、主祭者、用具、禁忌等。期望本書未來能實際地應用在部落母語、文化的傳承及環境教育上，連接賽夏歷史傳統的認同感，邁向國家公園與賽夏部族共建永續發展的願景目標。

雪霸國家公園管理處處長

Manabih ka tinasi'alay kina:at

2012 tinal'oemaeh *Shi-Pa National Park* pa'alowa' ka Say kilapa: SaySiyat koma:at ka kaspengan maysiri: ma Somingozaw ka tatini' ki 'omalingo' inkakhayza'an sinbil noka tatini' ka pinpinas kayzaeh kakrangi'an sika:at ay kina:at, 'aehae' tinal'oemaeh kinhoenaehnge: pinaysiri: inmari' ka pinanabih noka tatini' hayza' 'okay payla'oz kikhingha, tatini' komoSa: inokay lohaepor ka pina'alowa' ni kabaki', singowip, hiya' inalomihaepor isa mayla'oz sowiti', 'okik Sa'te: pinanabih. nakhini hoenaenge: 'ata:an ka tinal'oemaeh hini Sapang kaspengan 'oka' ka kina:at 'am hiya' ila 'am ra:am, haysani So: monSapang ma pasi'ael ka tatini' nonak ila ka pinayaka:i', 'oka' ka ra:an, haysani ka minayhael imapiza ima ra:am ka kaspengan. 「kayzaeh」. yami kamonhael kamatawaw haseb mae'iyah, homawan rima' ay kapatawan nonak matawaw, So: 'amatawaw ila hini kaspengan 'anoray kasangayan rima' maysiri: somina' ka ngabas noka tatini', tatini' ma' Siyae' iniya'om 'oyah, hayno' 'okay papotngori:, Singowip, 'itaySo'on naehan o isa hini ay tinal'oemaeh haysia 'okay ta'asani matawaw koma:at.

hini ay 2013 tinal'oemaeh lomotor naehan koma:at katortoro' lalohaey kina:at, kamatawaw SayboSi: o'aehae' mae'iyah, kapatawaw 'am nakino' mapaehraehngeng paso: 'in 'azem 'am nak'ino', hayza pinawa:i' 'aehae' ima ra:am maraS matawaw hi lalo'kama tortoro' ray kam soebae:oeh kakiSka:atan nom komitkita' pinatawaw minpospoSal raroton maepaehraehraeng o kayzaeh ila ka pinaehraehraengan, isa tasi'alay siska inoSa' ka howaw matawaw ila, si'aSkan ka haehila: naehan pawrowa' ka kina:at ki maepaehraehraeng naehan.

'aehae' ila hini ka:i', ana nak'ino' hayza ka inokay papotngor ka kina:at, 'alno saehoehaw mita', hiya' ima Sekla' ka kaspengan mita' noka SaySiyat 'izi' rae'aew, Sai:il tatortoro' a 'ita', 'ana 'oka' ma pakhayza ka hames nonak ka kaspengan, 'izi' pa'ay ray kabihani kayzaeh hayza mita' nonak Sapang kaspengan. yami kamaka:at 'aring kamonhael somina' ka ngabas, koma:at, somingozaw hini howaw hoepay kapatawaw tal'izaeh, koma:at, somingozaw hini howaw hoepay atomal. tabin isahini haSa'en kinhoepayan, kita'en pinatawan kayzaeh, hing'awan ka basing Siyae', ra:amen ka pinawan atmoalo rima' maysiri: 'okay 'as'asay ka haehila: potngor miyalatar

naehaen ki tatini' isa matawaw ila. haysani ka 'al'alak, korkoring, paspeng naenaw ka tatini' a ngabas pina'alowa' 'oka' ka kina:at, 'inowan 'am Sekla' kaspengan mita' nonak, 'am 'oka' nanaw ka kini'ta' nasiya koSa'en Sapang kaspengan.

isa:a o ma'an 'in'azeman pakhayza saeboeh ka kinita' mita', nakhaysani ka kapayaka:i' noka SaySiyat 'iyakina pazeng ila, ka 'al'alak kilwa'is sowiti' tamemeS paw'itol kapayaka:i' ki kaspengan mita', kaspengan mita'ka SaySiyat ana 'okik hoenaehnge: , isa koma:at hini ka tortoroe' kina:at, nokano' Soka' niya'om ka in'azern ta'oeloeh ' okay ngowip papnyti sika:at ay kina:at, hini kina:at kayzaeh hayza noka minayhoel kakita'an , kayzaeh, 'aewhay, nakhara paksizaeh ila Sapang howaw noka SaySiyat, hayza ila ka pina'alowa' minminayhael. haysani ka korkoring tomaynga'nga' atomal talnoto'iya' ila saeboeh, kin'i'iyah kayzaeh ila kil kaspengan nakhara makakrawaS ila. kina:at noka 'inakiSka:at ay kam'ibabaw hayza 'oyaeh 'akoey kina:at ka kina:at, kita'en ka kina:at hingha' ka ra:an, tatini', 'al'alak, korkoring, nakhara haSa'en Semepe:, hayza ila hini kina:at 'anorama' koma:at hingha' ki kapayaka:i' noka SaySiyat, haysani ka korkoring ra:am ila semepe:, hayza 'oyaeh kina:at noka to'iya' kayzaeh sepe:en. ra:am semepe: 'oyaeh noka kamalohlohay korkoring.

bi:il ma'alo' ila sae'oewaz *Shi-Pa National Park* ki kako sina:engan kamatawaw tatilhael 'iniya'om ka SaySiyat paksizaeh koma:at ka hini kaspengan. hingha' ma'alo' 'oyaeh Say pinasao:ol tatini', Say Sawi' tatini', Say kilapa: tatini', kamakita' tatini', kama'oemaz'az'azem, Sapang kamatawaw koma:at.

isaza: ila o ka pinan ra:anan paskayzaeh hini kaspengan kina:at, tabin kaysa'an paksizaeh ila, 'oma'alo' ka tatini' mita pa:ahoeroe: ka 'a'oSa' 'inimita' o sizaeh koma:at ka hini howaw.

Oemaw a Babay

序

二〇一二年雪霸國家公園委託執行「周邊北賽夏族歲時祭儀族語耆老訪談暨影像紀實計劃及調查祖先遺留重要之傳統文物」。在一年巡迴訪問過程中，發現各部落長老偶有不同口述，皆因遺忘或是未有機會與其更年長長老確認。原因為多年在沒文字記載的情況下，難免很難確認其正確性。再者因應現在生活模式的改變，祭典的形式也改變了，還好變化不太大。目前仍有些還能依據傳統儀式進行。去年我們五位田野調查蒐集資料人員均是上班族，常利用空閒或週末假日去巡迴訪問，但仍顯有些許不足之地，因此我們利用今年再次繼續訪問工作。

二〇一三年起進階編輯歲時祭儀族語學習教材，編輯增加至七位工作人員，邀請一位語言學家葉美利教授作為核心教材指導。每次執行計劃前都要經過數次討論提出想法，再依討論結果就來分組並分配工作項目，然後去執行並依指定日期再討論及修改。

這次編輯的教材仍不盡完善，誠摯希望瞭解賽夏族祭儀文化的族人能共同勉勵且知不諱言不存私心，相互指教為使我們自己的文化落實紮根，將文化傳承的重大意義成為賽夏族之重要資產。去年做田野調查蒐集資料經過多時的整理、撰寫、訪問，雖然是件辛苦的事，但至今看見豐碩的成果，內心感覺愉快踏實。在訪談時一刻都不浪費，先和老人寒暄幾句才開始訪問需要的資料，現代年輕若只依賴老人口述，不加以記錄，這樣未來後代無法長遠瞭解自己的傳統文化，也無法看出文化的重要性。我想針對目前賽夏語面臨瀕臨危機，所有賽夏族年輕人均應負起責任，共同持續努力拯救族語和傳統文化，我們賽夏族的文化歷史雖然不長，但趁著我們的記憶尚未模糊來編輯族語學習教材，不管好與壞，感覺上已完成了賽夏族一件重要任務，也已傳承祭儀文化給子孫了。現在不管接受的教育皆與傳統生活都已相距甚遠，也和我們的傳統文化有了距離，在市面上有很多學者專家寫的書籍，不容易讓一般人看懂，藉由這次編輯機會，教材內容將族語用羅馬拼音精準書寫，再用中文翻譯成淺顯易懂的文字，使學齡孩子也能了解。

最後，誠摯感謝雪霸國家公園暨各科全體同仁給予賽夏族人幫忙支持完成編輯歲時祭儀文化這本書，同時也謝謝這次所有南北群的耆老們以及歲時祭儀族語學習教材的編輯人員，至今走過漫長時間終於順利圓滿完成祭儀傳統文化，感謝 tatini' 在天之靈保佑我們完成此誌。

趙山河

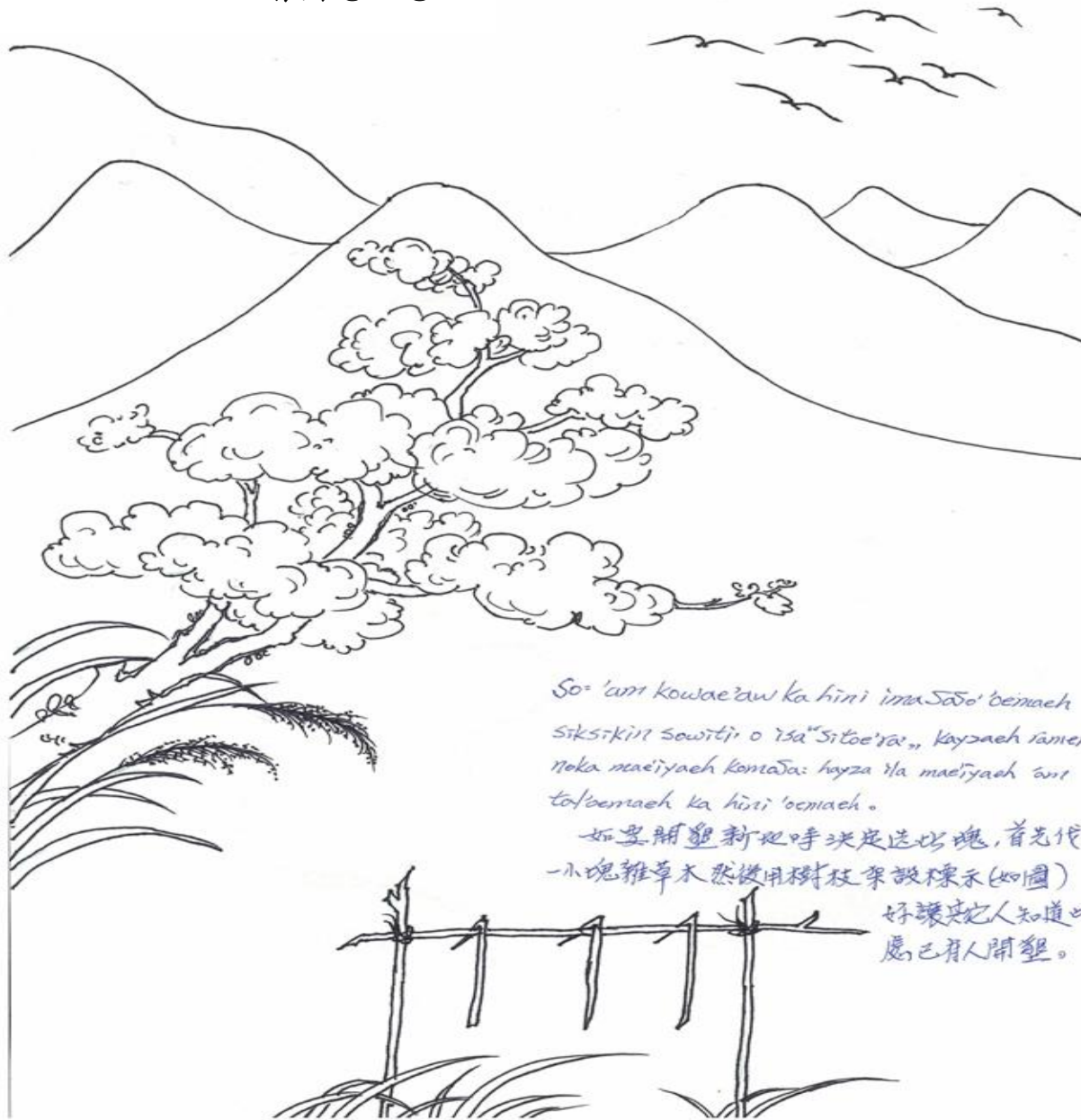
目錄

1. 開墾祭(Somiksik)	1
2. 開倉祭(pitsaka)	11
3. 播種祭(pit'azae')	23
4. 祖靈祭(paSbaki')	37
5. 矮靈祭(paSta'ay)	49
6. 敵首祭(tinato')	67
7. 祈天祭(oemowaz ka kawaS)	79
8. 龍神祭(karang)	89
9. 風火烈(baki' bo:ong)	97
10. 雷神祭(biwa')	107
11. 除喪祭(malraw)	121
12. 回娘家(maSpalaw)	133
13. 淨溪祭(tallolong)	143
14. 織布女神(kathethel)	153
15. 還緣習俗(pasorangi')	163
16. 鎮風祭(pongiyo')	173

Somiksik

開墾祭

一、kita' naehan 看圖想一想

So: 'um kowae'aw ka hini ima SaSo' beinaeh
Siksikiil sawiti o 'isa' sitoe'ra', kayzaeh ramei
noka mae'yaeh komada: hayza ila mae'yaeh ovi
ta/beinaeh ka hini 'oemaeh.

如要開墾新地時決定這塊地，首先伐
一小塊雜草木然後用樹枝架設標示(如圖)

好讓其他人知道
處已有人開墾。

pinsitoe'ra'

1. 'am Somiksik ko'oemaeh ka hini
SaSo' 'oemaeh sitoe'ra' naehan.
要開墾新地時，先架設標誌。

2. mae'yaeh komita' ra:am ila.
hayza 'am ko'oemaeh ila.
讓別人見了就知道有人開墾。

3. So: 'amkay tal'oemaehi hiza
tinasitoe'ra' babih pakalben.
如放棄開墾所架標誌解開廢倒。

4. 'isa komi:im naehan ay babih
ka 'ima kayzaeh.
另再至別處找適宜地方。

二、SaySiyat ka ka:i' ki kaspengan 族語與文化加油站

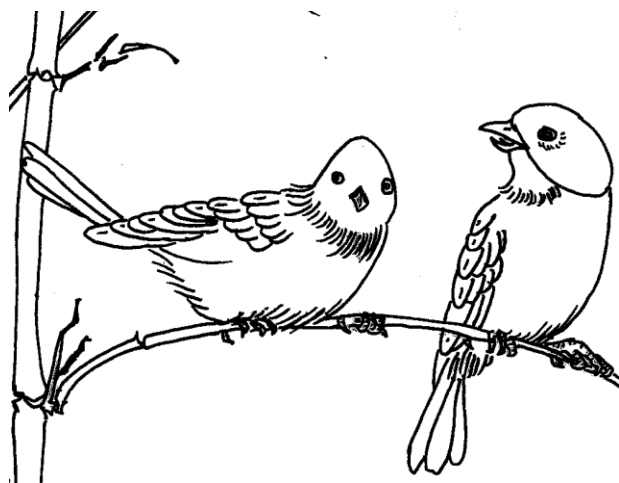
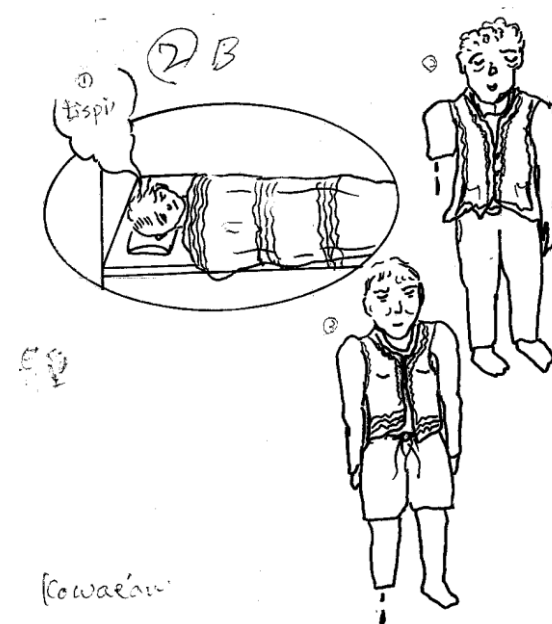
tispi'

So: hayza ila 'ima kayzaeh 'oemaeh , 'alno haewan minae'rem , patspi' naehan.

如確實找有合適地方，晚上睡眠再做託夢儀式。

So: 'ispi' ka Si'inpoetoh ka hima' , 'ae'ae'y , 'aewhay , So: tal'oemaehen mina , mari' ka kak'aewhayan.

如夢境已斷手，卻是不吉利的地方，勉強開墾會發生意外事故。

tiSiSil

So: rima' paray ra:an bazae' tini SiSil 'aeway lobibih.

如要去新地中途聽到占卜鳥有不吉利止步返家。

1. matawaw ka ima SaSo' 'oemaeh, homaboS
naehan ka kasnay koko:ol samiyan ki tatini'.
開工前先舉行祈福（求）山神和祖先及往故
前輩之靈。
2. sizaeh Somiksik, 'ima raeraehoe' 'ibabaw
kaehoey Sopanga'en.
樹蔭下雜草伐完再把高粗大的樹要劈枝等。
3. ka Sinabaehan panga' tastasen
kayzaeh 'alikaeh 'ae'ae:iw ka baSo'on.
被劈下之樹枝再切小節易乾燒盡。
4. binaSo'on tangtangen ka 'aewlang
Siroton 'ae'ae:iw baSo'on.
經燒後再整理清楚，將雜根、莖挖出堆起乾
後再燃燒。

三、sepe: naehan 讀一讀

kabaki' kil tatini' kakhayza'an koza' kin ra:am ka ta'oeloh, ra:am 'omaz'azem 'a'oSa' ka howaw. ko'oemaeh hini kakhayza'an mina. bangbangan raeraehoe' 'a'ibabaw ka kaehoe, lasiya 'oka' ka kapatawaw, 'oka' kasi'aelen, hatas kakrowaSekan sini'ael 'okik baba:ok pakpaka'alo:an.

ya:o bazae' ka pinanabih ni kayaba', moyo 'am paka:i' ay? ya:o' ma' 'inalomihaeper ka kini'iyah kakhayza'an, 'aewpir, rokol, kasnay 'oes'oeso'an kasi'aelen 'ana 'aewhay So: hayza ila ma' kayzaeh ila Sik'i'iyah, Sikwa'isan ka basang 'oka' kak'ayah.

tatini' nak'ino' ko'omaeh, lasiya paka:i' 'okay ngowip pina'alowa' noka tatini', ay kawaS samiyan, ay koko:ol ka habon So: 'am tasi'alay ko'oemaeh matawaw, 'izi' atomal ngowip pasi'ael homaboS ka tatini', be:ay kasi'aelen, parae'oe: kayzaeh So: matawaw 'okay mari' ka pangpangih, kayzaeh maelaehaeng ka pinpinamowa'an mita', paw'itol ka kin'i'iyah mita'.

haysani kita'en kayzaeh ila ka kin'i'iyah, nakhara: kakayni' ila matawaw tal'oemaeh ka 'oemaeh, rima' ila ray raehoeran matawaw, kayzaeh kamari'an, 'ana nak'ino'isa:a 'izi' ngowip ka pina'alowa' noka kabaki'(tatini') mita' hini.

祖先和久故前輩老人多麼的有智慧聰明，對未來前程周遭環境都非常清楚。在這原始叢林裡他們缺乏工具，生活起居樣樣缺，如何開發墾地，真想到那麼辛苦可憐極了。

以前我聽父親所說的話，講了你們不知會相信嗎？事實我也曾經體驗過以前生活，除地瓜、芋頭，還有野生根莖植物，不管好吃與不好吃，能夠過得去就沒事，如此反而身體更強健，沒有生病。

以前老人們相信祖先遺言、祖靈，還有守護山神，這不是迷信不得不信，如要開工前切記先祈求（福）祖先、祖靈，供祭品、酒祈求保佑工作順利安全，使不會有任何受到傷害，另外使農作物豐收，可提升我們的生活和未來。

至現代已幸福多了，可是發覺現代的人都不願耕作的現象。都改換到城市就業了，收入固定輕鬆，不管怎麼樣，祖先之遺言永懷傳承。

四、'alno SaySiyat 用賽夏語對談

場景 1 baki' ki kalaeh sasisingozaw

kalaeh: baki', ka tatini' mita' SaySiyat 'okik haeba:an sae' oewaz ay?

baki': o! 'ihi'! kin bazae'an ma'an komoSa: 'okik haeba:an Sa.

kalaeh: kakhayza'an rowaSek ray kam 'ibabaw koko:ol kano' Sik'i'iyah nay?

baki': 'a' aringan somi' ael ka kasnay 'oes' oeso'an 'inalep, bi:il hayza ila ka tata' kasi' aelen.

kalaeh: kaspengan noka to' iya' izi' i: 'alep 'ampowa' hayza na' 'oemalep nay?

baki': 'ihi'! So: 'am paSbaki', pit' azae' rima' ray kamamaelaehaeng paka:at kayzaeh.

kalaeh: baki', 'aring Somiksik o sizaeh ko' oemaeh koza' kin hoenaehnge: ?

baki': 'aring tasi' alay o tabin sizaeh roSa' ilaS o hayza.

kalaeh: baki' 我們的祖先（賽夏族）人數不多是真的嗎？

baki': 唷！是的！我聽說是不多。

kalaeh: 從前人起居於嵩山頂上，過著什麼生活呢？

baki': 起初靠著打獵維生，後來有小米吃。

kalaeh: 政府規定禁止捕獵，怎麼還有人捕獵呢？

baki': 是的！如在祖靈祭、播種祭可以到派出所申請許可。

kalaeh: 爺爺，從開始伐草至整地為止需要多久日子？

baki': 從開工做起至完整需要兩個多月才能完成。

場景 2 'oemaw ki bo:ong

'oemaw: para:in minatini' – kano' koSa'en kowae'aw ?

bo:ong: 'ima SaSo' tinal'oemaehan koSa'en kowae'aw.

'oemaw: hayza naehan kano' koSa'en Sitoe'ra'?

bo:ong: noka kaehoey a panga' hinokhoek pintiwaSaw koSa'en Sitoera'.

'oemaw: para:in minatini' – pinSitoera' hini , mae'iyah komita' kayzaeh ay ?

bo:ong: kayzaeh atomol, kakhayza'an ka tatini', So: 'aehae' ngabas ila ma' kayzaeh ila.

'oemaw: ya:o rengreng bazae' ka tatini' , kano' koSa'en mina'awan?

bo:ong: 'oemaw - So'o kin makakreng SomSomingozaw ka kaspengan , mina'awan hini tal'oemaehen roSa' tinal'oemaeh o pasangayen naehan koSa'en mina'awan.

'oemaw: 大哥，什麼叫做 Kowae'aw ?

bo:ong: 新墾旱地叫做 Kowae'aw 。

'oemaw: 還有什麼叫做 sitoe'ra' ?

bo:ong: 用樹枝插於地下架設標誌叫做 sitoera' 。

'oemaw: 別人看了這標誌有效嗎？

bo:ong: 很有效，以前老人用嘴巴說一句話就確定了。

'oemaw: 我經常聽老人說，mina'awan 是什麼意思？

bo:ong: tayaw—你很認真詢問很多祭儀事情，這 mina'awan 是連續耕耘兩年之土地後，暫時休耕叫做 mina'awan 。

場景 3 tayaw ki baki'

tayaw: baki' ma'alo tomortoroe' 'iyakin ka kaspengan!

baki': kayzaeh atomal, pinayaka:i' ni baki' mina 'izi' ngowipani.

tayaw: baki' hayza na 'aehae' kano' koSa'en minsikopan?

baki': 'ay! hini 'oemaeh patawawen o to:o' tinal'oemaeh isa pasangayen ila. hini koSa'en minsikopan.

tayaw: baki', So: 'am tas'alay tal'oemaeh ka ima SaSo' 'oemaeh hayza ay ka kaspengan?

baki': hayza o! homaboS ka tatini', tiSiSil, tispi'.

tayaw: baki', 'ampowa' ra:men kayzaeh a 'aewhay?

baki': 'aehae' So: 'aewhay tiniSiSil hini 'oemaeh ma 'aewhay 'oemaeh. So: 'aewhay tinispi', matawaw Somapih ka mae'iyah.

tayaw: 爺爺，謝謝教我很多歲時祭儀文化。

baki': 非常好，爺爺講的一切記不得忘。

tayaw: 爺爺，還有一個什麼叫做 minsikopan？

baki': 這新旱地連續耕耘滿三年暫時休耕叫做 minsikopan。

tayaw: 爺爺，如墾新旱地有什麼儀式嗎？

baki': 有啊！祈福（求）祖先、占卜、託夢等。

tayaw: 爺爺，怎麼知道好或不好呢？

baki': 如占卜鳥叫聲不吉利表示這地方有凶兆之疑。如夢見嚴重不吉利，非常不吉施工會換條人命。

場景 4 kizaw ki koko'

kizaw: koko', kamalaehaeng koko:ol Samiyan pasi'aelen ay 'oyaeh?

koko': 'ihi' o ! siya Sapang kamalaehaeng 'isa: 'oemaeh, 'izi' ngowip pasi'ael.

kizaw: sizaeh ila saeboeh tinal'oemaeh 'am kano' ila howaw?

koko': ma' minayna:a' ila ka pit'azae' haehila:

kizaw: kakhayza'an ya:o 'inokay Sekla' ka kaspengan mita' kin kayzaeh!

koko': So: 'iyakina ra:am So'o, wa:i' tatortoroe' 'iSo'on.

kizaw: koko', haysani hayza ila ka kina:at kakita'en 'amkay ngowipani ila.

koko': kano'! 'am pit'aza' ila.

kizaw: 奶奶，護山之神也要祭拜嗎？

koko': 是呀！牠是那座山之地主（神），不要忘祭拜。

kizaw: 一切工作完成後還有什麼事情嗎？

koko': 那就等播種祭的日子。

kizaw: 我以前忽略了我們的歲時祭儀文化，原來這麼美呀！

koko': 如你有想了解請到我這裡我教你。

kizaw: 奶奶，現已有書可以讀了，以後就不會忘記。

koko': 什麼！播種祭到了。

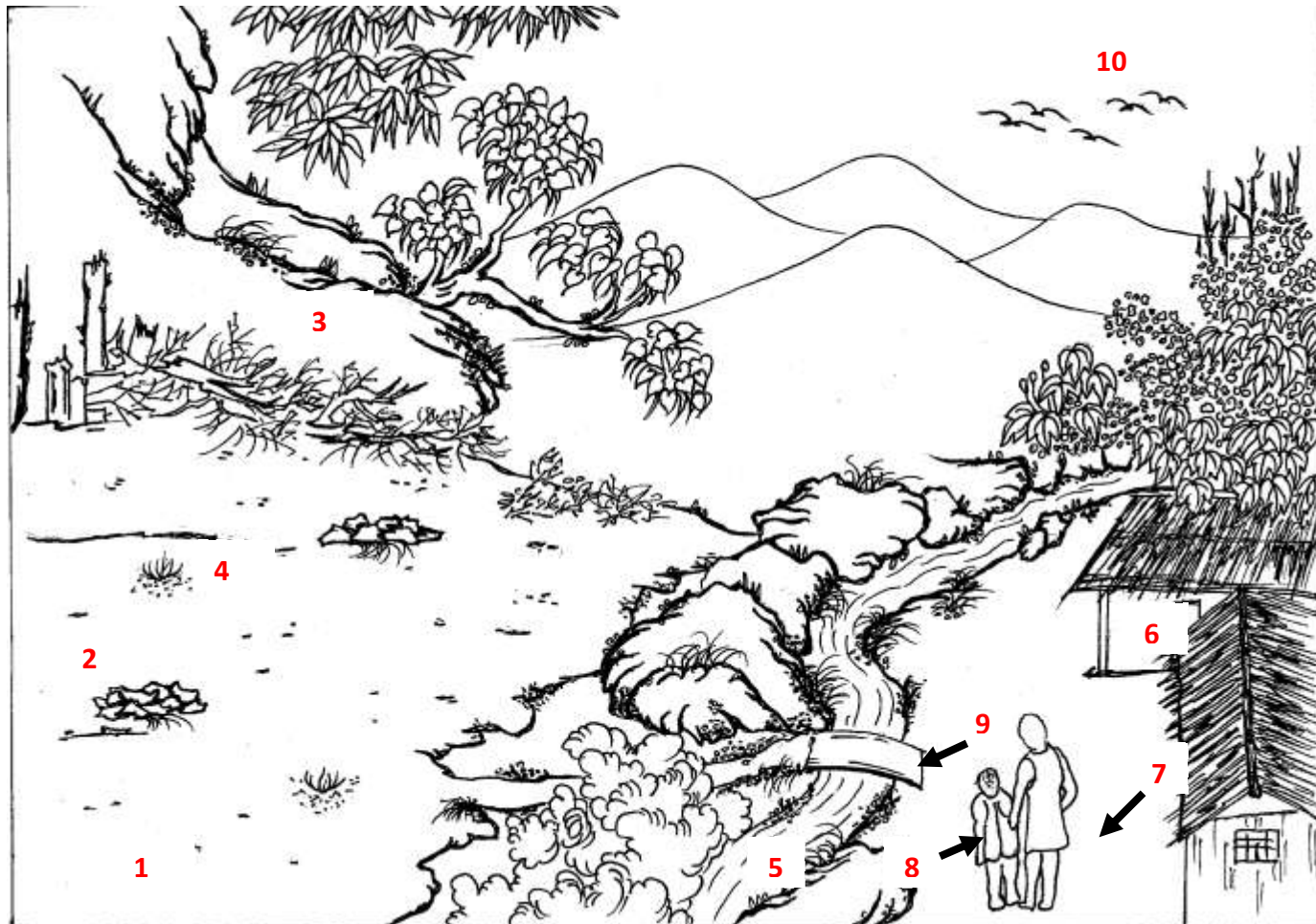
kaka:atan 記事本

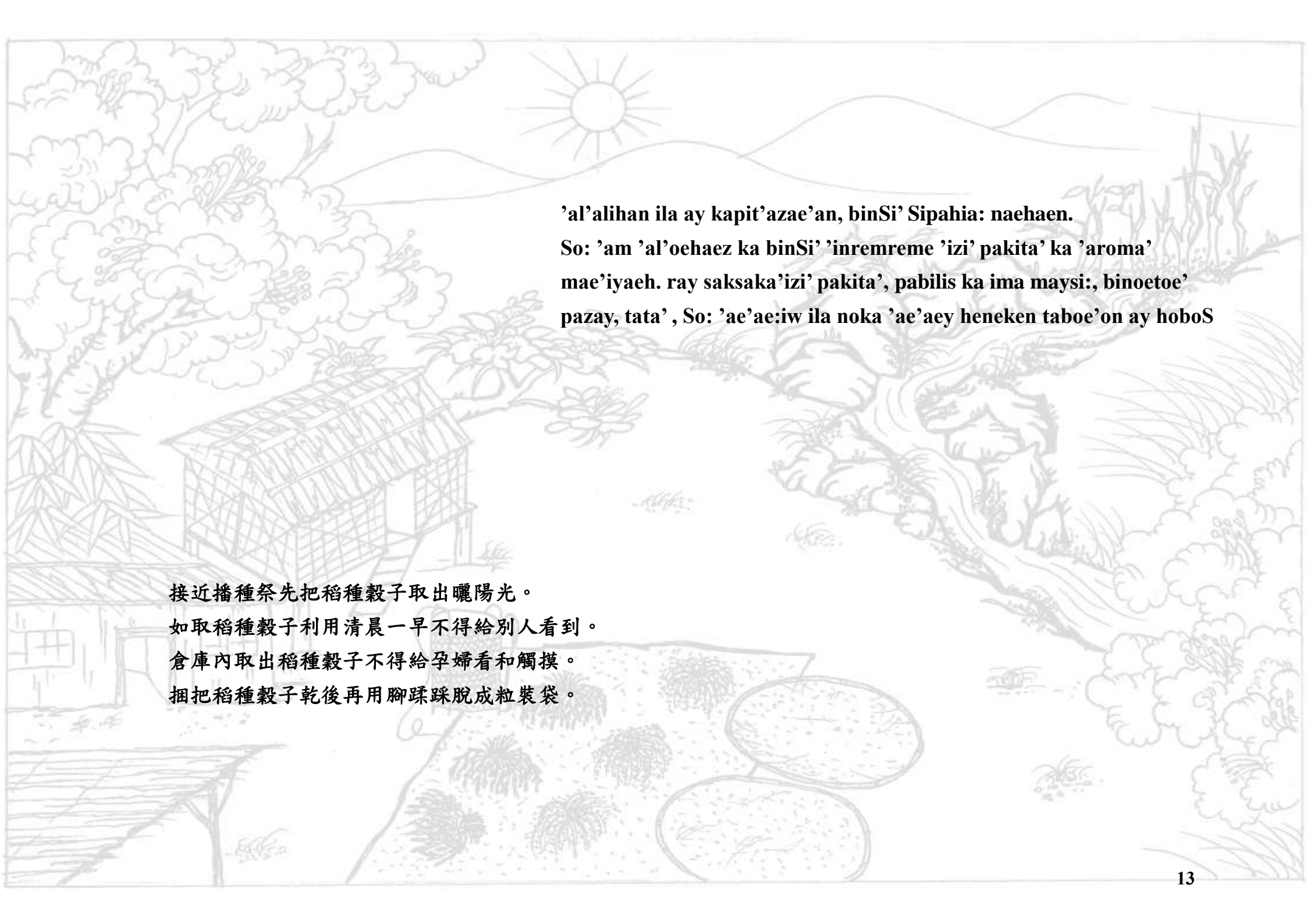
pitsaka

開倉祭

一、kita' naehan 看圖想一想

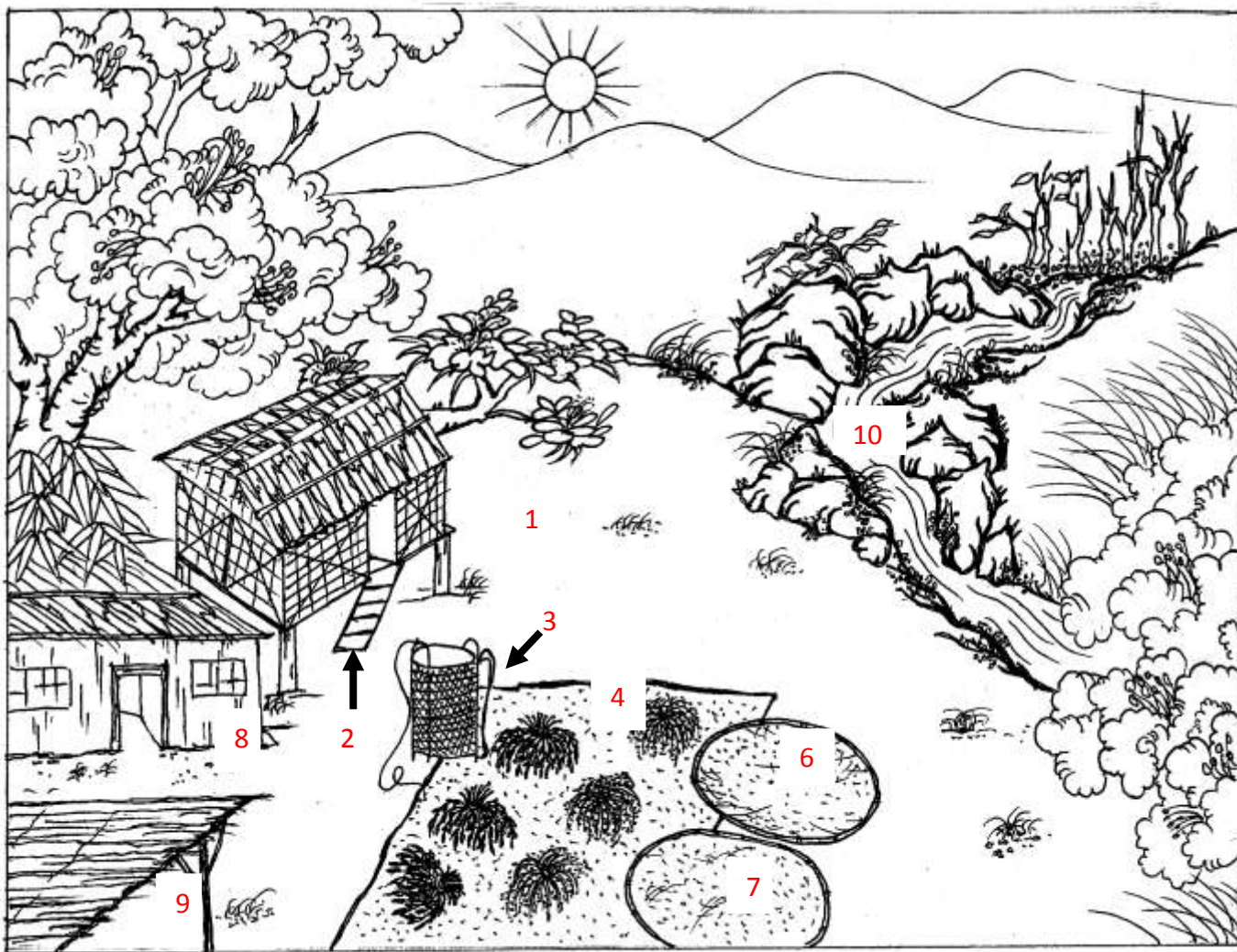

- 1、 pinsikowae'an 旱地
- 2、 bato' rinakal 砌石
- 3、 inokik 'ae'ae:iw
pangpanga' 未乾的樹枝
- 4、 binoSa'an 'abo' 草木灰
- 5、 inoko' 水溝
- 6、 taew'an 家
- 7、 'oya' 母親
- 8、 korkoring 小孩
- 9、 haleb 橋
- 10、 pawak kabkabaehae:
白鷺鷥

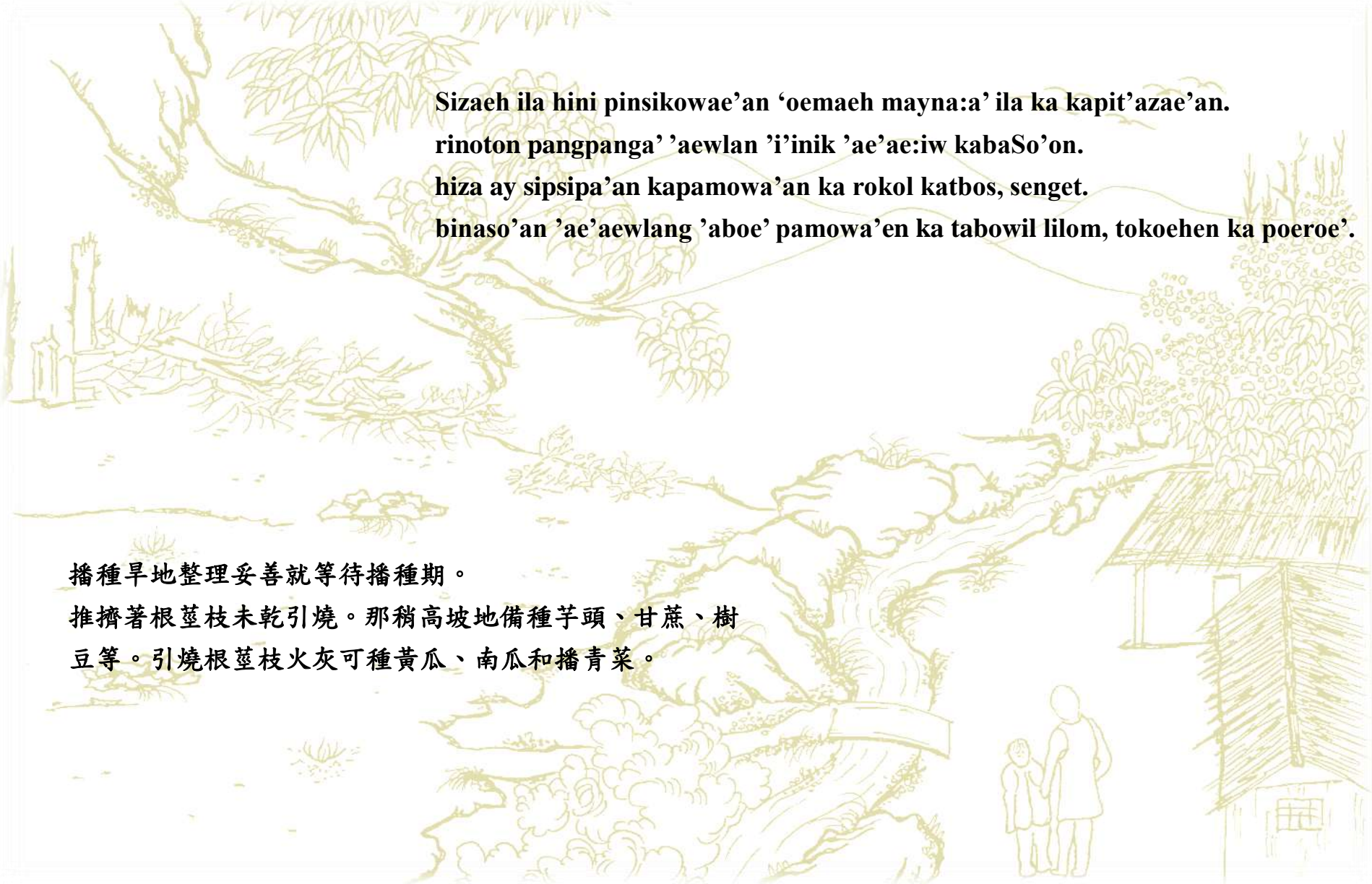

**'al'alihan ila ay kapit'azae'an, binSi' Sipahia: naehaen.
So: 'am 'al'oehaez ka binSi' 'inremreme 'izi' pakita' ka 'aroma'
mae'yaeh. ray saksaka'izi' pakita', pabilis ka ima maysi:, binoetoe'
pazay, tata' , So: 'ae'ae:iw ila noka 'ae'ae'y heneken taboe'on ay hoboS**

接近播種祭先把稻種穀子取出曬陽光。
如取稻種穀子利用清晨一早不得給別人看到。
倉庫內取出稻種穀子不得給孕婦看和觸摸。
捆把稻種穀子乾後再用腳蹂蹂脫成粒裝袋。

- 1、saksaka 穀倉
- 2、haehangaw 梯子
- 3、takil 背簍
- 4、binoetoe' o:ol 糯米把
- 5、binoetoe' tata' 小米
- 6、hakeb 竹篩
- 7、kinnek tata' 曬小米
- 8、taew'an 家
- 9、kasakapan 棚架
- 10、inoko' 水溝

**Sizaeh ila hini pinsikowae'an 'oemaeh mayna:a' ila ka kapit'azae'an.
rinoton pangpanga' 'aewlan 'i'inik 'ae'ae:iw kabaSo'on.
hiza ay sipsipa'an kapamowa'an ka rokol katbos, senget.
binaso'an 'ae'aewlang 'aboe' pamowa'en ka tabowil lilom, tokoehen ka poeroe'.**

播種旱地整理妥善就等待播種期。

推擠著根莖枝未乾引燒。那稍高坡地備種芋頭、甘蔗、樹豆等。引燒根莖枝火灰可種黃瓜、南瓜和播青菜。

二、sepe: naehan 讀一讀

hini pitsaka: nakhara ima nonak ka kaspengan, 'aring kakhayz'an hayza ila pina'alowa' noka ta tini', tabin haysani 'okay sapih, sizaeh tomokoeh o tabin kipazay hayza 'oyaeh ka kaspengan.

tinokoehan pazay, tata', hayza ila 'aehae' 'ilaS, monhael lomasez. (koSa'en kiSlomasezan, hayza kapatol) kita'en 'ehep ka pazay pawni:ilin lomasez, kayzaeh ka sin'oelan. to:o' 'ilaS lasozen naehan o tabin minboway, hiza ay langlagniyan ma' lasezen ka hinbetel.

So: sizaeh lomasez 'am kipazay hayza 'oyaeh ka kaspengan, kita' naehaen ka kina:at:

1. So: 'am kipazay 'aehae' taew'an maehraehraeng o tispi' naehaen.
2. kamo'alay minremreme rima' kemsem So: 'aehae' binotoe' lobih komhaemae' naehan.
3. 'ae'ae:iw ila ka kinipazayan ka pazay ,noka kamo'alay siroton ila ray saksaka:.
4. So: 'am romoton mon to:ol 'oe'mo'oe: "payhae'hae', ..."
5. kita'en ray saksaka: rinoton mayhae'hae' 「'aeh」 hini kinhoepayan mita' ma'alo' ka tatini'.
6. sizaeh romoton mari So'hae' kinsem sipahaelay ray sinakeban babaw.
7. So: tal'ozong 'izi' pasi'ael ka 'aroma', 'aehae' taew'an kayzaeh.

o hini pitsaka: kaspengan kin 'akoey, haysani 'oka' ila i: kita'i: 'ana nakino' ka minaehael, noka tatini' sinbil ka:i' ;izi' ngowipani.

這開倉祭儀好像很特別的習俗，祖先早已清楚傳承，至今保存傳統不變。播種開始至收割也有很多儀式。

播下稻穀、粟（小米）之後，約一個月以後舉行第一次除草工作（族語稱 kiSlomasezan，有一首歌叫除草歌）在除草中如看到稻株空間太密同時選株拔除，使秧苗健全快速生長，再過三個月再次除草而後待出穗，其他周邊栽植也一樣要除草清楚。除草工作一切完成，等待收割，也有收割儀式，先看下列幾點：

- 1.如可以收割了，一家先商量及託夢吉利。
- 2.清晨先派年輕人至園裡先割一手握的稻熟穗放地上，然後回家用早餐後全家一同去進行收割。
- 3.一把一把稻穗經多日晒乾後由年輕人負責把稻穀堆在倉庫。
- 4.堆放前站立在倉庫邊提一把稻穀叫三聲滿！滿！滿！
- 5.看著倉庫內已堆滿（嘆口氣叫聲「哎呀！」）說：這是我們辛苦的收穫，也是感謝祖先給予豐收。
- 6.年輕人取根穗插於倉庫屋頂上。
- 7.如祭爐灶時，新米飯不得給別人吃，一家人無所謂。

以上開倉祭這麼多的儀式，現已不存在也看不到了，不管有或沒有，後代子孫絕對不得忘掉祖先的遺言。

三、'alno SaySiyat 用賽夏語對談

場景 1 'amoy ki mama'

'amoy : mama', hini pitsaka: 'ita' SaySiyat nanaw ay hayza?

mama' : 'aroma' ma' hayza 'okik hinghae' mita' ka kaspengan.

'amoy : 'amari' ka binsi' ay saka: 'ampowa' kayni' pakita' ka mae'iyah?

mama' : kayni' sikraylis ka kakliyabo' mita'.

'amoy : mama' sizaeh tomokoeh monpilaz lomasez?

mama' : monpoSal, monhael lomasez ka hinbetel.
monhael lomasez ka 'ima 'aewhay sin'oelan pazay.

'amoy : mama' sizaeh lomasez 'inowan 'a minboway?

mama' : roSa' 'ilaS o hayza minboway ila.

'amoy : 叔叔，這開倉祭只有我們賽夏族有儀式嗎？

mama' : 別族也有與我們的儀式不一樣。

'amoy : 倉庫裡要取出稻種時為何不給別人看？

mama' : 不讓別人來搶走我們的福氣。

'amoy : 叔叔，播種完畢後，除草需要幾次？

mama' : 兩次，第一次拔雜草，第二次拔生長不良之稻秧。

'amoy : 叔叔，除草完畢，多久之後才會長出稻穗？

mama' : 兩個多月後就會長出稻穗。

場景 2 'amoy ki mama'

'amoy: mama', So: lomasez hebelen ka pazay
powa'aw ila nay?

mama: tinokoehan So: 'ehep kayzaeh kebelen 'oyaeh.

'amoy: ya:o bazae' hi koko' toway komaSa: hayza
kapatol ay noka hini kaspengan?

mama: hayza o! ①'aehae' kakiStokoeh ②roSa'
kiSlomasezan.

'amoy: mama', yako 'okik 'inabazae ka hini kapatol?

mama: 'oka' ay? Soka, ya:o tapayaka:i' hi koko' maya'
tatortoroe' 'iSo'on.

'amoy: mama' So: 'am pitazae' ila, 'izi' ti'anhi'
sae'oewaz ay?

mama: sae'oewaz o! hayza na' ka pinpinamowa'an
ma' 'izi' pakhayayoe'.

'amoy: 叔叔，如果在除草中拔掉稻秧怎麼辦呢？

mama: 播得很密可以選株拔除。

'amoy: 我聽 toway 奶奶說，這祭儀裡有傳統歌謠是嗎？

mama: 有啊！一、播種歌，二、除草歌。

'amoy: 叔叔，我從未聽過這歌謠？

mama: 沒有嗎？不然我來跟 maya' 奶奶說教你唱歌。

'amoy: 叔叔，如在播種祭期間，不許摘竹筍是真的嗎？

mama: 真的呀！還有所有種植物不得折枯萎。

場景 3 toway ki koko' 'away

toway: koko' 'away, Sekla' hi 'iyakin ay ?

koko': 'aya: ! So'o toway a kawkel.

toway: koko' 'away, yako mowa:i' somingozaw ka
kipazay a kaspengan?

koko': So: 'as'asay ila kakipazayen, 'aehae' taew'an
maehraehraeng o tispi; naehan'

toway: So: 'ae'ae:iw pazay pinahila:an pakas'aboe' ray
saksaka: hayza ay kaspengan ?

koko': hayza o! ①kamo'alay minremreme ray saka: miriri:i'
monto:ol 'oemoe'oe. ②mari' Sohae' ka kinsem
pakonslaeh ay babaw sinakeban.

toway: hayza ay koSa'en tal'ozong ?

koko': hayza o! ①So: 'amsiyal ima SaSo' Si'Si' pa'inSa'la'
pasi'ael ka 'ozong. ②'izi' atomal pasi'ael ka 'aroma'
mae'iyah.

toway: 'away 奶奶，我是 toway 還記得嗎？

koko': 唉呀！你是 toway a kawkel。

toway: 'away 奶奶，我來請教收割稻子時有什麼儀式嗎？

koko': 如果稻子成熟可以收成先行一家商量和託夢吉利。

toway: 如穀子晒乾要入倉庫時有什麼儀式呢？

koko': 有呀！①KomoSa: payhae'hae'---年輕人一早站在
倉庫內叫三聲裝滿---②另再取一根稻株插在上方
的屋頂裡。

toway: 有所謂供爐灶儀式嗎？

koko': 有呀！①如要吃新米飯先供爐灶。②外人絕對不許
供食。

場景 4 toway ki koko'

toway: hini pitsaka: nakhara nonak, 'okik hingha' kil
'aroma' SaSinSinrahoe'?

koko': 'ihi', 'okik hingha'.

toway: koko', So: pa'al'oehaez ay saka: ka binSi', 'ima
maySi: 'ampowa' 'aewhay bilis?

koko': siti yaw noka tatini', Siktikot ka kinkaliyaeh noka
korkoring.

toway: koko', hayza kapapa:tol noka kiSlomasezan,
pit'aezae' 'ampowa' 'oka'?

koko': pit'azae' ka pa:tol ma' hayza.

toway: koko' ra:am ay So'o ma:tol.

koko': ra:am siya o! honaehnge: 'okay pa:tol Singowip ila.

toway: 這開倉祭好像很特別，和別的族群不一樣。

koko': 是，特別不一樣。

toway: 奶奶，倉庫取稻種為何不可以給孕婦觸摸？

koko': 這是祖先的禁忌，怕影響嬰兒之安全

toway: 奶奶有除草歌謠，為何沒有播種歌謠？

koko': 播種歌謠也有。

toway: 奶奶，你會唱嗎？

koko': 會唱喲！久不唱都忘了。

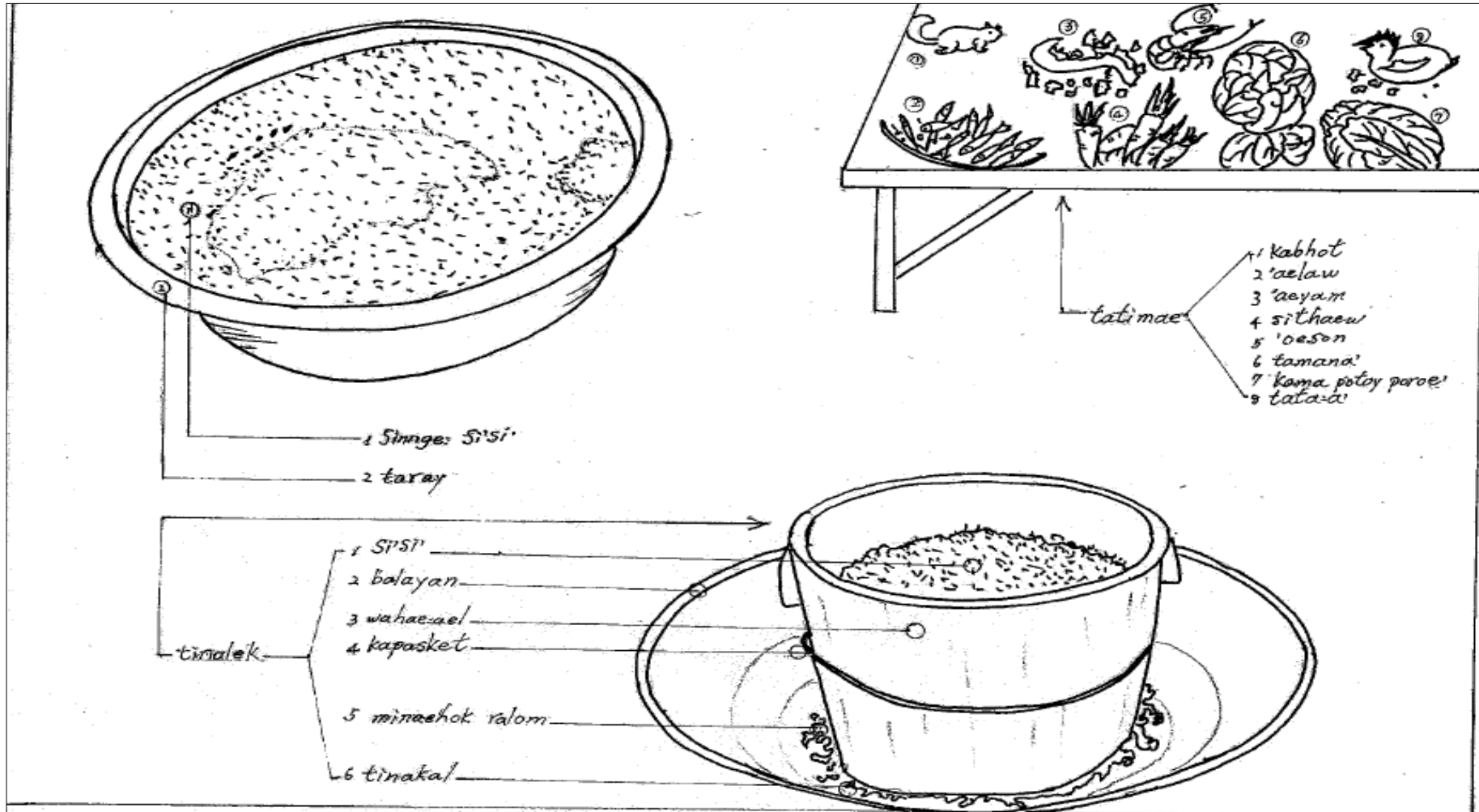
kaka:atan 記事本

pit'azae'

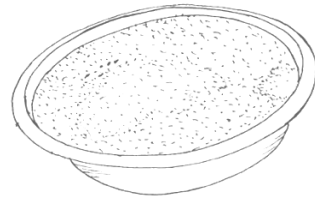
播種祭

一、kita' naehan 看圖想一想

1 Sinnge: Si'Si 浸米

2 taray 盆子

1 Si'Si' 米

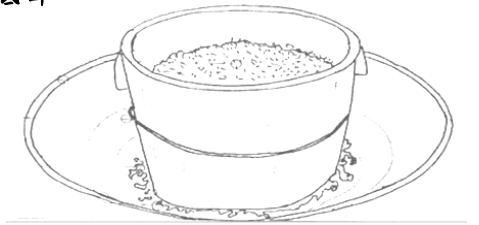
2 balayan 鍋子

3 wahae:ael 蒸桶

4 kapasket 鐵絲圈

5 minaehok ralom 滾水

6 tinakal 蒸桶底部

1 kabhot 松鼠

2 'aelaw 魚

3 'aeyam 豬肉

4 sithaew 白蘿蔔

5 'oeson 蝦子

6 tamana' 高麗菜

7 kama patay poroe 大白菜

8 tata:a' 雞肉

9 tatimae' 菜

二、SaySiyat ka ka:i' ki kaspengan 族語與文化加油站

1. 'iyawazwaz: iampez 'aenae' o niningnae'an kasepean , 'am rima' pit'azae' tomokoeh kapzay.

深夜約 11 點 30 分要到播重地方行播種儀式。

2. roSa' ma'iyah ('aehae' halapaw)

兩夫妻前往地點。

3. tatama' mahiyoe' pinama' ka tinawbon, talonga, pinobae:ah, a:aboS minkoringan pama' ka binSi', kaehlek , bengez.

提著火把，丈夫背著米糕、酒杯、祭品、妻背著稻穀、小鋤、鬼芒草。

4. minan ra:an iSka 'iyahimi, 'izie' pakbazae' ka kabkabaehae:.

行進小心不出聲，不要驚動小鳥。

5. 'iya'azem (ay babaw kayza ka kaSepe:an, roSa' kabkabaehae:).

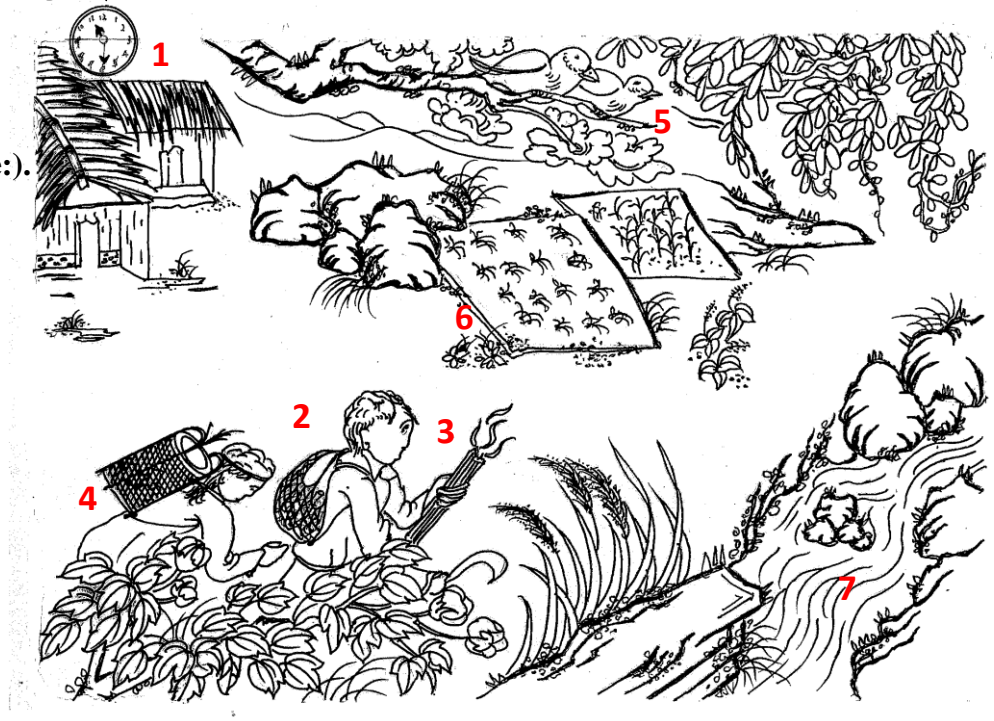
左上角掛著時鐘和兩隻鳥。

6. rima' tomokoeh may hiza ray katal'oemaehan.

去播種儀式要經過旱地。

7. hini ray lolongan 'akoey ka 'aelaw, 'oeson, ka:ang.

這溪中有很多魚、蝦、蟹。

1. 'am tomokoeh (pit'azae')

要進行播種儀式。

2. ay ka'nal hayza'mae'iyah tomore' ka tata:a', So: tomotata:a''izi' i: oSa'pit'azae'

注意左下角有人指著後方一隻公雞叫聲時，
暫停播種儀式。

3. So: tomokoeh paSnga'nga' ka masa'

如播種時閉眼睛。

4. bengez Sihoekhoek ay ra:i' wazwaz.

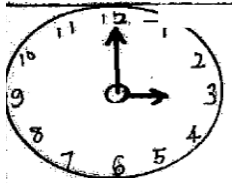
鬼芒草先插於播種地中央。

5. yaba' noka kaehlek kemerker ka ra:i' hemboeng ka ka:mez.

父親用小鋤鏟土覆蓋稻穀。

6. sizaeh ila mayaka:i' koSa: tokoehen-tinawbon, pinobae:ah , hini ay ra:i''am nakhini bengez kin 'ibabaw.

播種完畢叫聲播出種子，米糕、酒置於地面，
會像這鬼芒草一樣長盛高大。

kaSepe:an

pit'azae'播種祭儀

'azae' mobe:ay ka binSi' ki kakliyabo' pinobae:ah.

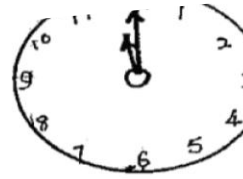
kalremreme komilsoesoe'i'an to:o' kaSepe:an mowa:i' ka

la 'azae' mari' ka binSi' ki kakliybo'.

在天未亮前的凌晨3點鐘所有的人員前來主祭家取稻種和福氣。

pit'azae'
kaliyaeh ka bina:o'pasi'ael ka tatini'.

健潔女孩公祭祖先餐

kaSepe:an

1. *maytaltaliki: pasi'ael ka tatini'.*

蹲姿餐

2. *komotih somi'ael ka tinawbon*

用手捏米糕食

3. *lampez o roSa' kaSepe:a komsi'ael.*

正 12 小時用中餐

4. *Omatih ka 'aeyam tatimae'.*

用肯吃肉塊

三、'alno SaySiyat 用賽夏語對談

場景 1 maya' ki bawnay

maya': bawnay: moyo inowan 'am pit'azae'?

bawnay: hini ay kaSangayan 'am pit'azae'

maya': hiya' mari' ka 'azae'?

bawnay: maya' a 'ataw, siya Somina'komoSa: 'iniman naehan.

maya': So: pit'azae' moyo 'azae' tal'awan ka kano'?

bawnay: tal'awan ka o:ol , binSi', poSak pinobae:ah , tatimae', bengez, kaehlek.

maya': hayzana' ay?

bawnay: 'izi' ngowip poSak ka kasayi:lin kakliyabo'.

maya': 毛奈，你們什麼時候播種祭？

bawnay: 這個星期天播種祭。

maya': 輪到誰擔任主祭？

bawnay: 瑪亞·阿道，他自願擔任主祭。

maya': 你們播種祭之前主祭需準備什麼嗎？

bawnay: 準備糯米、稻穀種、釀酒、菜、鬼芒草、小鋤工具。

maya': 還有什麼嗎？

bawnay: 別忘了釀一小甕要藏的福氣酒！

場景 2 ta:in ki bawnay

ta:in: bawnay: pit'azae' 'am ' 'aehae' naehan ilaS ,
kayzaeh ay rima' baseng.

bawnay: kayzaeh, ya:o 'iya'inoSa' o, 'i'ini'i: bae:iw
ka 'ae'aepis.

ta:in: kahiya' So'o'inay'ino' kita'en?

bawnay: o! ya:o minoSa' bae:iw ka o:ol no pit'azae'.

ta:in: bawnay, tasingozaw'iSo'on ya:o 'okik Sekla'
ka pit'azae', pit'azae',tortoroe' 'iyakin kayzaeh
ay?

bawnay: 'ayna:a' ay pit'azae' haehila: o 'isa Singozaw ila
ka tatini' kayzaeh ra:amen.

ta:in: hini ay pit'azae' 'aehae' mae'iyah koza'
kapawka'en?

bawnay: haseb ka boehoel rayhil, o:ol haseb tintin.

ta:in: 毛奈，播種祭還一個月可以去放陷阱嗎？

bawnay: 可以，我是很想去啦！可是，還沒買獸夾。

ta:in: 昨天看到你到哪裡去？

bawnay: 喔！我去買糯米，準備播種祭用。

ta:in: 毛奈，請問你，我對播種祭不了解，
可以請教你嗎？

bawnay: 等再播種祭當天再請教長輩說明清楚。

ta:in: 這次播種祭每人經費多少？

bawnay: 五百元/五斤糯米。

場景 3 'oemaw ki bo:ong

oe'maw : So: 'am pit'azae' tomokoeh 'ikakoza' kaSepean ?

bo:ong: tatama' ki kamhali' haehae:ong raeSeb sizaeh, ay
'iyawazwaz lampez 'aehae' o hinghinghae'an isa rima' ila.

oe'maw : potngor ila ray katokoehan hayza ay ka kaSepengan?

bo:ong: 1. bengez hoekhoekani ray wazwaz.
2. maytaltaliki: maSngae'ngae' tomokoeh.
3. noka kaehlek kerkeren.
4. tinawbon kiray ra:i'.
5. pinobae:aeh sisae:aeh ay ra:i'.
6. yaba' koSa'en, se'el , se'el 'am nakbengez kin 'ibabaw
mabhae' ka ka:amez.

oe'maw : So: rima' 'ita' tomokeoh kayzaeh ay matol ka kakiStokoeh
kapatol?

bo:ong: 'izi' o, 'am omitol ila kabkabaehae:

oe'maw : sizaeh tomokoeh lobih 'emleb ka katesnenan 'amae'rem ila ay?

bo:ong: 'oka' 'izi'pae'rem mina 'am mowa:i' ila mae'iyah mari' ka
binSi'.

oe'maw : 播種祭通常什麼時間去？

bo:ong: 丈夫妻子先和解過去的失和約深夜 11:30 出發。

oe'maw : 到場地有什麼儀式嗎？

bo:ong: 1. 鬼芒草先插於中央
2. 蹲姿閉眼
3. 播小鋤鏟土
4. 糕放地上
5. 酒灑地上
6. 父親念詞：長呀！長呀！都像鬼芒草一樣高
結飽滿穗粒。

oe'maw : 我們去播種可以唱播種祭歌嗎？

bo:ong: 不可以呀！會叫醒鳥類。

oe'maw : 播種回家就關上門睡覺嗎？

bo:ong: 不，不能睡馬上有人前來領取種子了。

場景 4 tahes ki pae:ah

tahes : tizrakiS Selra: ila potngor ila saeboeh, kayzaeh ay
Somi'ael ka tinawbon?

pae:ah: 'izi' atomal, mina Sityaw noka tatini', 'i'ini'
'inoSapang pit'azae'.

tahes : ma'an Sina:il kakliyabo' tihoeroe:oen ay nimon?

pae:ah: 'oka'! 'azae' komoSa: Sina:il ma'an ay "eh! eh!"

tahes : 'azae' komoSa: ay kamonheal hiya' hayza
pin'ae'oer'oe'an payaka:i'?

pae:ah: yako tai:in, sae'oewaz minobazroemae'oe: ay
taew'an 'oemangang ka korkoring, kamhali', ya:o
tahae:ong noka talobong hini Siwa'ani ila 'iyakin

tahes : 黎明天亮全都到齊了，可以吃米糕了嗎？

pae:ah: 絕對不可以！非常忌諱對長輩不尊，尚未播種儀
式。

tahes : 我藏的福酒各位有找到嗎？

pae:ah: 沒有，主祭說：「我把它藏在一咳、咳！」

tahes : 主祭說：「去年誰有和別人吵架過，請自動說
出來！」

pae:ah: 我叫達印，確實喝過量誤事，在家罵小孩和太太，
錯了，我以此杯酒向家人和解賠罪原諒。

1. 'aza' 主祭
2. tatini' 耆老
3. binSi' 種子
4. kakliyabo' 福酒
5. kakahostalobong 盃杯
6. tinawbon 米糕
7. binbinistan 酒瓶
8. 'aeh'aehael 來賓
9. tinaSinraeho' 姓氏代表
10. tinayanyanay 媳婦代表
11. tinatahoeki' 政府官員代表
12. kamakiSka:at 學生
13. kamatortoroe'ka:l'noka
SaySiyat 族語教師
14. kama'omaz'azemkakina:at 學
者；研究專家

四、sepe: naehan 讀一讀

'azae' 'amayaka:i' pina'alowa' 'inimita' noka kabaki' hini ka pit'azae' kaspengan, piza' ila kin hoenaehnge: ka tinal'oemaeh, 'am hiya' ila ra:am. ma'an ma' kin bazae'an ka tatini, kaysa'an ya:o komita' 'inimon 'inayrawaS 'okik hoepay 'okay ngowip ka pit'azae' kaspengan mita', 'oy nakhini' ita' hayza 'ina'azem, 'izi'nak 'aroma 'mae'iyah 'i'ini' ora sizaeh ila ma pit'azae', nakhini ka tinortotoe' 'okay payla'oz ka piñak 'azae'an 'aewhay ila.

hini pit'azae' mina Sikita' roSa' ilaS noka moto:, noka tatini' kakhayza'an 'oka; ka kina:at, nasia Sikita' katnoe' noka' kaehoy, pongpongaeh, bazae' ka hinngaS noka kabkabaehae:, ra:amen ila komoSa: kayzaeh pit'azae' tomokoeh ka pinpinamowa'an, ray ilaS noka moto: roSa', to:o' ilaS kayzaeh ila tomokoeh ka pazay, tata', maowa' kabasaeh, rokol, 'aewpir, Saehpi:ih roSa' ilaS kayzaeh ila 'oyaeh ma lomasez, nakhini koSa'en pit'azae' kaspengan, o potngor ay SayboSi: ila 'isa paSbaki' ila.

kaysa'an komita' 'inimon mowa:i' saeboeh koza kin Siyae' yako, hini 'aehae' tinal'oemaeh 'am kayzaeh mita' katinal'oemaehan, kaysa'an haeba:an ka SaSinSinraehoe' mowa:i' komita' tatoroe' kaspengan mita' kayzaeh nakhini sasapih, 'ana hihiya' pak'aehae' ka kinita', 'izi' koSa: hiya', 'in'azem tasihima' 'iza' Sa nonak, ya:o tatini' ila moyo ka 'al'alak 'izi' i; 'atomal ngowipani hini ka 'ima kayzaeh pit'azae' kaspengan. ma'alo'! hini ka:i' ma'an!

祖先傳承給我們這播種祭儀文化已經多少年代歷史誰會了解。我是從老人們聽來的，我今天看你們不辭辛勞從遠方來參加播種祭，你們不放棄播種祭習俗，如此有心是對的，不要像別人不按季節，這樣是不好的。

這播種既是依農曆而進行的，以前祖先沒有文字記載，他們依樹木的嫩芽，植物開花，聽鳥叫聲就知道已經是二三月可以播

種稻子、小米，陸續種植玉米，芋頭，地瓜等，之後再兩個月進行除草工作，像接連農務稱播種祭涵義，待六月舉行第一次祖靈祭。

我看到家都到齊，擔任主祭多麼高興，顯現今年肯定大豐收，且今年祭儀有來自不同族群來參觀協習我們的文化，這是很好的一種文化交流，不論誰都一樣不，得另眼看待，要同視一心，我年紀大了，希望年輕人絕對不要把優良的文化遺忘！謝謝大家！

kaka:atan 記事本

paSbaki'

祖靈祭

一、 kita' naehan 看圖想一想

hini kawnatatini'an 'aehae' tinal 'oemaeh monpoSal pasbaki' rini 'okay sapih. 這祭屋一年兩次在此舉行祭儀永不變。
hinoba:ang hini hayza saeboeh kaspengan. 所繪製構圖都有關祖靈祭相關表明。

'aehae' kasangayan 'am paSbaki' ila.

kama 'itol mari' kina'hae'an rima' kala 'azae' maehraehraeng ka haehila:.

kayzaeh pinaehraehraengan sipayaka:i' katatini' (sa:ang) zae'seb sizaeh lobih ila.

lobih mayaka:i' ila saeboeh 'aehae' kapasbaki'an.

ka pawka'en 'am nak rengreng , So: hayza Sapang howaw ropae:en sowiti'.

kayzaeh ila saeboeh tinal'awan si'ayna:a' ila ay monSapang haehila:.

還有一星期就要祖靈祭了。提醒老人帶一瓶酒到主祭家商量祭儀日期。

日期確定後告知祖先（黑蜂巢）雙方合飲一杯酒後回家。

回家馬上通知所有社團人員。

費用和往常不變，除非有特殊情事另再追加一些即可。

一切準備妥善待正式祭儀這一天了。

monSapang ila pasbaki' 'azae' tasi' alay mayaka:i'儀式開始主祭致詞

'ae'hae' tinal 'oemaeh monpoSal 'ita'ri'ni , yako kamalaehaeng ka tatini' , 'ita 'rengreng 'am nakhini kayzaeh , isatasi'alayila.
一年兩次我們在這裡，我供奉祖靈祭儀，我永遠這樣是一件好事，那儀式開始吧！

kama 'itol monSapang ila , pinaehraehraengan mita' haehila: haeba:an mowa:i' ma pakzaezih , mari' hini talobong 'ino'alo 'iso'on.
提醒人正式開始：今天的日子是我們決定的有很多人來打擾，請接受這一杯酒表示誠意。

'azae' , mari' ka talobong , tiskobae:ih kayzaeh 'ita' nakhini , hini sinbil noka tatini' ya:o ma'tabe:ay talobong 'iwan mita' pinapsapih
主祭接受後，回應，這是祖先留下的習俗，也回敬你一杯，表示我的感謝。

yako siyae' komita' 'inimon , nakhini 'ita 'ae'hae' inaz'azem tasihima' koza' kin kayzaeh.
主祭勉勵所有社員，我們這樣互相攜手團結一心是很好呀。

ya:o tabe:ay hini 'ae'hae' powawan ka kakliyabo' nimon.我敬各位一碗酒表示帶來福氣。

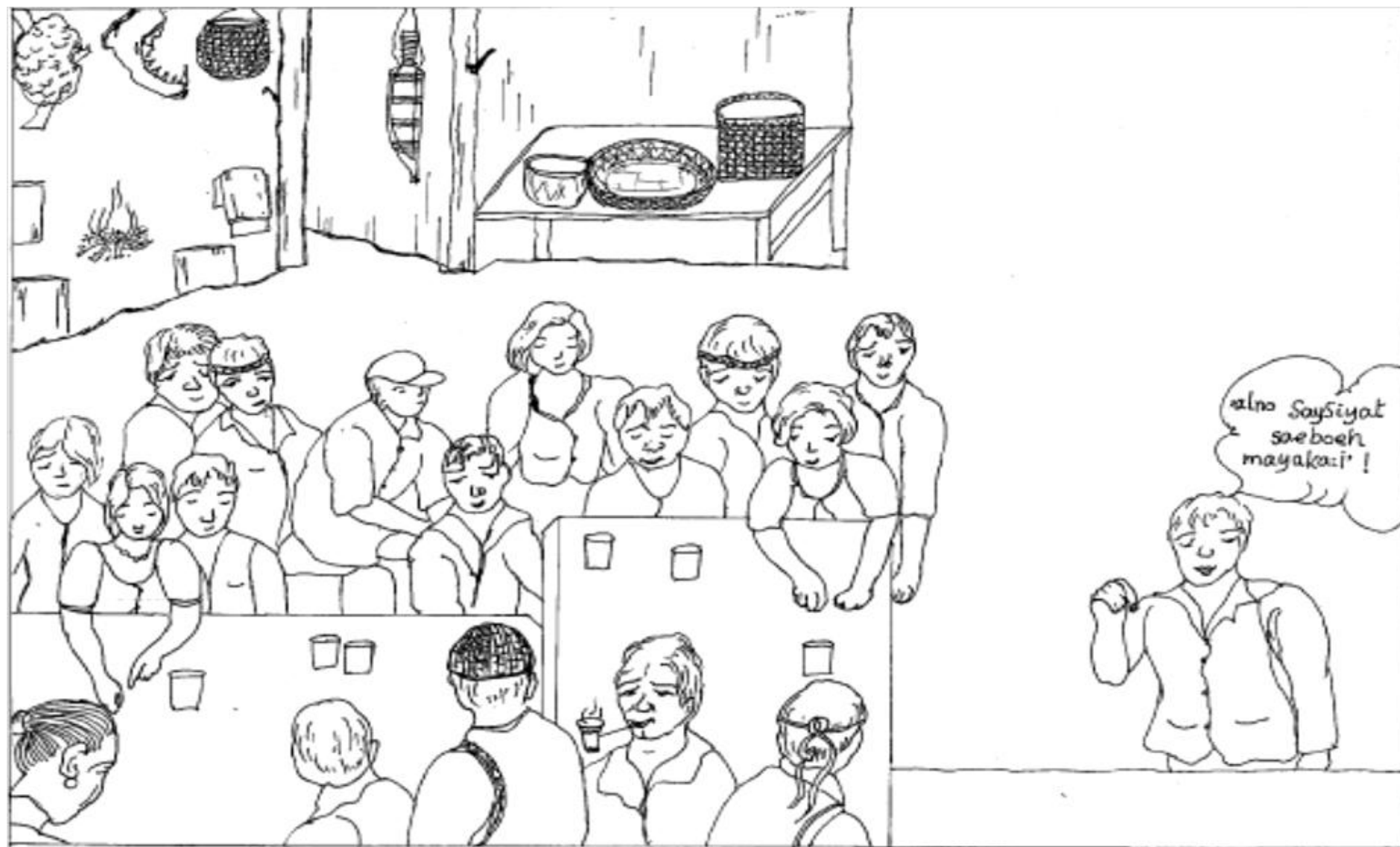
hini 'ae'hae' powawan be:ay ila ka binbinae:iw , yanyanay ka kinhoepayan.另這一碗酒給婦女、媳婦表示辛苦之謝意。

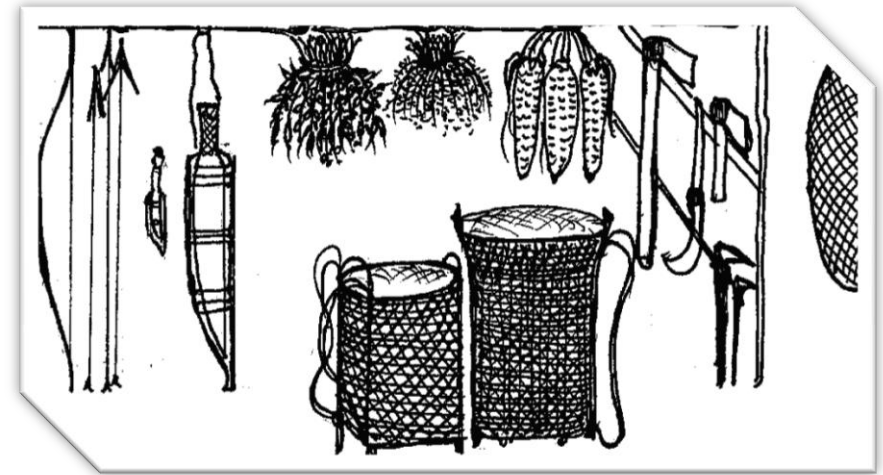
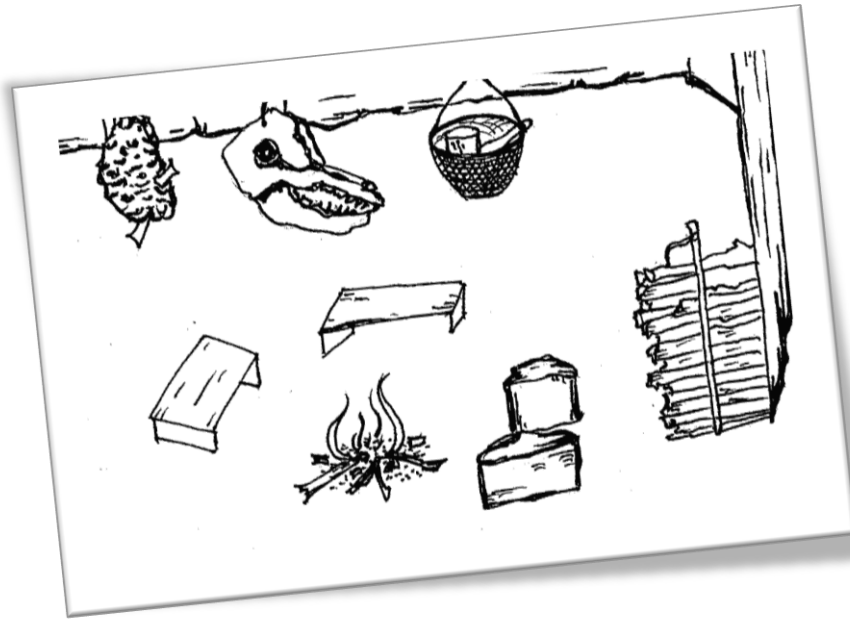
bi:il kita ila moyo nonak ka 'al'alak , ya:o tatini' ila 'oyaeh hini kaspengan bali 'aewhay , "kayzaeh" paw'itol kak'i 'iyaeh mita'.
最後年輕人你們靠自己了。我（'azae）年紀大了，這習俗不是壞，而可提高我們生活改進。

korkoring pakiSka:at , tatini' kalaehaengi , 'izi'pa'oe'oe'ki kabaki' , 'izik ba:in , salawa'ka pinobae:aeh , seme:ez ka papama' ma'iya'azem.
教育孫子，孝敬老人，夫妻勿吵架，酒少喝，開車小心安全。

insa'an hiya' hayza ka payaka:i' panabihani paskaykayzaeh maehraehraeng , kita' So: sizaeh tal'awan ila ka konsi'aalen.
等下有意見好好討論結果如何，結束後分工準備中餐了，謝謝。

'ae'hae' kapasbaki'an mae 'iyaeh bazbazae' hi 'azae' 'am mayaka:i' 組祭人員傾聽主祭致詞

kasahoe'an ay kinoroeh babaw tiniway to:o' Sinraehoe' Sapang kaspengan. hiza ray kapatawan ma 'akoey inaskan kapatawaw kakraengi'an.
 在火堂 (B 圖) 棟樑上吊掛三種祖靈祭最神聖的信物。在那工具室 (C 圖) 也擺著許多的工具。

hiza kita'en kaloehoeng , 'aSo' , 'ayzab , haehae:oep
 katawbonan.

那 (D 圖) 看到白、杵、竹編是椿米搗糕的地方。

haysani Somapih ila ka kin'i'iyah ,
 kita'en nakhara mangmangowip ila ka
 kaspengan.

現在生活已改變，對傳統習俗也已被
 淡忘的感覺。

二、SaySiyat kaka:i 'ki kaspengan 族語文化加油站

baba:i' a pozimos 看風姓沾水禮

1. pasbaki' hinghae' saeboeh' ima nonak baba:i' a pozimos.
祖靈祭大都相同，惟獨風氏（姓）有沾水禮
2. hayza ka boehoel tinal 'oemaeh tinnon kala' 'inaSkan minngaetaeh talobong ki'ima 'elngihaen ka ngongo:o'
有百年編織黃藤籃內裝有缺角聖杯和變黑色的匙信物。
3. So: 'am pozimos'emleb ka katesnenan , sinorange'an , minkoringan , 'aroma' mae'iyah'okay pakas'aboe'i:
如開始進行沾水禮關門窗，被收養義子和女人，其他人禁止進入觀沾水禮儀式。
4. ka pozimos ralom 'inaray 'okik ka'sih kasbez , taboe'on ay talobong noka ngngo:o' sipozimos ka saeboeh.
沾水是從最乾淨不旱的泉水處，裝在聖杯取回用聖匙行沾水。
5. sizaeh mari' ka sinpaehpae: siosa: ay pi:i'.
之後拿糯米飯糰往顎骨投擲表示行狩獵大豐收。
6. tasiboehoe: , siwa: , sihaewaeh katasnenan 'ae'ae:aew ila hawlata maenae' ka tinal ka wae'ae',
walisan , bazae'en pina kakSiyae', panae'en sahoero:on ila.
再接著取弓箭開門衝往外目標，有羌、野豬摸形射殺，聽到一度歡呼聲射中了！
成功了！整個過程就此結束。
7. Say raeremean titiyon So: homaboS sakosiza ay kae:eheban pasi'ael ay latar rima 'aewhay.
向天湖朱姓有向西方供品祀式，因在外不幸往故之亡魂一樣給牠們享用食物。

三、'alno SaySiyat 用賽夏語對談

場景 1 kizaw ki kalih

kizaw: kalih , kapasbaki'an hini ka 'azae' kayzaeh ay sapihin ?

kalih: 'oka' o! hini pina 'alowa' noka tatini' , 'izi' sapih.

kizaw: 'inaka 'ino'an hini 'azae' kayni siSapih?

kalih: kinita' noka tatini' , hayza ka ka:i , pina 'alowa' 'am hini 'aehae' taew'an 'ama 'azae' hayza be:ayen malaehaeng kasa:ang.

kizaw: kalih , homaboS moyo ka tatini' nak'ino' ?

kalih: yami anoka sinohoe: pinobae:ah tinawbon rima' latar sakosiza ay kapayhaehila:an homaboS.

kizaw: So: pasi'ael ka kabaki (tatini') nak'ino' balong?

kalih: Sibalong saeboeh ka①'imakayzaeh , pinayziza'an , pinatawawan.②sibalong 'oyaeh ka 'ima 'aewhayan , masay ay latar, pinpapanae'an. ③bi:il pa'alo' ka tatini' kalaehaeng 'inimita saeboeh.

kizaw: kalih , 祖靈祭之主祭可否換掉？

kalih: 不能換呀！這是祖先（前輩老人）傳代不得更換。

kizaw: 什麼原因主祭不能換？

kalih: 經祖先（前輩老人）評選規定由這家擔任主祭同時頒黑蜂窩作為證明之。

kizaw: kalaeh , 祈福的時候，你們的儀式是怎麼樣？

kalih: 帶著肉串、酒、米糕到外溪溝邊面向東方祈福。

kizaw: 如祀拜祖先位（前輩往故老人）怎麼祈禱？

kalih: 禱詞重點有三：

①向祖先祈求好事方面，遷移足跡、年度豐收等...

②不吉祥方面，在外凶死、戰爭犧牲、凶年農作物收成不好...

③最後託祖先在天之靈繼續為我們保佑等...

場景 2 kizaw ki kalih

- kizaw:** hompong , paltatimae' kamanra:an kayzaeh ay tatilhael?
- kalih:** hini howaw 'anoka binbinae:iwa , So: makakren ma' kayzaeh.
- kizaw:** kamanra:an tomatawbon yanyanay kayzaeh ay tomawbon ?
- kalih:** kamanra:an hayza ka wa'is , yanyanan 'amkay tiloeSo:
- kizaw:** mininSa'la' hinpon kayzaeh ay somi'ael ka Sinpaehpae: ?
- kalih:** 'izi' 'atomal o! hiza ka tawbonon noka pasi'ael katatini'
- kizaw:** kalih , kayzaeh ila tinalek wae'ae' , ako' , ya:o 'iyasini'ael kayzaeh ay somi'ael?
- kalih:** 'izi' si'ael o! 'i'ini' haboS , pasi'ael ka tatini' , 'azae' 'am 'oemangan ila.

- kizaw:** 蒸煮炊事工作男人可以幫忙嗎？
- kalih:** 這工作由婦女、媳婦們負責，男人閒著可以幫忙。
- kizaw:** 男人專負搗糕，媳婦可以嗎？
- kalih:** 男人強有力氣，媳婦體弱沒辦法。
- kizaw:** 第一次蒸熟的糯米飯可以先吃嗎？
- kalih:** 絕對不允許！那個要搗成糕供奉祖先的。
- kizaw:** 羌、鹿肉已煮好我好想可以吃嗎？
- kalih:** 不要吃唷！還沒祈福、供奉祖先，會被主祭挨罵了。

場景 3 bo:ong ki 'oemaw: — pinsa'ol kain 'okikhingha

'oemaw: hayza ma'an kasingozaw , 'ita' SaySiyat ray kapasbaki'an 'aeae' kasi'aelan 'ampowa' hayza ka 'inokik hingha'?

bo:ong: pasbaki' mita' nonak SaySiyat noka tatini' sinbil hingha' soeboeh , So: hayza ka ima nonak , hiza ray 'aeae' kapasbaki'an pinaehraehraengan 'inaskan.

'oemaw: bo:ong , Say rareremean ka baba:i' hayza pozimos, kilapa: 'ampowa' 'oka'?

bo:ong: sae'oewaz , ima hayza a 'oka' , 'oka' ka pinaalowa' bazae'en kakhayzae'an Say kilapa: tawtawazay hayza , bi:il 'oka' ila hini 'am hiya' ila 'am ra:am.

'oemaw: ya:o Say kilapa: hini pozimos 'am kayzaeh kilapa: pakhayzae'en ?

bo:ong: paehraehraeng naehan ka 'aeae' ka paSbaki'an , So: SaSiwa'ma' kayzaeh.

'oemaw: bazae'en 'ima hinrai: korkoring , So: lasiwazay , mowa:i' paSbaki' , mobay ka Si'Si' ki sinamor ay?

bo:ong: kayzaeh mowa:i' , izi' be:ay ka Si'Si' , sinamor , So: 'am komsi'al hayza pinapsibai' pin'a 'apelan.

Siyat: 主祭，我有疑問？我們賽夏族一個社團祭裡為什麼不一樣的儀式？

'azae': 祖靈祭祖先已清楚的交代都是一致的，如有不同之處，這方面他們在一社團裡商談規定什麼有不同的儀式呢？

Siyat: 向天湖風氏（姓）有沾水禮五峰沒有呢？

'azae': 沒錯，或許有，沒有交代，但是以前聽前輩老人（亡生）說，五峰大隘居住處（樟樹地名）豆氏（趙）有過，後來沒有，這誰也不知道了。

Siyat: 我住五峰，對於沾水禮五峰也可以舉行嗎？

'azae': 一個祭祖團先協調決議後可以舉行。

Siyat: 聽說出嫁婚姻分離，如果參加祖靈祭，可以捐糯米和錢嗎？

'azae': 可以來參加，不須捐米和捐錢，如果分配中餐時也有一份。

場景 4 bo:ong ki 'oemaw

bo:ong: 'oemaw sinorangi'an kayzaeh ay mowa:i
'pasbaki' ?

'oemaw: kayzaeh.

bo:ong: yako to:o' ila tinal' oemaeh 'okay wa:i' , kaysa'an
mowa:i' naehaen kayzaeh ay?

'oemaw: Siparay kaspengan sinpong niSo' nonak , So'o
mowa:i' nonak be:ay sowiti' ka sineme talobong ,
takita'an ila ka 'azae.

bo:ong: 'aehae' taew'an hayza ka ima masay kayzaeh
ay mowa:i'?

'oemaw: 'izi' mina! Sityaw noka SaySiyat kaspengan.

bo:ong: pasbaki' hayza ay kakposiyanan kaspengan ?

'oemaw: ray 'aehae' kasi'aelan paSbaki' So: hayza ka
pina'e:san , hini howaw sili: mina siska , 'inoSa'
paSbaki'.

bo:ong: 姑姑，kizaw 被收養女可以參加祖靈祭嗎？

'oemaw: 可以。

bo:ong: 我三年沒來參加，今年又來可以嗎？

'oemaw: 這是你自己的決定，依祭儀習俗規定是早已被
排除名份，現你自己又來，這種情形捐點錢和
一杯酒賠罪看主祭的回應。

bo:ong: 姑姑，家庭裡有往故人可以來參加嗎？

'oemaw: 不可以！賽夏族風俗是忌諱。

bo:ong: 姑姑，祖靈祭有什麼禁忌嗎？

'oemaw: 在一社祭團裡如有發生被誤殺害這非常嚴重事
件，最好分開各自舉辦祖靈祭。

四、sepe: naehan ka hini kina:at 讀一讀

Sikita' hini ay kaspengan , 'inaka 'ino'an 'ita' ka SaySiyat SaSinSinraehoe' , ka baki' mita' ka kinra:aman sipa'alowa' minminaehael , kinhoepayan noka tatini' ma' sipalotor 'inimita' nakhini koza' kin kayzaeh ka kaspengan siboloe' mita' singowip mita' 'am kayzaeh ay?

ya:o 'aring korkoring ay raeroeran mininrowaSek tabin haysani , sizaeh ay kam sobae:oeh kakiSka:atan , koSa'en kaspengan mita noka SaySiyat 'okik Sekla' ya:o matawaw ila , So: honasamez lobih payraeroengaw ka tatini (baki' koko') hayza mae'iyah sis'iyakin tatoroe' ka ka:i' mita' nonak sekla' kaspengan , baki' komoSa: hayza mae'iyah koma:at ka kaspengan kina:at talon roma'kaka:at, hayza 'alnoto 'iya' a kina:at 'oyaeh , lampez o haseb kaspengan kaka:aten saeboeh. ya:o be:ayen ni baki' 'aehae' ima karpa: kina:at , kita'en ma'an hini inoSa' pinaysiri: Somingozaw ay ka kina:at , ma'an sibae:aehen 'araSen balbalayen semepe: 'okik ra:ami porawsi' kamasa' , 'iwa' ay! mita' kaspengan kin kayzaeh sae'oewaz tatini' mita' ra:am pa'alowa' 'inimita kak'i 'iyah.

ay 'aehae' sinangayan lobih kala baki' , somingazaw kaspengan mita'. kano' koSa'en pozimos ? 'ita' 'ampowa' 'oka'. baki' maybalbalay manabih iniman , 'aring ri'saza: ya:o makakreng ila tatoroe' So: hayza howaw noka SaySiyat rima' , hayza kik Sekla'i: somingozaw ka ima ra:am tatini' , noka to'iya' ma'an sika:at isa sipakita' naehan ka ima ra:am ka:aten ma'annaehan noka roma'kaka:at , tabin haysani ra:am ila sowiti' komita' , malno SaySiyat ma' tabin sowiti' malno waswasak kapayaka:i'. 'am mayaka:i' ka 'al'alak tayla ila tapaw 'itol kapayaka:i' mita' ki kaspengan , kilwa'is!

發現在這歲時祭儀的文化裡，我們賽夏族是什麼樣一個族群，祖先的智慧傳承給（往故前輩）苦勞再傳承給現代我們的子孫，這樣文化能放棄及遺忘吧？

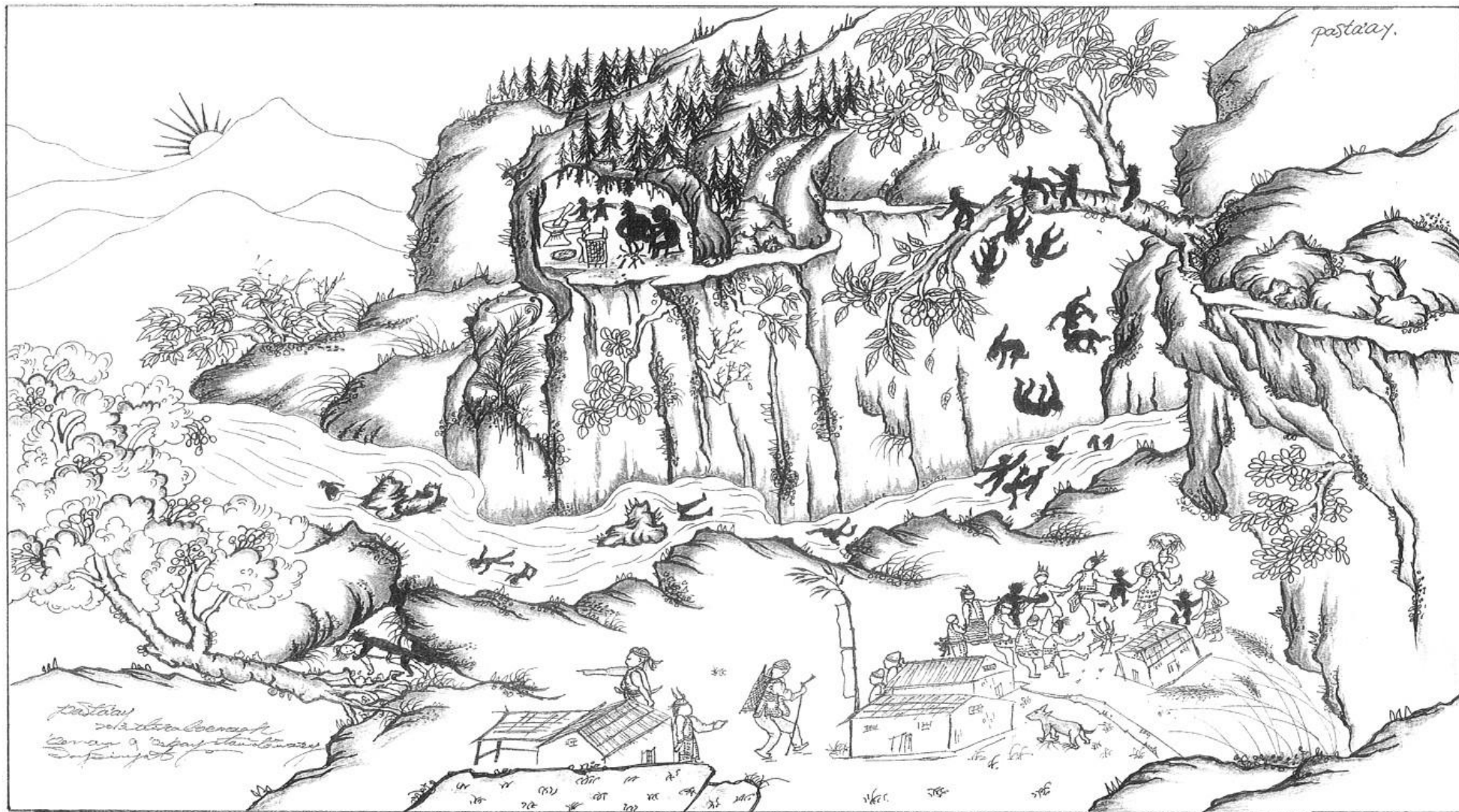
我至幼遷移都市居住，直到現在，大學畢業後有了工作，搞不懂賽夏歲時祭儀文化我一竅不通，有一天在空閒之餘，回鄉探視爺爺、奶奶有人真對我說，多學自己的語言及多瞭解各種文化，爺爺也對我說已有人在編輯族語教材，用雙語、族語、羅馬拼音及中文書寫共十五個單元全部編輯完成。爺爺拿厚厚一本書給我看，一看是一本基本田調資料，向爺爺借帶回家慢慢閱讀，一晚閱讀中不知不覺眼角流下了淚水，才知原來真正內涵祖先傳授給我們的智慧是為我們未來的生活前途啊！

在假日又回去鄉下指教爺爺有關文化什麼叫做沾水禮，我們（五峰）為何沒儀式？爺爺一一清楚說給我聽，方才知其一、二，自從那時候起開始起了興趣變認真指教連族語會話並學習，鄉裡有本族活動請假前往參加，不懂請教耆老，我中文紀錄找機會不惜指教至目前認識了很多，連會話不怕見笑和族人對話。呼籲年輕人一齊振興族語及文化吧！加油！

paSta'ay

矮靈祭

一、kita' naehan 看圖想一想

1. hini mayaka:i' ka hinoba:angan — 細說矮靈祭之淵源

pinapapnabih noka SaySitatay hini ta'ay pinapapra:iw , 'oka' nom
maelahaeng, 'aewhay 'inaz'azem pakpaka'alo'an, ta'ay masriyae' ka SaySiyat.

Ka SaySiyat komoSa: kakhayza'an ta'ay 'inatomortoroe' 'inimita' ka
kapatawaw tal'oemaeh, tatnon, sasokayzaeh koza'kin kayzaeh.

Ka ta'ay tomortoroe' kak'i'iyah mita' ka SaySiyat, ta'ay tomi'li'lih
maminkoringan noka SaySiyat, kamo'alay 'al'alak bi:i': ila.

'al'alak rarothon maehraehraeng ta'ay nakhini rengreng tomi'li'lih tayla ray
kamtowaleb kaehoy ka ito'tapak hinghinghae'an hoeminhir o pori:in naehan
noka Sama.

Ta'ay mowa:i' ay SaySiyat ra:wak sizaeh, kinlobil may'isa:a ay
kamintowaleb:to', min'oetoh, ka ta'ay saehae' Sapok ay ralom masay
ila, roSa' ila nanaw 'i'iyah rima' ay kapayhaehila:an haw ila.....

Ta'ay sombil ka ka:i' SaySiyat.

陳述細說ta'ay (矮人) 遭受族人驅趕後，孤寂落寞的心情 及
惦記賽夏人不捨之情。

敘述ta'ay 教導我們賽夏族人農業和織布的技能，呈現兩族
共榮共存合作的情景。

ta'ay 利用教導生活技能的時機，調戲賽夏婦女，激起男性
族人的憤慨。

憤怒的族人商議設計ta'ay，將ta'ay 經常嘻戲的枇杷樹鋸成
一半，表面再用泥土鋪成。

ta'ay 參與族人祭典結束後，回程中經過橫跨枇杷樹上時斷
裂，ta'ay 全數跌落河谷死亡，僅存兩人(一男一女)生還，逃
往東方。ta'ay 開始詛咒賽夏族人...

賽夏族人自此天災不斷...農作物欠收，疾病橫行...

2. hini pawa:i ta'ay kaspengan 詳述迎靈儀式

迎靈儀式

祭祖迎請ta'ay，族人稱:omaboS，當天上午八時至九時，各姓氏族人長老代表聚集會合，於祭場之祭屋，朱姓總主祭親自以魚、蝦、酒、糯米等祭品，共同邀請ta'ay 蒞臨盛會。

ririm'aenan 9 kaSepean mowa:i' kako Sinsinraehoe',tatini' ay kawna tatini'an raroton,Sapang 'azae' noka titiyon hayza tinal'awan 'aelaw,'oeson,pinobae:aeH,Sinpaehpae: rima' ay latar homaboS pawa:i' ta'ay.

祭祀完畢後，各自返回各姓氏指定地點集合，朱姓族人當晚則以祭場之祭屋為集合地點，每戶攜帶糯米或小米、酒等，作為祭典費用之募款，族人稱mohahae:o'，表示提前在此過夜之意。

sizaeh homaboS kako Sinraehoe' lobih ila ay kapakSa:o'an,ka titiyon paspaSo: 'aeHae' taew'an saseme: Si'Si',pinobae:aeH,rayhil ay kapaSta'ayan kawna tatini'an hini koSa'en minSa'la' mohahae:o.

徹夜勤練祭歌…通霄達旦，藉以完成迎靈儀式之準。

hini 'aeHae' kinroehaenan 'okay Sangay matol o tabin Selra: hini koSa'en sizaeh ila saeboeh ka hoewaw noka mohahae:o paSta'ay tinal'awan.

3. monSapang ila 祭儀流程

1. So: 'am paSta'ay ila, hini ray 'aehae', roSa' ilaS, ka Say kilapa: ki Say lamsong raereme:an wawaih ray rape: 'am papoe'oe'.

祭典舉行之一、二個月前，必須經由南雙方隔年輪流互赴祭場舉行傳統結期儀期，族人稱 papoe'oe。

2. So: sizaeh ila ma papoe'oe, isa raroton maehraehraeng ila kapatawaw noka kapaSta'ay hini, kinita' hini ray 10 ilaS ma raeroton o sipanabih ila hini 'am monSapang paSta'ay ka haehila: ki kapawka'en rayhil 'am 'inay'ino', pawhi:il ka kakoSinraehoe' hiya' 'ama: 'azae' ki 'am koza' rayhil babe:ay kapawka'en noka 'azae' sinepe: o isa maehraehraeng ila naehan ka howaw, kamonhael hayno' inokik payla'oz paskayzaehan mita' hini ray paSta'ay, kayzaeh ma 'oka' ka ima hoewis.

結期儀式結束後，召開「祭典工作籌備議」大致上在十月份召開，開誠佈公動日期，經費之籌措、推選各宗姓氏之者，以及祭典活動應支經費概算，並檢年祭典活動缺失，以謀求改善，期盼此儀活動」別出心裁，圓滿順利。

3. hini ray 10 ilaS koza Say kilapa: 'am mowa:i' saboeh ila hini ray lamSong ba:la' ('a'iyalaho:), hiza Sapang tatini' noka titiyon nom Sompon komita' nak'ino' ka ' amaehraehraeng ka pinaehraehraengan. So: nak'ino' tapawrowa'aw mita' saboeh.

4. isa So: kayzaeh ila saboeh ka pinaehraehraengan, siska 'inoSa' ray kapaSta'ayan ma (homaboS) roma:or ila ka ta'ay, hini ray 'aehae' haehila: ray ririm'an an kakosinraeho', tatini' mowa:i' raeroton ray kawnatatini'an. Sapang 'azae' hayza ka 'aelaw, 'oeson, tinawbon, pinobae: aeh 'inayna:a' roma:or hi (ta'ay) ka 'inowa:i'. sizaeh roma:or kakoSinraeho' lobih ray 'aehae' karawlan.

十月底，在苗栗南庄鄉中港溪畔舉行祭典前之「南北群聯合會議」族人稱 aiyalaho:，由雙方朱姓長老主持，會中檢討籌備情形及應加強改善協調傳統祭儀習俗之疑難「協商機制」事宜。

告靈儀式：祭祖迎請「達隘」，族人稱:omaboS，當天上午八時至九時各姓氏族人代表長老聚集會合，於祭場之祭屋，總主祭者親自以魚、蝦、酒、糯米等祭品，共同邀請「達隘」蒞臨盛會，祭祀完畢後各自返回各姓氏（組）指定地點集合。

5. monSapang ila roma:ol, hara: ray tisrikrika: ila ririm'anan iska Sapang 'azae', mayaka:i ka yanyanay, 'ama', tasi'alay ma komonkonay ka loehoeng ila haw ray latar, 'aroma' kama matol ma' miriri:i' ri'sa:a matol ka rara:ol kapatol. hayza tinal'awan tata' ray loehoeng noka yanyanay paytata'en tabin kayzaeh ka pinaytata' tabin 'aehae' kaSepe:an sizaeh ila saboeh ma roma:ol. pinaytata' Si'Si' patawawen saboeh noka yanyanay taleken, noka 'al'alak tawbonon ma:tinawbon ila, isa ki ta'ay ma'onhael mia'ayrong somi'ael saboeh. hila:an ray 'iyasemsem kako Sinraeho' pakhayza mae'iyah rima' somater ray kapaSta'ayan (rape:) ka kapasi'ael ka ta'ay, o risa:a matol rawak naehaen zi'sa:a, So: 'aehae' kaSepe:an sizaeh haw rareme:an ma' monSapang ila paSta'ay. pinaehraehraengan Say kilapa: rima 'oyaeh rareme:an paSta'ay, o So: ray kilapa: hara: ima maybi:il kinroehanan Say lamSong mowa:i' 'oyaeh rini kilapa: komita' 'iwan na mowa:i' somater hi ta'ay.

迎(召)靈儀式：凌晨五時為迎(召)人稱 roma:ol，此時總主祭者及所有各婦、女婿及指定之工作人員，自祭屋內將緩緩移出祭屋外，全體族人會集於祭屋著吟唱迎(召)靈歌--「祭歌第一章-rar 婦女們將備妥小米穀倒入「白」中，以白米為止，歷時約一小時，祭歌亦隨著結束「迎靈儀式」打成白米後交給媳婦煮熟後仍由媳婦、各姓氏年輕人負責 餅，恭奉「達隘」後就地與族人共享。宗姓氏代表派員至祭屋將祭品集中祭獻 隘」然後大家演練歌舞約一小時，此群祭典第一天正式開始。經雙方協議 摩，則北群組隊至南群，北群最後一夜 必組隊至北群觀摩並護送「矮靈」

6.hini ray kilapa: isa kiStomal ila, Sapang 'azae' noka titiyon komitkita' saboeh ka titiyon na kamamanra:an, yanyanay tal'izaeh ka kapaSta'ayan ray raepe: somahoe' ka hapoy korkoring, ima 'al'alak homibae: saboeh ka kayba:en ratang, 'oemesen ila saboeh ka mae'iyah. isa ka tawtawazay ima raewak ka titiyon kil 'aroma' Sinraeho' 'araSen ila ray rape: matol ka rara:ol kapatol o tabin selra: sizaeh raewak.

第一天祭典活動正式開始，族人稱kiStomal，由朱姓（總主祭者）負責指揮全體朱姓媳婦整理打掃舞場並在舞場內定點生火堆，族人均穿著傳統服飾ratang並繫芒草，首先由趙姓族人自祭屋內起音領唱第一章迎靈歌，引領朱姓族人一字排開，往舞場方向前進，載歌載舞至第二天歌舞（太陽出來為止）結束。

7. hini ila ray (papatnawaSak) roSa' kinhaewan, hini kapatol tasi'alay 'aehae' matol o ay lampez kapatol patolon saboeh, hini komoSa: masziya' ka in kakhayza'an ka tatini' kayzaeh ka in'azem, tomortoroe' inimita' kapatawaw, 'akoey pinpinatawan pinatawan, o kakayzaeh saboeh o tabin 'iyawazwaz maSangay naehan ka pinraewakan, hiza Sapang 'azae' ki tinotatini' kamalahang ka rape: miriri:i' ray loehoeng paSo'ayo' ka SaySiyat saboeh ka mae'iyah ki ray rape: ka mae'iyah ima mowa:i' komita' ka paSta'ay ana Say'ino' ka SaSinSinraeho', hini 'izi' i: koSa: hihiya' pak 'aehae' mita' saboeh

ka 'inazem, tasi hima', 'izi' saewa' ka paSta'ay noka SaySiyat, Salawa' roemae'oe pakak Siyae' raewak ila ki koko', ta'ay. isa hini ka pina'alowa' pinayaka:i' o isa tabin serra sizaeh..

第二天祭典活動族人稱 papatnawaSak，歌全部第一至第十章全部反覆唱完，詞念先祖仁德賜族人事業順遂、五穀豐收 雨順、國泰民安，至午夜零時則停止歌總主祭者及族長（頭目）訓示，訓勉參給予鼓勵，團結合作並歡迎在場所有來臨指導，至第二天太陽出來即告結束。

8. isa ila tabin kaysa'an to: o' ila haehila ka pinaSta'ay hingha' ray 'iyaSemSem
 raewak paSta'ay, kako Sinraeho' raeroton naehaen ray kawna tatini'an mayna:a' ka
 pina'alowa' noka Sapang 'azae', kama raewak tinasi hima' hita ila ray raepe: 'am
 raewak, hini paSta'ay ra:men 'am sizaeh ila paSta'ay, ka SaySiyat ima tatini', 'al'alak,
 korkoring, 'aroma', SaySay'ino' SinSinraeho', raewak ila saboeh, kita'en hini ray
 'ae'hae' haeba:an mowa:i' mae'iyae'h, kapapama'an papoti'ay ra:an, ka raepe: 'okik
 la'oz ila no kin haeba:an ka mae'iyae'h 'okay Sangay o tabin serra: hini koSa'en (
 papatnaoloraz) hini iwana 'am paksizaeh ino'alo'an, rengreng ay ka:ara'koSa'en hini
 paSta'ay.

第三天的祭典活動，仍於傍晚六點開始，氏（組）聚集在祭屋聽候總主祭者
 指示後人們相互手牽著手往舞場進行，因祭典活 近尾聲，賽夏族人之長老、年
 輕人、小孩它不同族群遊客們，都一起牽手，場面呈山人海，歌舞更趨高潮，遊
 客之好奇心造通的壅塞，歌舞通宵達旦至翌日天明後即「送靈儀式」族人稱
 papatnaoloraz 詞意勸恩圓滿，慎終追遠。

9. hini ray Sepat haehila: 'am papa'oSa' ila, hini ray ririm'anan ae'hae' kaSepean,tasi'alay Sapang 'azae' pawroton ka ima 'al'alak, koSa: 'am rima' ila komin sibo:ok ki haeh'el ka sibo:ok, 'araSen ilahini ray raepe:, isa noka 'al'alak papraylis ti'oetohen siboele' ila hiza ray kapay haehila:an sizaeh ila hini ka paSta'ay, Sapang 'azae' noka titiyon mobay ka pinobae:ah noka ta'ay ka 'azae' noka tawtawazay 'a'oma iwan na oma'alo' hini ray paSta'ay kinhopayan papksizaeh ki tininhaelan. o isa 'azae', noka tawtawazay ma' pawa:i' oyaeh ka titiyon, hayza ka 'inayna:a' oyaeh, iwan na oma'alo' ka kin hoepayan saboeh noka titiyon, hini koSa'en mari' ka rinraw, mari' ka kakliyabo', nom kakayzaehan mita', pak'oka' ka ima 'aewhay.

第四天的祭典活動，大約在上午九時至十左右，進行送靈儀式，族人稱 papaoSa'主祭者召集各姓氏青年代表指示往山上一支赤楊木，帶回並橫架在舞場上，採傳式由年青人合力搶折（斷）後，將赤楊木 後隨即丟往東方，相繼結束整個文化祭的活動。然後由總主祭者提供「靈酒」給指定之主祭人，以示辛勞與彼此的合作無圓滿成功，同時趙姓主祭者隨即當面邀請族人回饋提供豐盛的款待，族人稱mari' rinraw，意謂「招財進寶」亦表示時來運逢凶化吉，歷時兩小時結束。

10. hini ila ray haseb haehila: ila, hini koSa'en bi:il ila, isa:a ray ae'hae' kaSpe:an tabin 'inkomsi' ael, 2, 3 kaSepe:an, sizaeh ila hiza ray ba:la' "paSoSowaw" ka ta'ay Sapang 'azae' romoton ka SinSinraehoe' tatini', Say lamSong, Sawi' ma' hayza mowa:i', Sakosiza ray kapayhaehila:an ka tatini' binilis pazay, sinoehoe:, tatimae', talobong, torongon ila hi ta'ay Sa'ila' ila, paSta'ay ma' sizaeh ila, ma'alo' koko' ta'ay, kita'kalahaeng 'iniya'om ka SaySiyat, kakayzaehan, be:ay 'iniya'om ka kak'i'iyah, papile'awan ila 'ita' saboeh, koe'hael wa:i' naehaen.

第五天的祭典活動，上午九時至下午二時，赴大隘泰平部落河邊恭送矮靈之族人稱 paSoSowaw 也是整個祭典活動的一天，總主祭者召集各姓氏主祭之長老代體向東方「達隘」之住處送行並供奉祭品求給予族人保佑平安、豐衣足食，此日極樂之氣氛，嘹亮之歌聲響徹雲霄，在依依歌聲中互道珍重再見，後年再聚。

二、'alno SaySiyat 用賽夏語對談

場景 1 tayaw ki baki' 'oemaw

tayaw : So: 'am paSta'ayilakano' Sinraehoe' kama 'itolkatitiyon?

baki' 'oemaw : 'aring 'inkakhayza'an pinaspengan pinaehraehraengan ka ka:i',tawtawazay nom 'omitol.

tayaw : nom tal'awan howaw noka paSta'ay hiya' Sapang Sompong?

baki' 'oemaw : Sapang kamalaehaeng kapaSta'ayan komitkita' sibe:ay ka Say kilapa: hsinchu siyan wonhowa' 'iso siyaehoy kama matawaw.

tayaw : 'a'aringan pina'alowa' hini ka kapaSta'ay kaSepean nak'ino' ka pinaehraehraengan?

baki' 'oemaw : inkakhayza'an 'inoka'ka kina:at,kinra:aman no tatini',ka 'oeso' So: minpoengaeh ila kabolboli',sikita' naehan noka moto: ilaS ay 10 ilaS 15 haehila:

tayaw : So:'am paSta'ay, 'aring tasi'alay, tal'awan matawaw o sizaeh saeboeh,ka howaw piza' haehila:

baki' 'oemaw : 'aring tal'awan o tabin sizaeh,hayza to:o' ilaS hayza,So: monSapang paSta'ay, 'aringroma:ol o tabin

tayaw : 請問矮靈祭舉行前,提醒朱家是哪一個姓氏長老?.

'oemaw (baki') : 依照傳統是一位族內所合議認同的豆(趙)姓長老擔任。

tayaw : 籌備矮靈祭相關工作,是哪個單位或者是團體執行?

'oemaw (baki') : 由祭典管理委員會負責指揮,並指定新竹縣五峰鄉賽夏族文化藝術協會執行舉辦。

tayaw : 傳承沿襲舉辦矮靈祭祭儀,時間上如何訂定?

'oemaw (baki') : 早期部落裡沒有年曆參考.所以;長老們很有智慧..它們是看芒草開花時節(大約農曆 10 月 15 日左右)。

tayaw : 舉辦矮靈祭典,祭儀期程從籌備工作到整體結束約多少天?

'oemaw (baki') : 從籌備到結束需要 3 個月.祭典從迎靈到送靈需要 5 天。

場景 2 maya' ki mama'

maya' : ka papoe'oe nom paSta'ay 'inowan ila ?

mama' : kama ray 'al'alihan, So: 'aehae' a roSa' ilaS nom paSta'ay, 'isa Say kilapa: kil Say rareme:an, wawa:ih ay kapaSta'ayan papoe'oe.

maya' : So: 'inapapoe'oe ila 'am nakino' ,tal'awan ka kapatawawen noka paSta'ay ?

mama' : 'ihi', maskan ka kapaSta'ay haehila:, someme: ka rayhil, ki pawhi:il nom ma 'azae' ka sinraehoe', kil nom matawaw ray kapaSta'ayan mae'iyah.

maya' : kilapa: ki lamSong 'am paSta'ay ila 'ampowa raroton 'a'iyalahoe:?

mama' : 'aring kakhayza'an hayza nanaw kak'aiyalahoe:, ray Sin balihaehen ba:la' roSa' Sapang titiyon 'azae' maehraehraeng ka howaw no paSta'ay.

maya' : So 'am paSta'ay ila nak'ino' roma:ol?

mama' : ray roSa' haehila: 'am paSta'ay ila, Sapang 'azae' noka titiyon, pawa:i' kako Sinraehoe' tatini' raroton ay kawna tatini'an, hayza tinal'awan ka ro:o', 'oeson, pinobae:ah, tinawbon, roma:ol ka ta'ay.

maya' : 祭典結期儀式什麼時候舉行？傳統儀式過程是如何？

mama' : 必須在祭典 1~2 個月前，經由五峰與南庄雙方隔年輪流互赴祭場舉行傳統結期儀式，族人稱 papoe'oe。

maya' : 結期儀式訂定後，是不是接著準備祭典工作？工作內容有哪些？

mama' : 是的！工作內容包括祭典確定日期、經費籌措、推選各姓氏之主祭者，祭典期間族人分工等。

maya' : 五峰與南庄雙方族人祭典舉行前，為什麼還要「南北群聯合會議」？

mama' : 依循傳統聚集在苗栗縣南庄鄉中港溪畔舉行祭典前之協商會議，族人稱 aiyalaho:。由雙方朱姓主祭者主持，會中檢討籌備及協調相關傳統祭儀之協商機制。

maya' : 祭典舉行前，如何準備迎靈儀式？

mama' : 迎靈儀式族人稱:omaboS。祭典前兩天就是做迎靈儀式，當天上午八時至九時，各姓氏族人長老代表聚集會合，於祭場之祭屋，朱姓總主祭親自以魚、蝦、酒、糯米等祭品，共同邀請 ta'ay 蒞臨盛會。

場景 3 lalaw ki baki

lalaw : kano' koSa'en roma:ol?

baki : monSapang ila roma:ol, hara: ray tisrikrika: ila ririmae'anan isa ka Sapang 'azae', (titiyon a yanyanay, 'ama'), tasi'alay ma komonkonay ka loehoeng ila ray latar, 'aroma' kama matol ma' miriri:i' ri'sa:a matol ka rara:ol kapatol. hayza tinal'awan tata' ray loehoeng noka yanyanay paytata'en tabin sizaeh ka pinaytata', tabin 'aehae' kaSepe:an sizaeh ila saeboeh ma roma:ol. pinaytata' Si'Si' patawawen saeboeh noka yanyanay, taleken. noka 'am'ama' tawbonon sizaeh ila,kapatol ma' sizaeh,hini koSa'en roma:ol, isa ki ta'ay

lalaw : hini 'aehae' haehila: monSapang ila paSta'ay, 'am nakino' monSapang,kano' koSa'en isa nay ?

baki : hini ray kilapa: isa kiStomal ila, Sapang 'azae' noka titiyon komitkita' saeboeh ka titiyon na kamamanra:an, yanyanay tal'izaeh ka kapaSta'ayan ray raepe: somahoe' ka hapoy ka SaySiyatkorkoring, ima 'al'alak. homibae:.ka ratang 'emoeseng ila saeboeh,ka 'ae'oema: in'alay kawna tatini'an, tasi'alay matol rawak ka titiyon 'araSen ray rape:,ka SaySiyat rawak ila saeboeh o tabinselra:.

lalaw : hini ray roSa' kinroehaenan sapang 'azae' ki tinotatini'noka rape: kano' sipayaka:i' ?

baki : 'ihi'! noka SaySiyat koSa'en (papatnawasak),saeboeh kapatol tasi'alay matol ray 'aehae' o lampez kapatol,hini komoSa: masziyae' ka 'inkakhayza'an ka tatini' kayzaeh ka hin'az'azem,tomortoro' ka howaw. koSa'en papatnawasak, Sapang 'azae' noka titiyon kil tinotatini' noka 'ae'oema: kama maelaehaeng ka rape: paSo'ayo' ka saeboeh 'ima mowai:' ray rape: mae'iyah.

lalaw : koSa'en papanaoloraz ? kano'ila ?

baki : ay papanaoloraz, hini paSta'ay ra:men ila komoSa: 'am sizaeh ila,'ana hiyahiya ma' rawak ila saeboeh,'okay sangay o: tabin selra: 'isa 'am papatnoloraz ila.

lalaw : 召靈儀式過程與意義又是如何？

baki : 召靈儀式族人稱 paksa:o'。祭典前一天舉行，凌晨五時為迎（召）靈，族人稱 roma:ol，此時總主祭者及所有朱姓媳婦、女婿及指定之工作人員，自祭屋內將「白」緩緩移出祭屋外，全體族人會集於祭屋前，接著吟唱迎（召）靈歌--「祭歌第一章-rara:ol」，婦女們將備妥小米穀倒入「白」中，以杵打成白米為止，歷時約一小時，祭歌亦隨著唱完而結束「迎靈儀式」。

lalaw : 祭典第一天開始時，傳統祭儀程序內涵是什麼？

baki : 在五峰族人稱 kiStomal，由朱姓（總主祭者）負責指揮全體朱姓年輕男士及媳婦整理打掃舞場，並在舞場內定點生火堆，族人年輕人均穿著傳統服飾 ratang。並繫芒草，首先由趙姓族人自祭屋內起音領唱第一章迎靈歌，引領朱姓族人一字排開，往舞場方向前進，載歌載舞至第二天太陽出來為止結束。

lalaw : 祭典第二天，祭儀是朱姓總主祭與族長頭目訓勉大眾？

baki : 是的。族人稱 papatnawaSak，此夜祭歌詞意為追念先祖仁德，賜族人五穀豐收、風調雨順、國泰民安，至午夜零時則停止歌舞，由總主祭者及族長（頭目）訓示，訓勉參與族人給予鼓勵。

lalaw : 祭典第三天是送靈儀式？是什麼意思？

baki : 是的。族人稱 papatnaoloraz 詞意勸善謝恩圓滿，慎終追遠。

場景 4 'opas ki 'oemin

'opas : hini ray Sepat haehila: ka pinaSta'ayan nakino 'am papa'oSa'?'
'oemin : 'am papa'oSa' hini ray ae'hae' kaSepean tasi'alay, Sapang 'azae' pawroton ka ima 'al'alak, koSa: 'am rima' ila komin sibo:ok, 'araSen ila hini ray rape: sizaeh tomkaw, isa noka 'al'alak papraylis ti'oetohen ka sibo:ok Sa siboloe' ay kapayhaehila:an isa sizaeh ila saeboeh koSa'en hini papa'oSa'.

'opas : sizaeh ila koSa'en papa'oSa' bi:il ila, koSa'en mari ka rinraw kano' nay?

'oemin : Sapang 'azae' noka titiyon mobay ka pinobae: aeh noka ta'ay a ka mari' ka rinraw tawtawazay (ae'oema), iwan na oma'alo' hini ray paSta'ay kinhopayan papsizaeh tininhaelan. o isa ima mari' ka rinraw 'azae' noka tawtawazay ma' minobih pawa:i' 'oyaeh ka titiyon, hayza ka 'inayna:a' 'oyaeh! Iwan na oma'alo' ka kin hoepayan saeboeh noka titiyon, hini noka SaySiyat koSa'en mari' ka rinraw, mari' kakakliyabo', nom kakayzaehan mita' saeboeh, pak'oka' ka ima 'aewhayan.

'opas : 'am rima' ay ba:la'somater ka ta'ay,koSa'en paSoSowaw nakino' ila nay?

'oemin : hini ila ray haseb haehila: ima bi:il ila, 'aring ririm' aenan ae'hae' kaSepean, Sapang 'azae' noka kako Sinraehoe' romoton ka saeboeh, Sapang 'azae' noka titiyon, koSa'en 'am rima' ila ray ba:la', ka Say lamSong, sawi, hayza mowa:i', ri'saza ila ay ba:la' ka tatini, tinasi sinoehoe: ka:aboS Sakosiza ay kapayhaehila:an sateren ila hi ta'ay. (Sa'ila koSa'en), isa, sizaeh ila saeboeh ka pinaSta'ayan. ka SaySiyat papile'awan ri'sa:a, koehael tapkakita' naehan rini.... °

'opas : 祭典第四天送靈儀式過程繁複..如何進行?

'oemin : 對的! 族人稱 papaoSa', 大約在上午九時開始至十二時左右, 進行送靈儀式。總主祭者召集各姓氏青年代表指示往山上採伐一支赤楊木, 帶回並橫架在舞場上, 採傳統儀式由年青人合力搶折(斷)後, 將赤楊木折斷後隨即丟往東方, 相繼結束送靈儀式整個傳統文化祭儀的傳承。

'opas : 送靈儀式結束後, 接著儀式族人稱 mari'karinraw 內涵又是什麼?

'oemin : 由總主祭者提供「靈酒」給趙姓指定之主祭人, 以示辛勞與彼此的合作無間, 圓滿成功, 同時趙姓主祭者隨即當面邀請朱姓族人回饋提供豐盛的款待, 意謂: 招財進寶, 亦表示時來運轉、逢凶化吉, 歷時兩小時結束。

'opas : 第五天的祭典, 是要到河邊恭送「矮靈」的儀式?

'oemin : 當天上午九時至下午二時至三時, 赴大隘泰平部落河邊恭送「矮靈」之儀式, 族人稱 paSoSowaw 也是整個祭典活動的最後一天, 總主祭者召集各姓氏主祭之長老代表集體向東方「達隘」之住處送行並供奉祭品, 祈求給予族人保佑平安、豐衣足食, 此日極盡歡樂之氣氛, 嘹亮之歌聲響徹雲霄, 在依依不捨歌聲中互道珍重再見, 後年再聚。

kakpisiyan noka paSta'ay 禁忌

'oemaw : ay paSta'ay kano kak pisiyan?

bo:ong : So: paSta'ay ila mowa:i' paSta'ay haw ay kawna tatini'an pa'eseng no kakayzahan.

'oemaw : kawna tatini'an , 'inak'ino'an mae'iyah kayzaeh kas'aboe' ?

bo:ong : kako Sinraehoe' noka SaySiyat, pinawhi:il 'azae' kayzaeh kas'abo', hayza na kama manmanabih ka howaw noka paSta'ay.

'oemaw : kama minkoringan hayza ay ka pisiyan ray paSta'ay?

bo:ong : kama minkoringan So: kapoSon, ima maysi: ma' 'aewhay 'izi' on Sapang ay kapaSta'ayan.

'oemaw : ay paSta'ay'am rawak kayzaeh ay matol kapatol noka'amirika' ?

bo:ong : 'izi' o.'izi' patol ka 'aroma' kapatol.

'oemaw : ay taew'an hayza 'oyaeh ay ka pisiyan?

bo:ong : 'izi' 'a'angang,sebet korkoring,'aehae' halapaw 'izi' kakoring,'izi' 'a'angang,'izi' 'os'osa: ka bato',kil mae'iyah SaSokayzaeh.

'oemaw : 祭典期間的禁忌有哪些？

bo:ong : 到祭場一律綁芒草，以避邪保平安。

'oemaw : 祭屋是哪些人才可以待在裡面？

bo:ong : 各姓氏所推選的主祭及解惑者。

'oemaw : 對婦女或女人者，有什麼禁忌？

bo:ong : 生理期（月經）來臨時，或者懷孕者均迴避。

'oemaw : 祭典期間族人除了矮靈祭歌外，禁止唱流行歌曲、外國歌曲？

bo:ong : 不可以！除祭歌外不能唱。

'oemaw : 在家裡也有禁忌嗎？

bo:ong : 不能謾罵及打小孩，夫妻不能吵架打架、更不能亂擲石頭等，彼此間互相尊重。

三、sepe: naehan 讀一讀

tinasi'alay noka paSta'ay 巴斯達隘祭典歷史淵源

- 1.'inkak hayza'an koSa'en ka paSta'ay noka SaySiyat, ray Sepat kaeboehoel o hayza ila, ka ta'ay lasiya 'a'ir'iri:an 'okik'ibabaw. 'aelngihan,lasiya kama tomortoroe'ka SaySiyat koe'oemaeh ki matawaw ka kanokano' kak'i'iyah.
- 2.koSa'en ta'ay 'ima 'ir'iri:an ma'iyah, ray 'aehae' haehila: ka SaySiyat kipazay ila o ray kinhaewanka (ta'ay) tomoili'lih, bilbilis ila ka miminkoringan 'isa Sahoeroe:on komita' noka minatini' o baei'aei: ila, somizab ka malat o sia nonak ray So'ian rima' ray ka'siyap ra:an kaklobae ihan noka ta'ay, 'isa koSa'en imatowaleb ka hito' kaehoey. noka SaySiyat si:in hinghingha'en kinkintanga'en o pori:in noka Sama:, ka ta'ay maray kinintaenga'an , ka towaleb siyobaz ila noka kinsil'i: o min'oetoeh ila, Sahae' ila saeboeh ay ba:la' masay ila, baba:aw ila sa'sa'aeih ka tinal'oemaeh' oka ila katal' oemaehan, 'akoey ila ka 'ima 'aewhay, SaySiyat hoepay ila ka kin'i'iyah, 'isa:homaboS ila ka ta'ay, komoSa: kalaehaeng ila inia'om, be:ay' 'inia'om ka 'ima kayzaeh kin'i'iyah, 'isa: ray nae'miSan to:o' kin haewan ra:awak tabin Selra, 'inakhini'an howaw noka SaySiyat, tasilotoron ka kaspengan, poSo: roSa' tinal'oemaeh monhael paSta'ay, lampez tinal'oemaeh monhael So matol, ra:men ila noka SaySiyat ka kinaelaehaengan noka ta'ay ki tinortoroe'an, 'isa: kil ta'ay honsaebueh ra'awak to:o' kinhaewan 'isa koSa'an paSta'ay.

賽夏族巴斯達隘 paSta'ay 祭典是相傳在四百年前，因教導族人農耕，身高不及一公尺的「達隘」長相黝黑，被賽夏族人稱 ta'ay，他們教導賽夏族耕耘雜物及種植農作物。

在某次豐收歡樂之夜，ta'ay 調戲賽夏婦女後被族人發現，心中不悅而發怒，當即磨刀獨自趁黑夜至深山，將達隘與族人必經之懸崖上，以枇杷樹幹架設之獨木橋，砍成一半，再用泥土浮蓋，『達隘』群途經此橋時，因重量不勝負荷，致斷橋墜死河谷中，事後族人年年農耕欠收，災害頻繁，民生凋萎，生活困苦，嗣後族人為了祈求『達隘』能消災祈福，保佑族人平安與豐收，就在秋收後舉行三個夜晚慶祝活動（太陽西下至翌日太陽出來）直到目前為止，族人仍沿襲不變之固有傳統文化祭儀活動，每兩年舉辦一次（小祭），十年為一大祭，又因族人感念對『達隘』的護佑、教導並祭慰死去很矮的『ta'ay』，故時戲稱為『矮靈祭』，實際族人稱該祭典活動為 paSta'ay。

tinato'

敵首祭

一、kita' naehan 看圖想一想

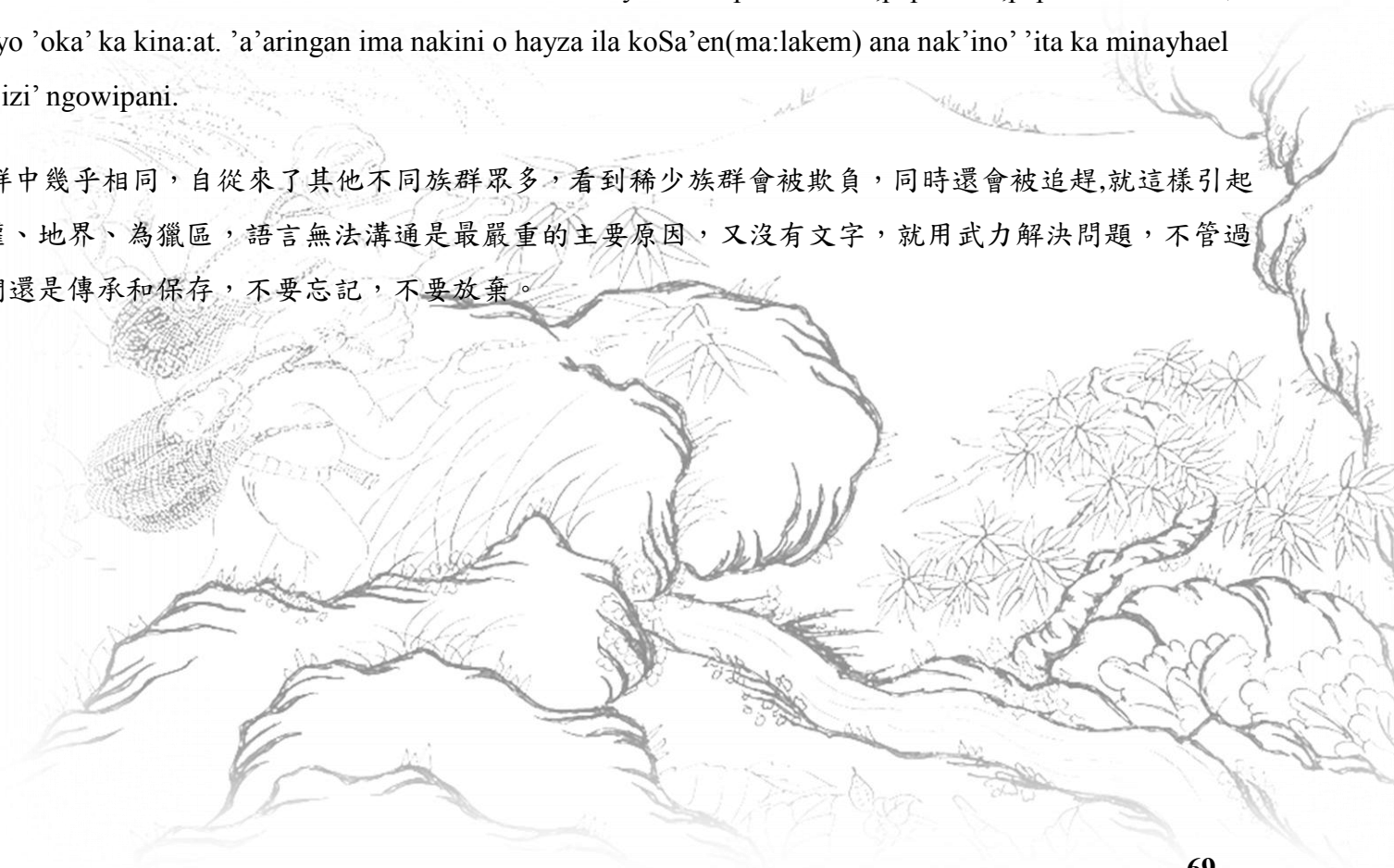

'a'aringan inokay lohaeperi: ka tatini',inokay Sekla' koSa'en(ma:lakem). hini kaspengan hayza ka boehoel tinal'oemaeh ila Sa: kin hoenaehnge:

早期無見證祖先獵人頭稱為(ma:lakem)，但是後輩長老皆說不清楚事實..但是這個祭儀文化已經有百年之久的歷史。

kaspengan hini (ma:lakem) hini ray taiwan ka SaSinSinraehoe' hingha' saeboeh, mowa:i' ila ka 'aroma' Sinraehoe', So: mowa:i' kin haeba:an ka binSong tomi'li'lih, papra:iw ka 'ima 'okik haeba:an So: nak'isa:a ila ma' hayza ka kapa'oe'oe'an,papikano',papi'oemaeh 'azis, ka'alepan,'okik hingha' kapayaka:i, yo 'oka' ka kina:at. 'a'aringan ima nakini o hayza ila koSa'en(ma:lakem) ana nak'ino' 'ita ka minayhael kalaehaengaw mita' hini kaspengan,'izi' ngowipani.

ma:lakem 此習俗都在台灣族群中幾乎相同，自從來了其他不同族群眾多，看到稀少族群會被欺負，同時還會被追趕,就這樣引起種種爭執，例如為土地、為生存權、地界、為獵區，語言無法溝通是最嚴重的主要原因，又沒有文字，就用武力解決問題，不管過去如何發生什麼事，習俗文化我們還是傳承和保存，不要忘記，不要放棄。

monSapang ila 正式儀式

kat'enen roSa' tatini', tinato' ki kathethel, roSa' Sapang kamalaehaeng, sempeng ka hini howaw.

祭拜當天有二位 tatini'的靈位，供奉者也有兩位負則相關事宜的人。

isa ila o potngor ila ka haehila: mowa:i' ila saeboeh ka kako Sinraehoe' SaySiyat, 'aroma' SaSinSinraehoe' ma' hayza mowa:i' tem'en ka tatini'.

祭典日子到，賽夏族各姓氏及其他族群也都前來參加。

paspaSo: SaSinSinraehoe' mari' papnaehae' ka sinoehoe:, talobong, Sinpaehpae: rima' ray latar hinoko', Sakosiza ray kapayhaehila:an miriri:i', tinotatini' minSa'la' balong, isa kako Sinraehoe' ila ma mayaka:i' ka kapayaka:i' nonak, sizaeh ila manabih, kasi'aelen sihoekhoek ray ra:i' o lobih kas'aboe' ila ray taew'an .

各姓氏每人取一份奉告食物往外面溪溝邊排成一列面向東方，由頭目先奉告，再由各姓氏代表輪流訴說告詞，再把食物插置地上，儀式就此完畢回到屋內。

14.03.2006 19:12

14.03.2006 20:12

hini ray kawana tatini'an rarothon. Sapang minSa'la' balong ka tinotatini' taehoeki' isa kamamaelaehaeng ila o isa hiya' ila.

祭團內由頭目、祭主及晚輩，按照年齡由長至幼依序發言，長話短說。

sizaeh ila ma pasi'ael, isa kaslatar mowa:i' ray kaprarotonan, kil 'aroma' SinSinraehoe' ka mae'iyah, ma mapapnabih bazbazae' ka pinpinayaka:i'. isa sika:at kayzaeh ra:amen nominayhael. hini kaspengan .

祭拜儀式完畢後，耆老移至座談室和各姓氏及長官們座談聽聽大家的建議。

So: 'oemowaz ka kawaS,homaboS monpoSal, 'alno kaphoel raeroemaeh pinahiyo' 'in'alay ray kawna tatini'an tinasipinahiyo' rima' latar ray hinoko'kaphoel Sipatatonon' on kita'en ka pinabSoeh nokahapoy.

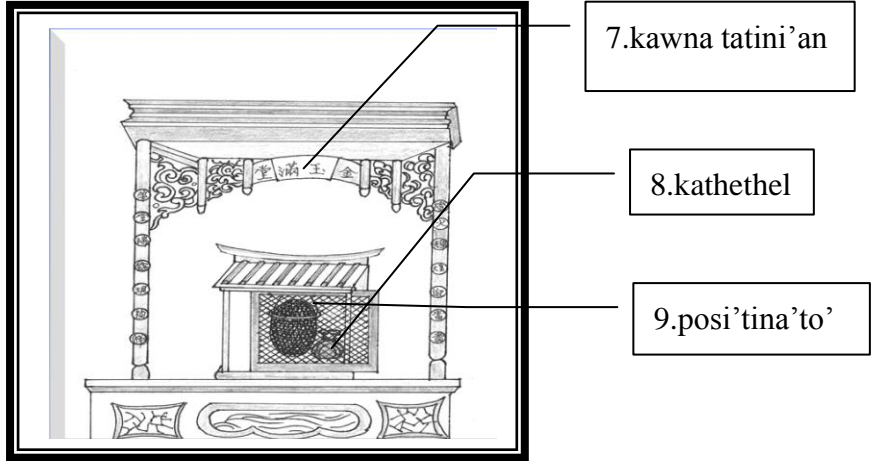
祈晴式反覆二次提著點燃的鹽膚木和竹火把，從祭堂內點火往外至溪溝邊打擊鹽膚木，視拍打後火星爆發亮點有多少。

monhael sizaeh lobih taewan, ray katesnenan tinasi haehae:oep, kas'aebo' hae:aeawpong noka haehae:oep paklobih 'ima 'aewhay ka bangi' ki ima 'ae'aewhayan.

第一次儀式完畢，一個人在門內拿著竹籬具從外祈晴進門.那人用籬具用力往門外搨三次將想進入的惡魔撥出去。

sizaeh monpoSal hiza ka pnahiyo' siboloe' saeboeh ray hinoko', isa sizaeh ila saeboeh hini howaw noka tinato'. kasepean.

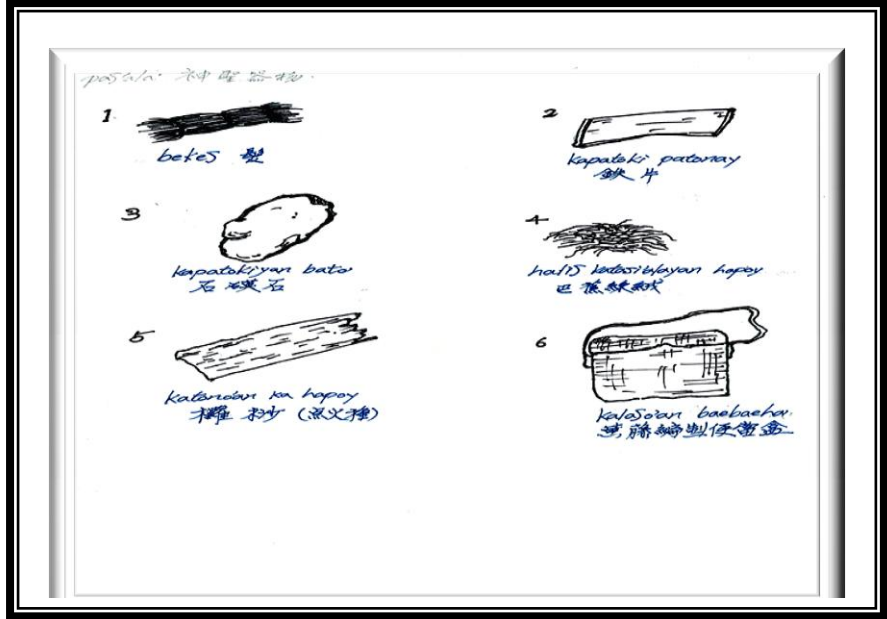
最後第二次動作完畢，祭具全部丟到溪溝裡不得撿回，這時候整個祭典程序全部圓滿結束。

7.kawna tatini'an

8.kathethel

9.posi'tina'to'

1 bekes 髮

2 kapatoki patonay 鐵片

3 kapatokiyan bato' 石礮石

4 haliS ka tasi'alayan hapoy 'ae:ae' 芭蕉絲絨

5 katano'an ka hopay 擲紗 (點火種)

6 kalaSo'an baebaeha 黃藤編製便當盒

- 7. 神龕
- 8. 織布雷女 (紅布包裹)
- 9. 敵首之籃 (竹編)
- 1. bekes 髮
- 2. kapatoki patonay 鐵片
- 3. kapatokiyan bato' 石礮石
- 4. haliS ka tasi'alayan hapoy 'ae:ae' 芭蕉絲絨
- 5. katano'an ka hopay 擲紗 (點火種)
- 6. kalaSo'an baebaeha 黃藤編製便當盒

二、'alno SaySiyat 用賽夏語對談

場景 1 'ataw ki baki

'ataw : 'a'aringan pina'alowa' hini ka tinato',kasepean nak'ino' ka pinaehraehraengan?

baki : hini tinato' hayza 'inaSkan ka haehila:, paspaSo: ray 'aehae' tinal'oemaeh roSa ilaS lampez o haseb haehila: noka moto: paStinato' pasi'aelen.

'ataw : kamaelaehaeng kano Sinraehoe' ?

baki : hini bine:ay noka tatini' ka tawtawazay Sinraehoe' nom maelaehaeng.

'ataw : hini kaspengan koza' ila kin hoenaehnge: ?

baki : hini kaspengan hayza kaboehoel tinal'oemaeh ila Sa: kin hoenaehnge:

'ataw : nomtal'awan howaw noka tina'to' hiya' spang Sompong?

baki : Sapang kamaelaehaeng ka tinato' hayza komitkita' kamatawaw.

'ataw : kat'enen roSa' tatini' ay ?

baki : 'ihi'. tinato' ki kathethel.

'ataw : 傳承沿襲舉辦敵首祭祭儀,時間上如何訂定?

baki : 祭拜的時間有固定日期,在每年農曆2月15日。

'ataw : 那供奉者是由哪個姓氏?

baki : 祖先是傳授給豆(趙)姓氏供奉。

'ataw : 這個文化祭儀歷史有多久?

baki : 傳承到現在已經有百年之久的歷史。

'ataw : 由哪個組織執行祭典運作?

baki : 由敵首祭祭典管理委員會負責。

'ataw : 祭拜當天有兩個靈位供奉?

baki : 是的。敵首祭與織布雷女神。

場景 2 bo:ong ki 'azae'

bo:ong : paStina'to' 'alno hila:an a haewan ?

'azae' : 'alno 'iyaSemSem tasi'alay

bo:ong : haewan 'ikakoza' kinselra: tasi'alay paStina'to' ?

'azae' : ay hila:an SayboSi: o 'aehae' kaSepe:an tasi'alay.

bo:ong : hiya' kama tasi'alay ?

'azae' : ka tinotatini' Sapang kamaelaehaeng tasi'alay.
Sapang kamalaehaeng tatini'(tawtawazay)kama
tasi'alay.

bo:ong : ay latar homaboS ka tina'to' ma' hingha' Sakosiza ay
kapayhaehila:an ay ?

'azae' : 'ihi'.

bo:ong : a:aboS kano ka tal'awan ka kapasi'ael ?

'azae' : 'aelaw,'aeyam, pinobae:aeh ki sinpaehpae:.

bo:ong : 儀式是白天還是晚上呢？

'azae' : 是在傍晚開始。

bo:ong : 晚上的什麼時候開始祭典儀式？

'azae' : 下午 7 點開始。

bo:ong : 誰負責祭儀主持？

'azae' : 由豆（趙）姓長老主祭者。供奉者主祭(豆姓氏)專
任主持儀式。

bo:ong : 在外祭拜祈福時，是面向東方嗎？

'azae' : 是的。

bo:ong : 祭祖時準備哪些祭品？

'azae' : 魚、肉、酒、糯米飯。

場景 3 taboeh ki ka:ang

taboeh : So: 'am rima' ma:lakem nak'ino' ka aspengan ?

ka:ang : So: 'am ma:lakem raroton naehan kala tahoeki',
tinotatini', maehraehraeng hayno' ka'oSa'an.

taboeh : pinaehraehraengan So: kayzaeh ila, nak'ino' ila ka
kapaspengan ?

ka:ang : hayza o, pakasra:i' Sapang tina'to' a bosu', mashapoy
tomono' saeboeh ka hapoy lobih ila.

taboeh : 'ae:ae' hini hapoy kawa'en ?

ka:ang : ae ! 'izi' mina kaypaka:i' hini hapoy ka pilpazay ka
linaSo' nom ma:lakem.

taboeh : hini linaSo' innaka'ino'an Soka' ?

ka:ang : hayza kapnabih noka tatini' komoSa: kita'
naehan 'ae:ae' kapatol (kakayangi').

1. kamanra:an matol komoSa: yami wa'iSan ka
pae'zoe', 'okik tikot maraS ka ta'oeloh noka
hoSong.
2. minkoringan ma' matol komoSa: maytata'
kalaSo'on pa'araSen linaSo' mari' ka ta'oeloh

taboeh : 如要去出草的時候，有何儀式習俗呢？

ka:ang : 出草之前，首先在頭目家集合商議目標及一切
事宜。

taboeh : 事宜決議以後還有什麼習俗呢？

ka:ang : 有啊！取下神龕內之火器，生火給大家點燃各一把
火帶回去。

taboeh : 用糶沙點火的用意是什麼？

ka:ang : ㄟ！不得不信，這火為出草炊煮飯包用意。

taboeh : 這飯包有何特別意涵呢？

ka:ang : 先祖有慎重說法，請看一首歌。

1. 男人唱：我們出草去膽大天地不怕，取下猿猴
的頭回來。
2. 婦女唱：椿米、煮飯，給你們帶去取下猿猴頭，
我也有功勞啊。

場景 4 mini ki 'ataS

mini : kayzaeh ka 'inoSa' mari' ka ta'oeloh noka
hosong taka'ino'on ila ?

'ataS : lobih sitiway ay katesnenan o isa sibe: ay hi balih.

mini : kinbazae'an ka tatini' 'alno roehaenan paS'ala' tabin
selra: ay ?

'ataS : 'ihi' o !

mini : sizaeh ila paS'ala' ta'oeloh taka'ino'on ila ?

'ataS : 'araSen latar 'aSkanel ray Saka:, hayza pina'iriri:i' ka
wawaya', borbor

mini : 'ataS ya:o bazae' niSo' ka pinayaka:i'paktikot
ponlaleket ka basang hinikaspengan hayza na ay ?

'ataS : hini kinapiza'an kaboehoel tinal'oemaeh, hini
kaspengan nanaw , So: maymayhael kakSekla'an
noka minminayheal.

mini : 成功取下猿頭後怎麼處理？

'ataS : 回來猿頭掛在門外，傍晚交給老婆。

mini : 聽耆老們說，慶功宴至天亮是嗎？

'ataS : 是啊！

mini : 慶功完畢，頭顱怎麼處理？

'ataS : 置於外面骨架上，同時插一枝稱 wawaya'和
竹片作響。

mini : 'ataS 我聽你這麼說，心裡怕怕，全身起疙瘩，這文
化還有嗎？

'ataS : 這已百年口傳而已，有或許沒有，只是文化我們要
保存供奉，讓後代有此文化祭儀瞭解。

三、sepe: naehan 讀一讀

'a'aringan inokay lohaeperi ka tatini', inokay Sekla' hini koSa'en "ma:lakem", kakhayza'an tatini' mita' kaSnay koko:ol nanaw kinrowaSekan, hini ray Taiwan haeba:an ka SaSinSinraehoe' hingha' saeboeh kama'alep kin'i'iyah hini koSa'en "ma:lakem" kinbae'zae'an ila ka tatini komoSa: nakhini, hiya' 'am ra:am "sae'oewaz a 'oka'" 'ita' ka SaySiyat 'akoey 'atomal ka kaspengan, 'okik rara:ami ila noka minminahael nakhara lalibo' ila, yami ka kamalaehaeng hini tawtawazay, 'inkakhayza'an pina'alowa' noka tatini', 'aring ka' 'inowan nasiya Sekla'en.

kaspengan hini "ma:lakem" hini ray Taiwan ka SaSinSinraehoe' hingha' saeboeh, mowa:i' ila ka 'aroma' Sinraehoe', So: mowa:i' kin haeba:an ka binSong tomi'li'lih, papra:iw ka 'ima 'okik haeba:an. So: nak'isa:a ila ma' hayza ka kapa'oe'oe'an, papi kano', papi 'oemaeh 'azis, ka'alepan, 'okik hingha' kapayaka:i' yo 'oka' ka kina:at. 'a'aringan ima nak'ino' hayza ila koSa'en "ma:lakem" ana nak'ino' 'ita' ka minahael kalaehaengaw mita' hini kaspengan, 'izi' ngowipani.

原始時代祖先稱為獵首(ma:lakem)後輩耆老都說不清楚。因為沒見証一直一代一代口述，原久居住台灣很多不同族群，都靠打獵維生，稱為 ma:lakem 只是口傳而已，是真是假這是完全從老人們傳說，而且賽夏族祭儀習俗太多了，現代搞不清楚，都搞混在一起。像我們豆姓供奉「狩獵」、「馘首」不知從何時開始供奉，誰能印證事實來源。

這 ma:lakem 習俗在台灣族群都相同，自從來了其他不同族群人家勢多，看到稀少族群會被欺負同時還會被追趕，就這樣引起種種爭執，為了甚麼？例如為土地、為生存權、為獵區，語言無法溝通是最嚴重主要原因，又沒有文字，就用武力解決問題，不管過去如何發生什麼事，習俗文化我們還是傳承和保存，不要忘記，不要放棄，作為一個紀念吧！

kaka:atan 記事本

'oemowaz ka kawaS

祈天祭

一、kita'naehan 看圖想一想

kaysa'an hini' to:o' ila haehila: mam 'oemowaz ka kawaS ka SaSinSinraehoe'
mowa:i' raroton risani'saeboeh'

今天是祈天祭第三天，各姓氏在這裡齊聚

balong pa'alowa' pakalaehang ka tatini' paskayzaeh be:ay ka kin'i'iyah ni ya'om
saeboeh ka SaySiyat , hini ay 'aehae'tinal'oemaeh

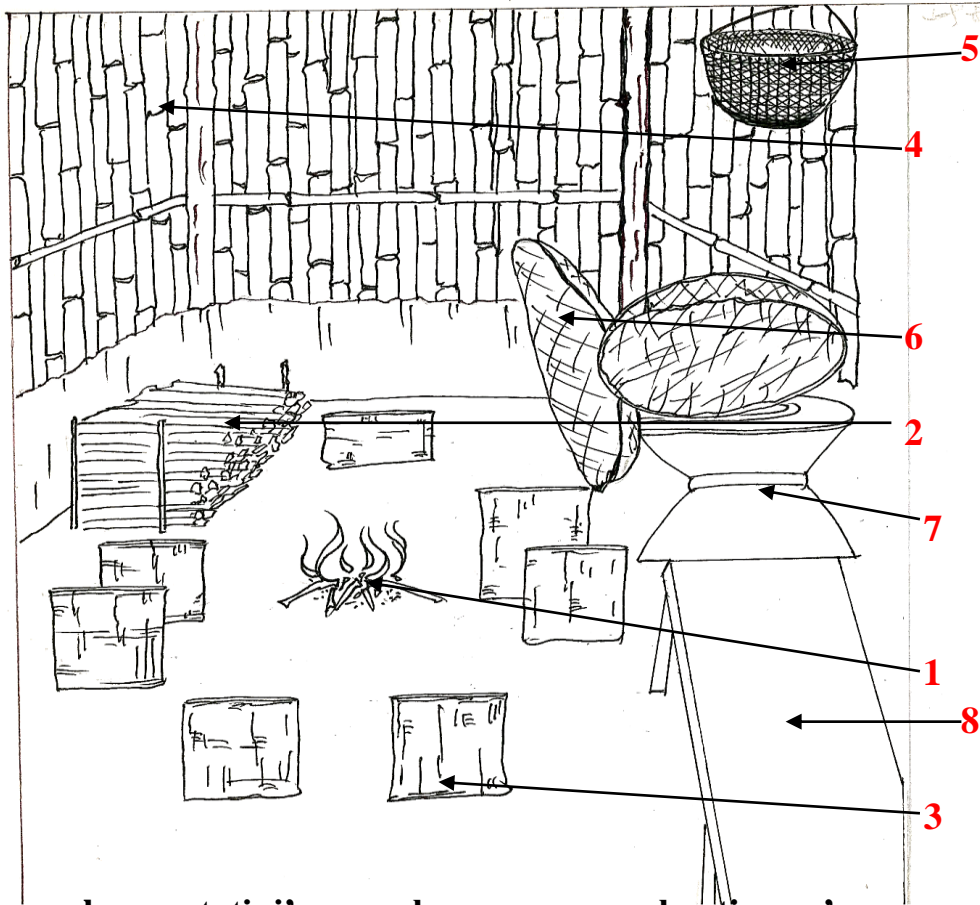
祈求祖靈讓我們族人在這一年裡

kakayzaeh a saeboeh ka pinpinamowa'an ki pinatawan haw ay raehoeran 'am
matawaw ma' kaliyaeha' saeboeh。

五穀豐收，風調雨順在外工作的人順利。

ka kinaebaehaen korkoring 'iyakaliyaeh, 'aehae'taew'an kinSiyae' saeboeh
ma'alo ila ka kinalaehaeng noka tatini'。

子女健康成長，家庭和樂，感謝祖靈的保佑。

kawna tatini'an noka raeroemaeh tinaew'an

1.hapoey sinahoe'
燒火	2.raeroemaeh kasahoe'en
用竹子燒火	3.kabat kasae:ngan
凳子
4.binlengan
牆壁	5.kala'
籃子	6. 'ima tatini' haehae:aep
舊的竹篩子
7. 'ima tatini' loehong
老的白	8.talka:
桌子	

hiza ray kawna tatini'an tiniway kala' hayza ka siloe' 、kiko' noka heklaw 'inaSkan.

祭屋內的包袱裡有貝殼、虎尾。

monhael raroton rini ray kapararotonan So: raroton 'emleb ka katesnenan isa somi'ael ka 'inomo' ho:ol noka Sawan, pinaSkayzaeh 'okay timae' ki 'ilralom 。

第一次的聚集，所有的人進到裡面，門需關閉，大家吃著由潘家男士做出的糯米糰，不得配菜，更不可喝水。

monpoSal raroton rini ray kapararotonan hingha' 'emleb ka katesnenan somi'ael ka 'inomo' tata' 'okay timae' ki 'ilnralom 。

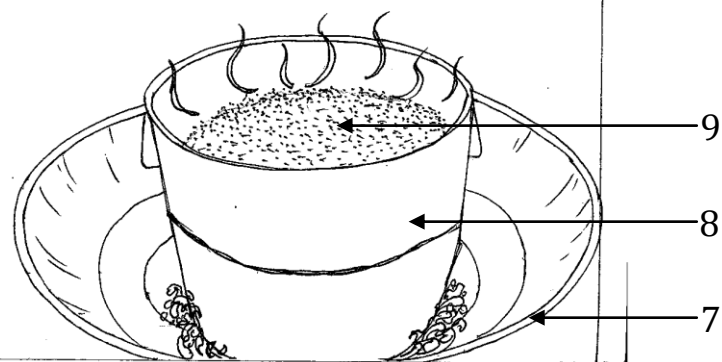
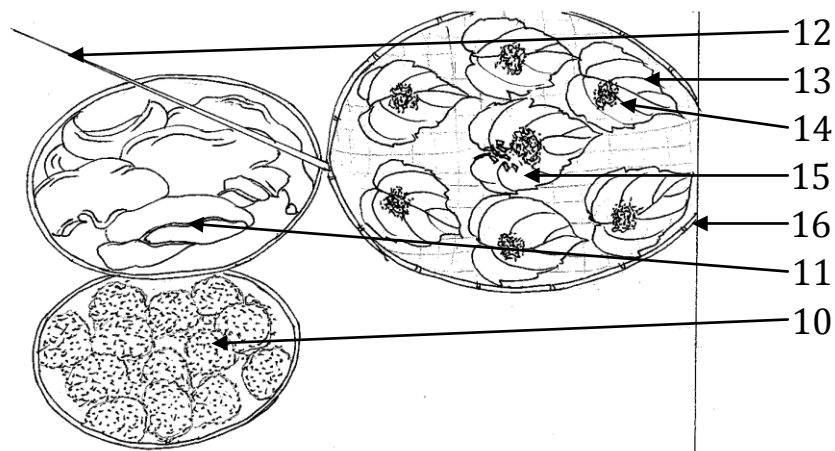
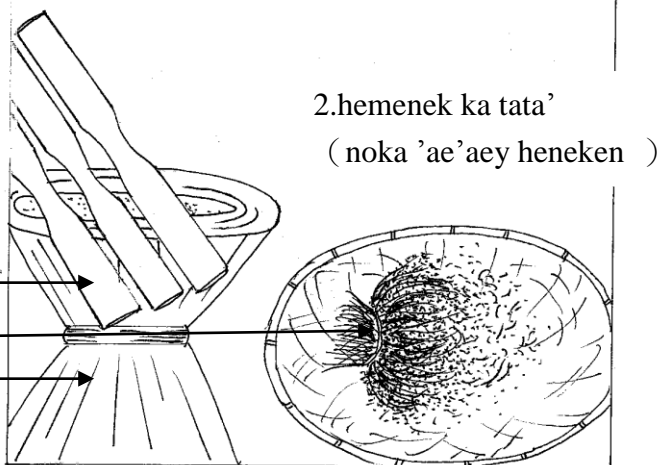
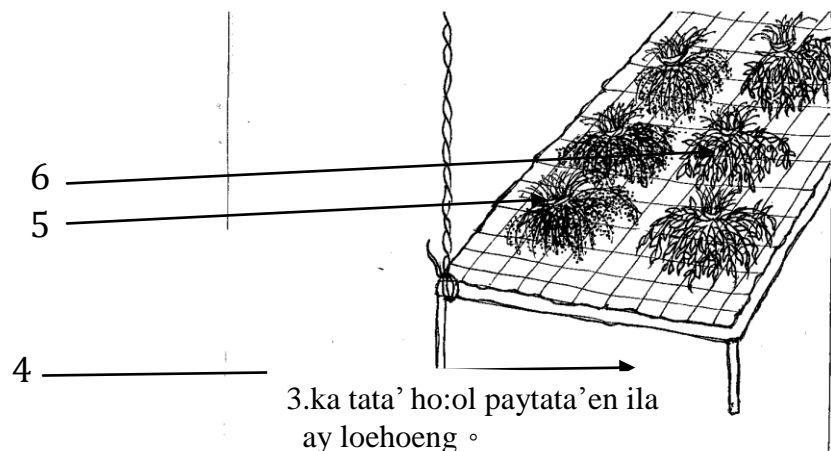
第二次的聚集，吃的是小米飯糰，此時一樣關門，不得配菜不可喝水。

monto:ol raroton rini ray kapararotonan kahiya' tal'awan ka 'aeyam sipasi'ael ila 'oka ila ka kasi'alén.

第三次的聚集，吃前一天所準備的豬肉無其他食物，

sizaeh ila somi'ael makakpoh lobih ila to:o' haehila: ila sizaeh 'oemowaz ka'oewazan ka kawaS hini 。

享用完畢便各自離開，完成了這三天祈天祭典。

1..loehoeng	2.kaehneken tata'	3.'aSo'	4.kaSolSolan	5.sinolSol tata'	6.sinolsol ho:ol	7.balayan	8.wachae:aen	9. hinpong ho:ol
白	脫梗的小米	杵	烘烤處	要烘的小米	要烘的糯米	鍋子	蒸桶	蒸的糯米
	10. 'inoemo'ho:ol	11. ma'asay	12.saSoehoe:	13. biyae' noka likar	14. tata'	15. siloe'	16. hakeb	
	飯糰	內臟	竹籤	野桐樹葉	小米	貝珠	竹篩	

三、'alno SaySiyat 用賽夏語對談

場景 1 'oemaw ki bo:ong

'oemaw : 'ita' inowan 'am 'oemowaz ka kawaS.nay ?

bo:ong: monSapang 'aehae' tinal'oemaeh monhael 'oemowaz , kita'en ka kawaS ka pinpinamowa'am hoenaehnge: 'okay 'oeraeli: pinamowa'an 'a:yaeyoe',masay o.'akoey atomal ka 'ae'oerael ma pakbo:ok isa 'komita' ka haehila: 'oemoewaz ila ka kawaS.

'oemaw : hini 'oemowaz ka kawaS piza' ka haehila: 'am rayno' ka'oewazan ?

bo:ong: 'am to:o' haehila : 'aehae' haehila: rima' ba:la' ray Sinbalihaehan a'iyalaho: , 'aehae' haehila: kala 'oebay a taboeh raya' kinobato'an ka kinoSaSbong ba:la' palbaboy, 'aehae' haehila: ray kapangaSan kawna tatini'an ka'oewazan hini ka Sapang howaw.

'oemaw : hini' ka kaspengan kano' 'okik hinghae' ki 'aroma' kaspengan ?

bo:ong: to:o' haehila: 'ano hila:an mapatawaw hayza ka 'ima 'ae'aewhayan'izi' bilis ka ralom , bi:il ila ay to:o' haehila: So: komsiael 'okay timae' ka tatimae'.

'oemaw : kakhayza'an hayza to:o' Sinraehoe' Sawan 、kaS'ameS 、Sawan komoSa: 'aehae' taew'an ay sae'oewaz ay ?

baki': sae'oewaz lasiya' 'aehae' taew'an saeboeh.

'oemaw : 我們什麼時候會舉行祈天祭？

bo:ong: 原則上一年一次祈天祭，種植的農作物久不下雨枯死，下了非常多的雨讓所種的植物根腐爛，此時確定日期便要舉行祈天祭。

'oemaw : 祈天祭舉行幾天？要到哪裡舉行？

bo:ong: 祈天祭要舉行三天，一天在東興村河邊商討祭典事宜，一天在風德和家上面的河邊水流交會處殺豬，一天在大滿祭屋是最重要的儀式。

'oemaw : 這祈天祭儀是什麼？和其他祭儀典有什麼不同？

bo:ong: 三天都是在白天舉行、禁忌是不可以碰水、第三天祭典用餐不可配菜等等。

'oemaw : 以前三個姓氏潘家.根家.錢家是一家人是真的嗎？

bo:ong: 確實，他們都是一家人。

場景 2 kizaw ki baki'

kizaw : So: 'am 'oemowaz ka kawaS ila hayza ay ka kama tomin'itol ?

baki' hayza 'ae'hae' tatini' minrakeS raro:o' 'aboy a bawnay(kama) rima' kala 'azae' tomin'itol.

kizaw : sizaeh tomin'itol bi:il ila am kano ila howaw?

baki' tomin'itol kayzaeh ila lobih rima' ila parhaep, hiya' 'am tasihakeb' tasira:aboS.

kizaw : sizaeh ila parhaep hiya 'am pakra:am ka kako Sinraehoe' ?

baki' ka Sawan mayaka:i' ila kako Sinraehoe'.

kizaw : aring inkakhayza'an SaySiyat hiya kama maelaehaeng ka kak'a'oewazn.

baki' aring inkakhayza'an Sawan kama maelahaeng ka hini kak'a'oewazan.

kizaw : 祈天祭時會有人來提醒祭期嗎？

baki' 是的,有位章姓到潘家主祭家提醒日子。

kizaw : 祭期決定後做什麼工作？

baki' 決定以後就去請示巫師,選擇祭品及誰提竹籃的人選。

kizaw : 請示巫師後,由誰告知各姓氏族人？

baki' 由潘姓通知所有各姓氏的人。

kizaw : 祈天祭自古由哪個家族維護。

baki' 自古由潘家專責維持此祈天祭。

場景 3 koko' ki yanay

yanay: koko' 'oemowaz ka kawaS 'inowan ila?

koko': ray hini kasangayan 'araS ka korkoring laloehay .

yanay: kamonhael paSta'ay 'hini tinal'oemaeh soebae:oehay ka 'oewazan ?

koko': am soebae:oeh to:o' haehila:

yanay: koko' yanyanay am kano' kapatawawen ?

koko': 'ini poSal haehila. palbaboy an Sawan na yanayan tal'awan tikinsi'ael ka kasi'aelen noka 'ima mowa:i' kako Sinraehoe'.

yanay: koko' mahoero: ayna' So'o kakhayza'an ray lolongan noka kaehoe y maShapoy pilpazay tomalek ka tatimae' kinhaeba:an ka mae'iyah.haysani' hingha' na ay ?

koko': 'ihi'! haysani' ma' hingha' .

yanay: 婆婆，祈天祭什麼時候？

koko': 在星期天，也把小孩帶回來學習看一看。

yanay: 去年有 pasta'ay 今年祈天祭舉辦大祭嗎？

koko': 今年是大祭三天。

yanay: 婆婆 媳婦們要做哪些工作呢？

koko': 第二天殺豬儀式，潘家媳婦們要準備食物給參加各姓氏的人。

yanay: koko' 記得以前都是在河邊野炊，還要準備燒火洗米煮飯.煮菜好熱鬧喔!現在還是一樣嗎？

koko': 是的，現在還是一樣。

場景 4 lalaw ki mama'

lalaw: mama' 'oemowaz ka kawaS 'am kala hiya' ?

mama': ay ray'in kan 'oemaw a ta:in taew'an kaprarotonan paskayzaeh.

lalaw: ka'oewazan ka kawaS kak pisiyan hayza ay?

mama': 'izi' atmal pona:iS ka ralom.

lalaw: sa'sa'ih tinal'oemaeh hayza ka'oewazan ka kawaS ay?

mama': 'ihi' So: hayza ka paSta'ay, hinika'oewazan 'ol'ola'an ,
So: 'oka' ka paSta'ay, oewaz kawaS soebae:oh.

lalaw: sizaeh homaboS latar' ampowa' pa'ae'aew lobih?

mama': kako Sinraehoe' 'ae'aew lobih ray kaprarotonan 'emleb
ka katesnenan siktikot parakep ka habon.

lalaw: :叔叔，祈天祭在誰哪裡舉行呢？

mama': 在蓬萊村的大湍山上潘金旺的家裡。

lalaw: 祈天祭最大的禁忌是什麼？

mama': 就是不要碰水。

lalaw: 每一年都有祈天祭嗎？

mama': 是的，如果巴斯達隘時，祈天祭會舉辦小型的祭
典，如巴斯達隘沒舉辦時，祈天祭就辦大型祭儀。

lalaw: 祈福儀式以後為什麼大家用跑的回來？

mama': 各姓氏族人全都用跑進聚會所，關起門不要讓惡魔
抓到。

五、sepe: naehan 讀一讀

'oemowaz ka kawaS potngor ila haehila: ya:o ima ray korkoring ina komita' ka mae'yaeh rima some:me ka pazay`tata', kilapa: ma'`oSa'en `oyaeh, mayhini kankaepoekaeh , sineme: kita'en haysiya papnae'hae' binotoe', pinama' nasiya ray rae'rae'em hemeken noka binke: , hopong hemeken pinama' hiza `izi' mina pakita' ka kawaS.

So: hiya' inatomiyaw hiya' rengreng ray taew'an `ay'ayaehan mowa:i' mobay ka sinamol sipayaka:i' ka tatini', pa'alowa' pakalaehaeng pakaliyaeh 。 haysani' koSa'en rima' ray ba:la' `emlet ka kak'ayaeh `oka' ila i: lohaepor., hini `emlet ka ba:la' `inokik bazae' ka tatini' manabih,ka hini kaspengan haysani' ka minaehael `okik Sekla' ila hini ka kaspengan , paspaSo: `aehae' tinal'oemaeh mowa:i' rini raroton, ka tatini' ma'Sasingozaw `inokik bazae' yako ka hini' 。

kakhayza'an kawna tatini'an sa'sa'ih ka haehila: sa'hoe'on ka hapoy. haysani' `oka' ila ka kaehoe, `isa ano raeroemaeh ila simari' ka ima karpa: kayzaeh Sa'hoe'on hayza kasbol mintoehoy kayzaeh ila.

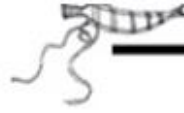
祈天祭期到了，我在小孩的時候，曾經看過去募捐糯米、粟。五峰也有去募捐從鵝公髻山小路。募捐回來看起來一把一把很多他們用竹篾背著，用皮革或帆布覆蓋。背著東西絕對不要露天，否則祈天無效。

如有犯禁忌，來到時，捐點誠意給主祭向祖先告知即可。誰在家經常生病的，前往捐誠意祈求平安。

現在有關到河邊堵住疾病，從未見過了，這堵住河流我從未聽老人們談論這個祭儀文化，後代的人將不懂得這文化，每年長輩們到此集會時，會互相詢問，我很少機會聽到。

以前祭屋裡每天要生火。現因木柴難找，改用燒孟宗竹較厚，有冒煙就可以了。

kaka:atan 記事本

karang

龍神祭

一、kita' naehan 看圖想一想

tatini' maraS ka 'aehoe' rima' oemalep .

長老帶著狗到山上打獵。

'aehae' ila haehila: 'oemalep .sakita'en 'aehoe 'ampowa'
komonSoSo' lobih ila .

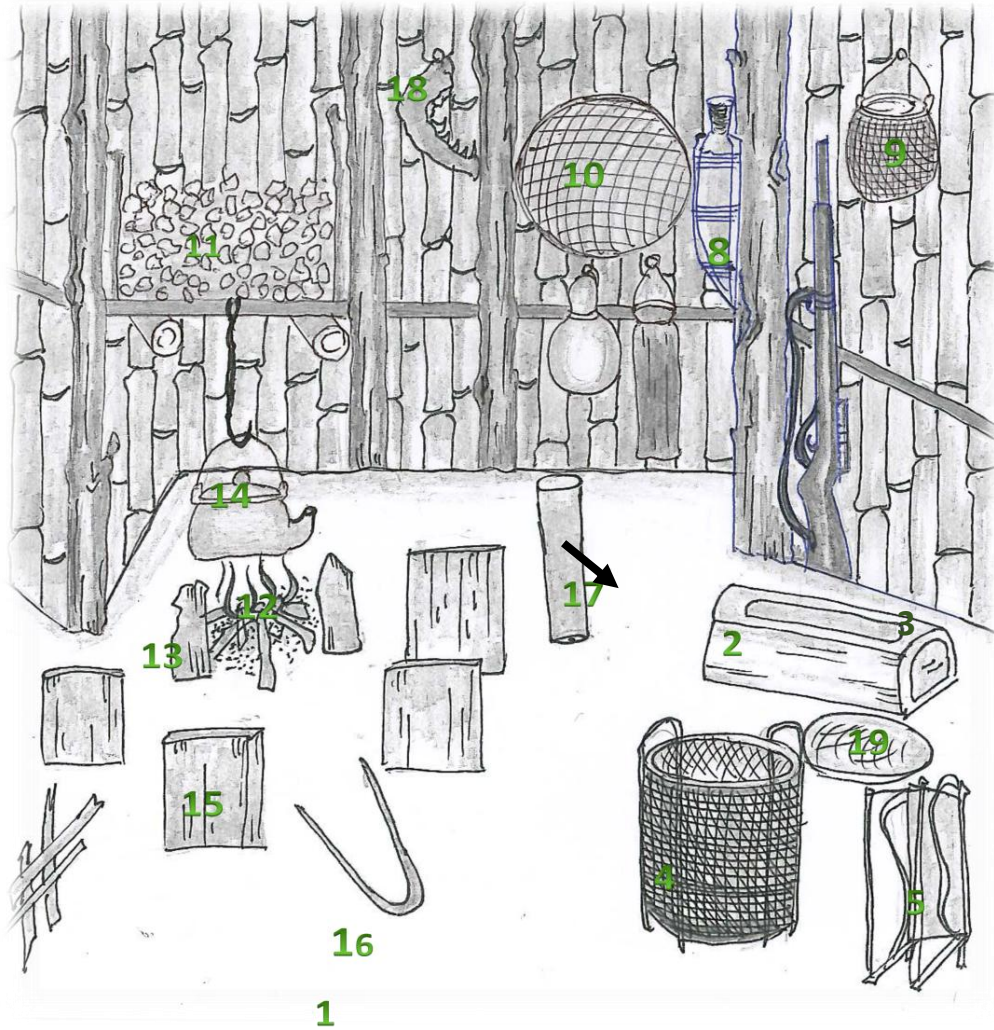
經過一天的打獵,發現狗怎麼會退縮往回家的路走了。

sakita'en tasibalbalayen , nakhara: 'ae:em kita'en o:
nak ka taetae'aeng kik ra:ami kano 'isa:?

仔細觀察,像穿山甲又像蜥蜴不知道是何物?

nakhini' tatini' komoS a: 'izi' ila 'alep lobih ila .

像這樣徵兆,老人家說過不要再去打獵。

kakhayza'an noka SaySiyat hayza saeboeh ka'itiro'an。
賽夏族傳統家屋都設有烤火室。

'isahini' noka kamatawaw 'oka' ila i: paskayzaeh koSa'en
ka 'itiro'an ray hataS ila nanaw hayza。
因在因應現代化建築許多家屋不在設烤火間目前只有工
寮才有設置。

kakhayza'an ka minkoring'an So am tomnon minSala'
mitiro' pakhawhoel ka hima、'ae'ae。
以前的婦女織布時要烤火，不然手腳會凍僵。

ka bae:ah 'aebo' ma' kayzaeh paparang ka 'aewpir、
rokol、ma' kayzaeh hebengen noka 'aebo' no rim'aenan
kasihapoyan
烤火的碳灰不但可以烤地瓜、芋頭，餘燼可以待早上時做
早餐用。

1. ka'itiro'an 火堂 2. hoko' 織布箱 3.wawatoS 木槍 4.takil 背簍 5.talkaeh 背板 6.kalari' 葫蘆 7.paepae'et 竹筒器
8. malat 柴刀 9.bosi' 信物籃 10.zazi:iz 篩米器 11.sinolSol 燻過 12. hapoy 火 13. bato ka'irongan 石柴 14. siyopan 水壺 15. kabat 板凳
- 16.'a'apis 竹夾 17.hahiyop ka hapoy 吹筒 18. ngo:o' 野豬髒 19.'ayzab 竹籬

二、'alno SaySiyat 用賽夏語對談

場景 1 kalih ki 'oemaw:

kalih : hini 「karang」 taniSowaw kama'alep lobih taew'an nak'ino nay?

'oemaw: noka tatini' Sa'leben ray kawna 'itiro'an。

kalih : kita'en hini 「karang」 hayza ay ka 'inak'ino'an 'okik hingha'?

'oemaw: hini “karang” ka basang mina kayzaeh ma 'ol'ola'an、soebae:oe sisahoe' ka hapoy pa'itiro'on。

kalih : hini 「karang」 kano kasi'aelen?

'oemaw: 「karang」 kama si'ael ka 'aboe'。

kalih : hini 「karang」 rayno'mae'rem?

'oemaw: hini 「karang」 papa'remen ay 'oko'。

kalih : 這「karang」跟隨獵人回家，怎麼樣了呢？

'oemaw: 被長老關在烤火間。

kalih : 「karang」看起來有何不同？

'oemaw: 這「karang」的身體可變大變小，老人家晚上會生火烤火。

kalih : 「karang」吃的食物是什麼？

'oemaw: 「karang」吃火灰。

kalih : 這「karang」睡在哪裡？

'oemaw: 「karang」是睡在織布機箱裡。

場景 2 'itih ki baki'

'itih : karang kakhayza'an 'inaka'ino'an Sinraehoe'
'inatasi'alay komalaehaeng ?

baki' : ka Sawan komalaehaeng.

'itih : ka karang 'ikakoza' ila tinal'oemaeh kinalaehaengan
noka Sawan ?

baki' : kaboehoel o hayza ila tinal'oemaeh.

'itih : kakhayza'an tatini' am powa'komoSa: So: 'amaSkan
ka pinama' kaehoey pakhayza' ka singaw ?

baki' : pakSekla' ka karang.

'itih : kakhayza'an hiya' 'okay paka:i' ka karang 'am
nak'ino' ?

baki' : 'am hayza' 'ima 'aewhay howaw , pakpasay kama '
iyaeh.

'itih : 以前 karang 最早由誰家供奉？

baki' : 最早由潘家供奉。

'itih : karang 由潘家供奉多少年？

baki' : 大約有百年了。

'itih : 以前老人家為什麼說放下背上的柴時不要出聲音？

baki' : 因為怕嚇到 karang 他會生氣。

'itih : 以前曾聽說對 karang 不敬者會如何？

baki' : 將會有不好的事發生，或出人命。

場景 3 lalo' ki koko'

lalo': kakhayza'an ka tatini' nak'ino' mashapoy?

koko': bae:aeh hobongen noka 'aboe' 'okik pazeng.

lalo': tatini' rim'aenan min'itol kano ila sakita'en ?

koko': sakita'en 'aboe' hawka ila.

lalo': piza' ila ka hahila:?

koko': to:o' ila hahila:

lalo': bi:il kano' ila kaS'oehaz somi'ael ka 'aboe' ?

koko': 'iwa' hiza' "karang" pa:a'aboe'

lalo': 以前老人家是怎樣生火?

koko': 木炭可以用火灰埋，不易滅火，則可升火。

lalo': 早上老人家起床發現了什麼?

koko': 發現火灰不見了。

lalo': 多少天了呢?

koko': 三天了。

lalo': 後來發現是什麼東西吃了火灰呢?

koko': 原來是 karang 吃了火灰。

場景 4 tayaw ki baki'

tayaw : kinbaza'an komoSa: karang noka Sawan si:in roSa'
ta'oeloh o kiko: sae'oewaz ay ?

baki' : 'ihi' ta'oeloh sibe:ay ka minatini' kiko: sibe:ay ka
minayti'

tayaw : ka basang noka karang pa'ila 'ino'on ila?

baki' : baza'en komoSa: ka ta'oeloh noka minatini' 'araSen
'ilaha:w ay rareme:an rowaSek ila.

tayaw : 'isahini , ka koSa'en karang .ta'oeloh ki kiko:
paklalmazemen ila ay ?

baki' : 'ihi' ray monae:hae' o roSa' tinal'oemaeh noka
karkarang Sinraehoe' pinak lalazem ila hini kaspengan.

tayaw : haysani' kakra:man ka kinrowaSekan ray no' ila?

baki' : haysani koSa'en karang ni 'itih a ta:oS 'araSen ay
raehoeran kalaehaengen.

tayaw : 聽說 karang 由潘姓傳給夏姓時有分頭部、尾部是嗎?

baki' : 是的，頭部分給哥哥、尾部分給弟弟。

tayaw : 分開的 karang 分佈於哪裡呢?

baki' : 聽說分到頭部的哥哥從藤坪往北埔內坪處定居，
分到尾部的弟弟往東河處到向天湖後方居住。

tayaw : 現在 karang 頭尾部分已經整合了嗎?

baki' : 是的，在民國 92 年時與南江村的解姓整合。

tayaw : 目前唯一有 karang 的足跡的地方在哪裡?

baki' : 在頭份興隆里由供奉 karang 的 'itih a ta:oS
(夏茂隆) 家裡。

三、sepe: naehaen 讀一讀

kakhayza'an noka tatini' pina'alowa' kaSpengan hayza saeboeh pin'a'apol ray kako Sinsinraehoe' , haysani ka ima 'al'alak
korkoring So: singozawen mina 'oka' i: Sekla' ,ka tatini' 'okay papnabih pakbaezae' ka korkoring 'inakhini'an kin kayzaeh ka
kaspengan mita' 'izi' ngowipani, pasilotorani ka minminayhael.

aring kala Sawan ka hini howaw Sipalotor ila ray lampez minayhael (10) hi 'itih a ta:oS hayawan' ima maelaehaeng , 'itih a
ta:oS ka hin karang'araSen bowaw ilahaw raehoeran , hini karang siro:o'koSa'en baki'Soro: , hayza ka Sinraehoe'noka
SaySiyat'okay siwa' somiwa'ma'hayza 。

nakhini “baki' Soro:”rima' ila ray raehoeran'am kayzaeh a' aewhay? kitkita' ila nonak ka minahael ,
haysani“baki' Soro:”sipakalaehaeng hi 'itih a ta:oS pa'onhaelen ki samiyan , paspaSo: 'aehae' tinal'oemaeh 'aehae' 'ilaS Sam'iya'
o haseb haehila: noka moto: kapatabiran.

古代祖先傳很多優良文化分配給所有賽夏族各姓氏，現代年輕小孩甚至中年人，如問起「karang」，
這祭典都陌生不知道，家長疏忽平常不給年輕小孩，像這個好的習俗文化絕對不要放棄或遺忘，最好代代相傳。

自從潘姓傳給第十代夏姓茂隆負責供奉後，便將 karang 帶到平地取名 baki' Soro:，當時有些族人有反對的，有的不反對覺得不
該將屬於傳統的文化帶到平地，像 karang 遷移都市是好?是壞?後代人自己看。

現在 “baki' Soro:” 被供奉於苗栗縣頭份鎮興隆里五福龍賽宮裡，每年農曆元月 25 日為祭祀的日期。

baki' bo:ong

風火烈始祖歷代先人

一、kita' naehan 看圖想一想

raeroton naehan

1. ka tatini' minasa:eng ay kabat mapaehraehraeng ka howaw.
2. 'oemaw a taro' 'azae' kama maelaehaeng hini tatini', tasi'alay mayaka:i'.
3. paspaSo: tinal'oemaeh 2. 20 noka moto: 'izi' ngowipani. hiya' hayza ka payaka:i' payaka:i'ani tapaehraehraeng.
4. bi:il, 'azae' komaehoS 'aehae' powawan pinobae:aeh sibe:ay ka tatini , o sizaeh ila.

1. 長老坐小板凳檢討事宜。
2. 'oemaw a taro'主祭供奉此祖先，主祭先向大家報告事情。
3. 每年農曆二月二十日大家不要忘記，誰有意見請提出檢討。
4. 最後主祭掬一碗酒敬長輩（老人）就結束了。

monSapang rima' homaboS

sizaeh patabir ka tatini' ila, 'am homabaoS ila ay latar.

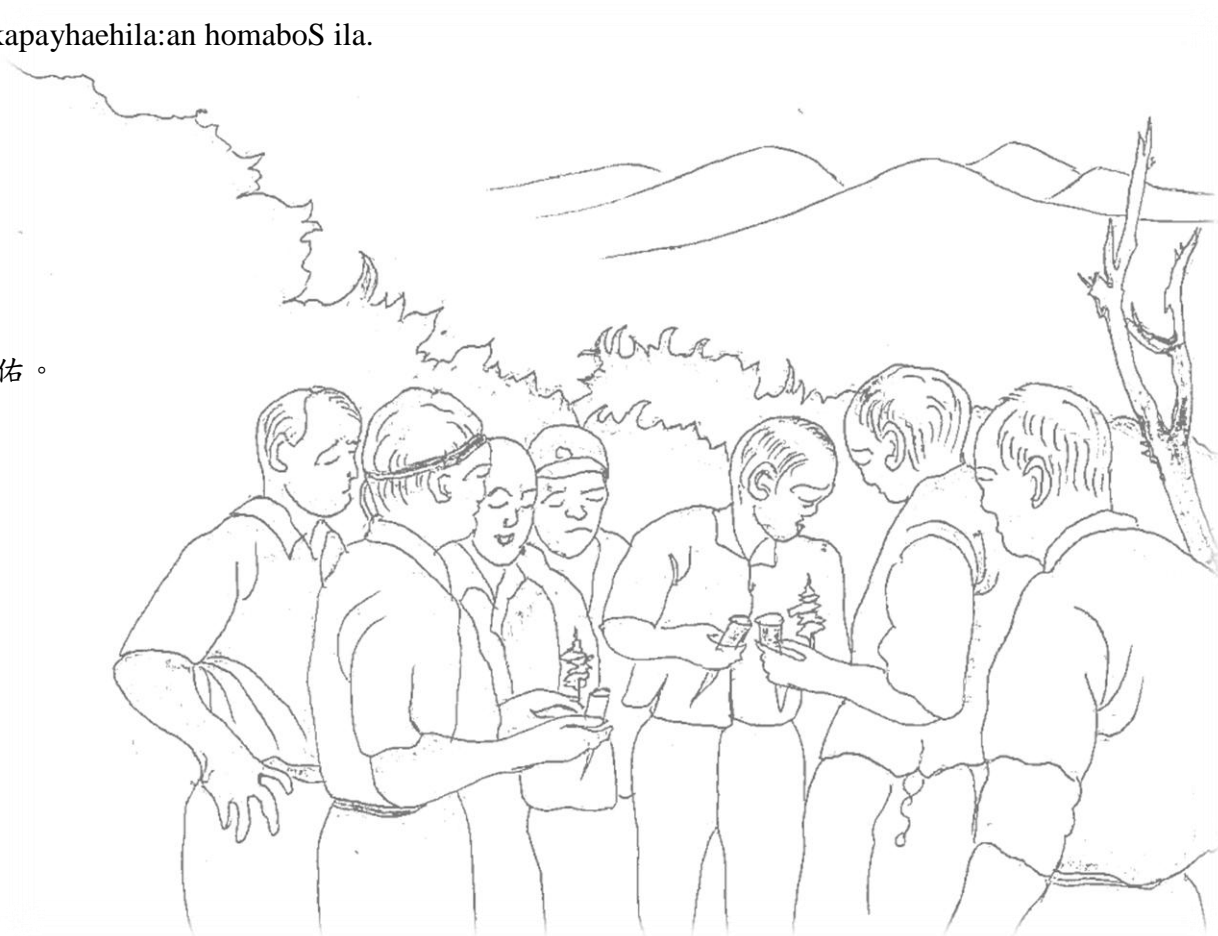
Semepe: naehan ka mae'iyah nom rima latar homaboS.

kako: Sinraehoe' monSapang ay 'al'alipa'an sakosiza ay kapayhaehila:an homaboS ila.

祖先祭拜完畢接著到外面祭祈福。

先清點姓氏人數備至外面祈求（福）祖靈。

各氏代表正式在杉木林裡全體向東方祈祖先（靈）庇佑。

kita' naehan

1. baki' bo:ong hini tatini' 'annoka baba:i' Sapang inkakhayza'an kabaki' tatini'.
 2. hayza 'aeae' tatini , baba:i' 'ispi' komoSa: haw ay koko:ol Sa , hayza mita' tatini' raro:o' baki' bo:ong.
 3. pawa:i' ila saeboeh ka tatini' , baki' Soro: raroton sipaehraehraeng ka hini howaw.
 4. kayzaeh ila ka pinaehraehraengan, mayaka:i' ila ka kako Sinraehoe' nom rima' ba:la' palbaboy homaboS ka tatini'.
 5. hini tatini' hi 'oemaw a taro' ma 'azae' Sapang maelaehaeng. paspaSo 'aeae' tinal'oemaeh 1.20 haehila: noka moto: kapatabiran haehila:.
 6. pina'alowa' noka tatini' pinotoy ay kala' noka 'oeway tinnon 'inaSkan' kayni' atomal pakita' ka mae'iyah.
1. 這個 baki'bo:ong 往上追溯是風氏之始祖歷代先人。
 2. 有一位風姓耆老作夢說：在那遙遠高山上有叫 baki' bo:ong 名字，他是我們的始祖。
 3. 邀請所有耆老和 baki' Soro:主祠人為此事舉行討論會議。
 4. 經決議擇日期通知各姓氏至河邊宰豬祈福（求）在天之祖先（靈）保佑全族平安。
 5. 現由'oemaw a taro'擔任主祠供奉，每年農曆元年二十日祭祀日期。
 6. 祖先有傳承珍貴信物裝在藤編籃，目前置於龕內供奉，平時不許給人隨意觀看。

備註

① baki'bo:ong 莫名風火烈訪問'oebay a taboeh 一問三不知。

② baki'bo:ong 配偶 koko' 'away：生兩男

長男:bowa a bo:ong：早逝尊稱神仙

次男:'oemaw a bo:ong：他的事蹟經長時間的流傳渲染已經神化了。目前在向天湖空地設立土地公祠。

二、sepe: naehan 讀一讀

kabaki' bo:ong hini tatini' noka baba:i' a tatini', hini 'oemaw a taro' ina manabih. komoSa: hayza ila haseb kaboehoel tinal'oemaeh o hayza. hayza 'oyaeh ka pina'alowa' haw ay bosì' inaSkan , pinotoy tinabo' ay tinnon 'oeway, kano' atomal ka pinotoy , 'oemaw a taro' komoSa: 'akoey sinraehoe' kin ra:aman ma'an siloe' nanaw , ka tatini' kayni' pa'altikal sikita', ya:o kamaelaehaeng ma' inokik kominita', yamiSo: 'am pasi'ael ka tatini' mowa:i' saeboeh haeba:an , kapatabir siska inaraS talno moto: patabir,

sizaeh ila pasi'ael ka tatini', rima' naehan latar homaboS 'oemowaz ka kawaS, ka mae'iyah 'onaray taew'an saeboeh, 'izi' kita' si'oewaz ka kawaS, 'emleb ka katesnenan, hinoehaes, ka 'azae' makhoepong, homibae: noka binke: 'okay pahila:. 'oemaw a taro' komoSa: So: 'am kas'aboe' ay 'ima SaSo' tinaew'an taew'an, 'amaraS ka tatini' 'izi' pahila: hemek noka binke:, hoepong. sizaeh ila 'oemowaz. hoemaewaeh ila ka katesnenan , 'isa papnaehae' inomo' sinpaehpae somi'ael ila , hiya' kamarae'oe ma' roema'oe ila 'oyaeh, So: hiya' hayza ka howaw ma' kayzaeh minSala' lobih. 'aroma' miyalatar naehan ri'saza.

風氏祖先叫 bo:ong tatini' (風火烈)，口述者風秀雄主祭，這歷史已五百餘年之久，有傳承之信物用紅布包裹裝在黃藤編製四方形籃子裡，包裹裡不知是什麼東西呢？'omaw a taro'說裡面有好幾樣，依我所知有一樣貝殼 (siloe') 而已，因為前輩交代這些信物不許任何人看，生為我供奉者也沒見過，祭祀日大家都會來拜拜，而且自帶供品依漢人方式祭拜。

拜拜完畢先到外面傳統祈福，接著再祈天祭，所有的人都到屋內不得有人在外面走動，儀式中也不讓人觀望，會影響天氣整個祭儀。祈天儀式把門窗全都要關門，主祭穿著獸皮衣，披衣外套搭在肩上不要給太陽照射進行祈天祭，'omaw a taro'又說，tatini'換入新房子，在行走路程不要曝陽光，拿一塊乾淨的披肩，皮衣遮蓋。祈天祭完畢回屋子裡把所有門窗打開，然後大家就緒每人一個糯米飯糰用中餐，有人要喝就喝，有要事可以先離開，其餘當下邊吃邊聊天，再各自賦歸。

三、'alno SaySiyat 用賽夏語對談

場景 1 tayaw ki 'oemaw

tayaw: 'omaw, baki' bo:ong hini tatini' piza' ila
tinal'oemaeh nay?

'oemaw: kamamaelaehaeng 'azae' komoSa: haseb kaboehoel
tinal'oemaeh ila.

tayaw: pinotoy ka siloe' hayza na' ay ka kano'?

'oemaw: kiraeh! ya:o 'okik ina kominita'

tayaw: ka SaySiyata kaspengan pinotoy 'aSkannen saeboeh
ay 'oeway tinnon kala ay?

'oemaw: 'ihi' o! ka 'oeway 'okay 'aewraei:, haboeso'.

tayaw: hini kaspengan So: 'am patabir 'alno hila:an a
roehaenan?

'oemaw: 'alno hila:an.

tayaw: 'oemaw, 這祖先 bo:ong 年代歷史多久了?

'oemaw: 供奉者主祭說，已有五百年的歷史了。

tayaw: 包裹裡除了貝殼外，還有什麼？

'oemaw: 不清楚！我從未見過。

tayaw: 賽夏族的祭儀信物包都用黃藤編製的籃子嗎？

'oemaw: 是呀！用黃藤不容易被白蟻啃食和不易腐蝕。

tayaw: 這個祭儀如要祭祀利用白天還是晚上呢？

'oemaw: 利用白天。

場景 2 bo:ong ki 'oemaw

bo:ong: 'oemaw, 'akoey mita' kaspengan So: hayza ka howaw, baba:i'. lasiya siska 'inaraS ka kapatabir nay?

'oemaw : yami talno pina'alowa' nanaw noka tatini', nakhini.

bo:ong: 'oemaw, moyo ka baba:i' haeba:an ay ka mae'iyah?

'oemaw : haeba:an o! So: mowa:i' saeboeh monaseb hayza ka mae'iyah.

bo:ong: So: 'am patabir ka hini tatini'(baki' bo:ong), 'aroma' kayzaeh mowa:i' ay?

'oemaw : kayzaeh, So: kas'aboe' ay kawna tatini'an talsapal naehaen.

bo:ong: hini baki' bo:ong roSa' korkoring kamanra:an , ka miniyti talka pakong sae'oewaz ay?

'oemaw : ihi! ka pakong tinaew'an haw raremean kala 'oemaw a taro'kabih

bo:ong: 'oemaw, 我們有很多的文化祭儀，如舉辦活動
風氏為何自行攜帶供品呢？

'oemaw : 我們依祖先傳承執行祭儀，就這樣。

bo:ong: 'oemaw, 你們姓風有多少人？

'oemaw : 很多，如果全部到齊有五十有餘人數。

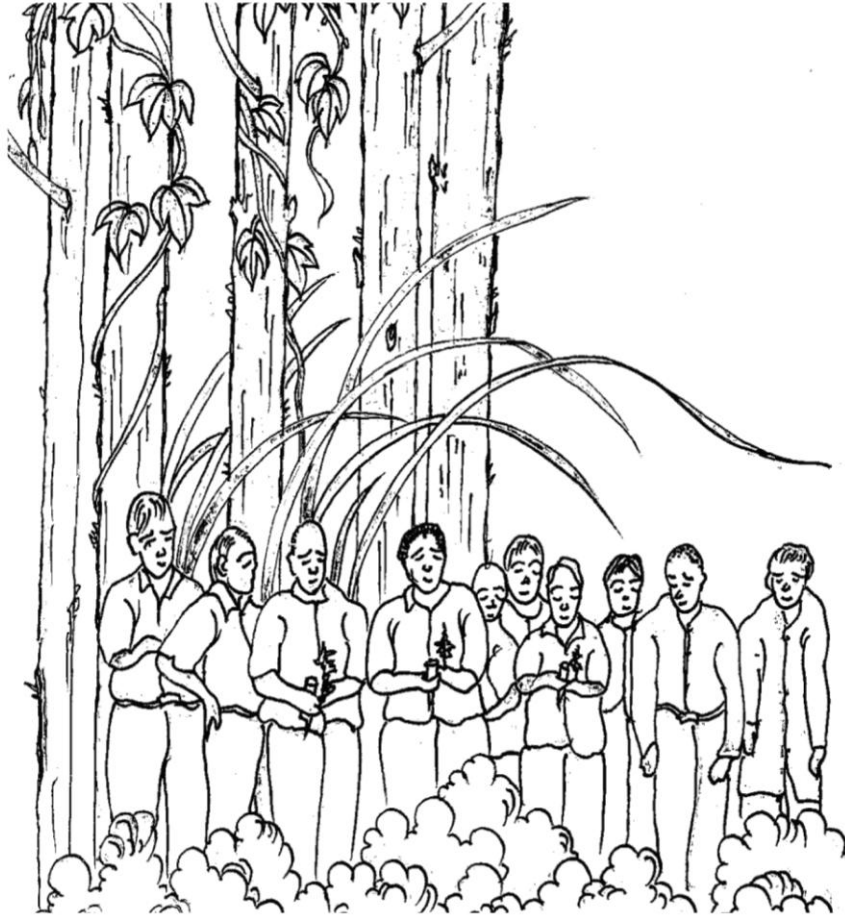
bo:ong: 如要祭祀 baki'bo:ong 其他人可以來參加嗎？

'oemaw : 可以，如要進入祭堂內先拍肩即可。

bo:ong: 風伙烈生有兩位男孩，次男設有土地公神是
真的嗎？

'oemaw : 是！土地公設在向天湖風秀雄周邊處。

場景3 tayaw ki 'oemaw

tayaw: sizaeh pasi'ael ka tatini' hayza na' ay ka howaw?

'oemaw: hayza na' o! 'am rima' naehan latar homaboS.

tayaw: So: 'am 'oemowaz ka kawaS kayzaeh ay rima' komita'?

'oemaw: 'izi' o! kayni' sikita' pisiyan.

tayaw: hayza na' 'aeae' ma'an haSa'en, pinahiyoe' kaehoey a kano'?

'oemaw: 'ay! hiza kaehoey noka kaphoel.

tayaw: 祭祖完畢還有什麼事情嗎？

'oemaw: 還有唷！接著到外面祈福。

tayaw: 如舉行祈晴雨時，可以跟著去看嗎？

'oemaw: 不可以唷！不許觀看忌諱。

tayaw: 還有一件事我不懂，點燃當火把的是什麼樹名呢？

'oemaw: 唉！那是一種鹽膚木。

場景 4 bo:ong ki 'oemaw

bo:ong: 'oemowaz ka kawaS kayni' sikita' bazae'en pinayaka:i'
kano' Sa nay?

'oemaw: o! o! komoSa: 'azae' ila, 'am nak kaphoel
pinobSoeh ka 'iya tilka:.

bo:ong: ㄨ ㄚ! 'ima nonak hini kaspengan, koehael 'am
hayzana' ay?

'oemaw: paSo: ray tinal'oemaeh 2.20 noka moto: 'izi' ngowipani.

bo:ong: hayza mae'iyae komoSa: patabir kabaki bo:ong
kayzaeh noka tinawbon sae'oewaz ay?

'oemaw: 'izi' atomal laloehay, 'anoka sinpaehpae:.

bo:ong: pinahiyoe' hiza kaehoey a kano'?

'oemaw: 'ay! 'anoka kaphoel a kaehoey

bo:ong: 祈晴雨儀式是不讓人看，聽到有念詞語裡說
什麼呢？

'oemaw: 喔！喔！說放晴吧！像鹽膚木爆炸火星明亮。

bo:ong: 哇！好神奇的文化，明年還會舉辦嗎？

'oemaw: 在每年農曆二月二十日舉辦不要忘記。

bo:ong: 有人在說，祭祀 baki'bo:ong 時可以用糯米糕
祭拜？

'oemaw: 絕對不要開玩笑，請用糯米飯是對的。

bo:ong: 點燃的火把是什麼樹名？

'oemaw: 是一種叫鹽膚木。

biwa'
雷神祭

一、 kita' naehan 看圖想一想

雷神：器物... 雷神

1. 貝殼

2. 各種不同琉璃碗碎片

3. 會發光之何物

4. 燒盡木炭

5. 其他不明物休星之似發亮

6. 骨骸類

7. 閃電

8. 橫林裡尋獲雷神處有塊平面大石頭，人一坐上去時將石頭撬開，移他發現雷神之器物被在江下河印尋獲。

口述人: iban a' ataw

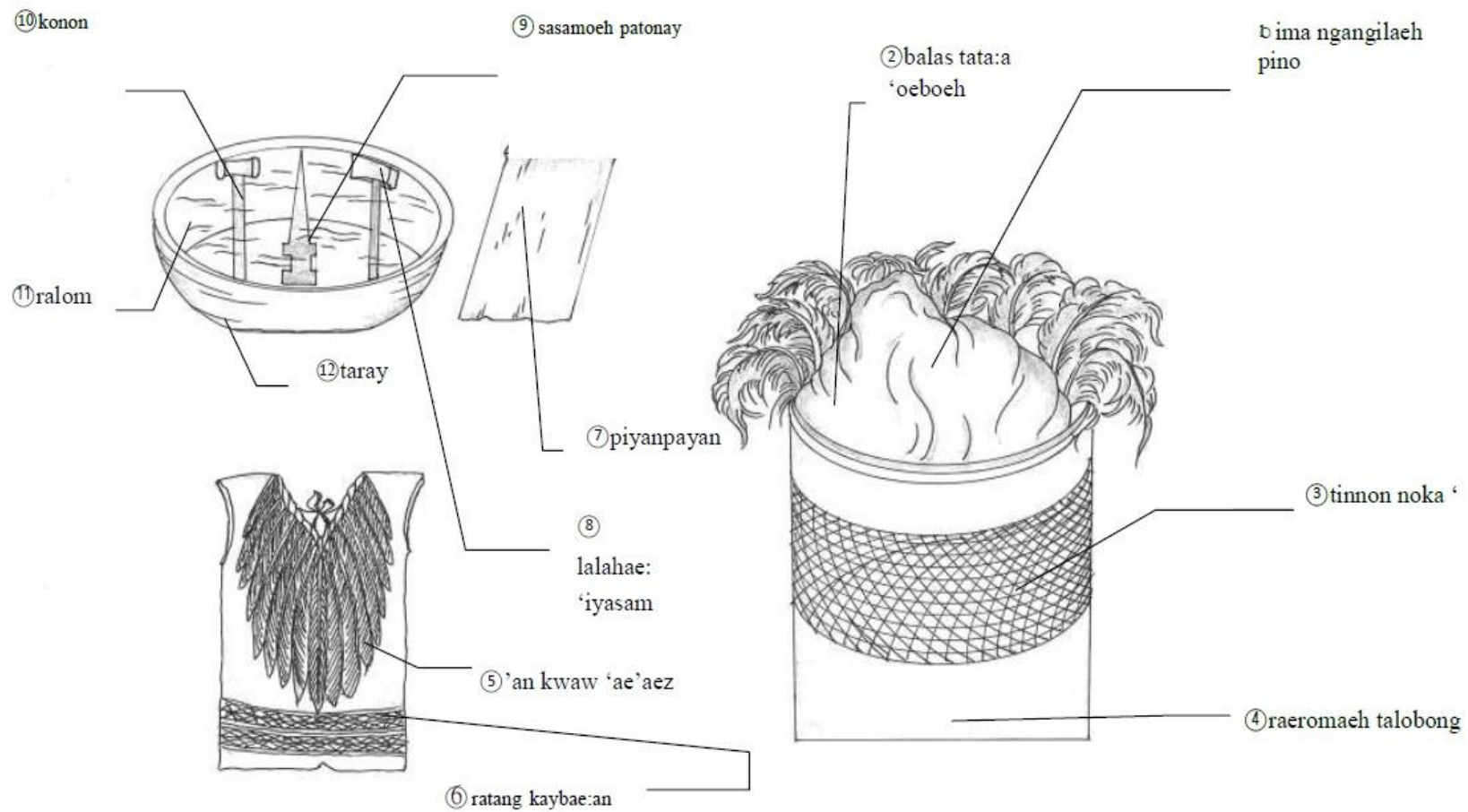
bato'

kawna tatini'an

naktalobon

1. 貝殼
2. 各式各樣類似琉璃碎片
3. 會發光之物
4. 木炭
5. 閃閃發亮之類似星星
6. 骨骸物
7. 閃電
8. 叢林裡尋獲雷神處，有塊平面大石頭，人一坐上去時

- ①紅布 ②雞毛 ③黃藤編織 ④雷神之藍 ⑤老鷹羽毛 ⑥傳統服飾（賽夏族）
 ⑦不銹鋼白鐵皮 ⑧斧頭 ⑨尖鑽 ⑩鐵鏈 ⑪水 ⑫盆子

1. piyan piyan : hini 'ayanpiyan 'okay rilangi(90cm×30cm) So: wilwileng nak biwa ka singaw Sa.
薄片不銹鋼白鐵皮軟性，祭祀儀式使用往前搖扇作響聲，表示轟雷交加之意。
2. konon : So: siskon ay ra:i' ka 'oemaeh mantete: lomaliw Sa,ka waSal ralom pa:koway tistrakiS ka ralom,yo nom komonriri' ka ima 'ae'aewhayyan habon ki kak'ayaeh.
黃色鐵鎚：♠ 往地上猛力搥打，讓整個土地震動，而且地震引起海嘯，威力非常大。♠ 可壓制惡魔及驅除病魔等。
3. 'iyasam(lalahae:) : pinna'alowa' ima 'olola'an,ay 'oem'oem'aehan so: tomobiwa' hini 'iyasam tasi'alay somiksik,komilmaeh,siskong ka patonay sinngaw sikpeleng,pakngiyo' ka ngepen 'aehae' pinayaka:i' pakbayoS Sa.
黃色斧頭：baki biwa 交代小型斧頭其功力不小，在此地球裡如雷聲交加響起，斧頭自動砍樹雜草植物都被伐多寬，如往地上或鐵 硬打擊其聲音，耳聾齒酸感覺。還有會引起颱風。
4. ima saesaemoehan patonay : nom 'emlet ka palomikas biwa',So: sokonon 'oka' ka sinngaw toy 'ini mita' 'aewhay SaSo sobae:oeH toy 'inimita' kayzaeh Sa.
黃色尖鑽：：其作用功能制止閃電，做法尖部指向閃電處之方位，做打擊動作，音大象徵吉祥預兆。
5. (2,3,4,)to:o' se:nge:en ray ralom,hini ralom pa'oeraelen Sa hini ralom 'izi' i: pababe:es somae:aeh,siksomibo: Sa.
(2,3,4,)前三樣法器祭拜前，必須經泡水，水是代表雨水，盆內的水不能隨便傾倒，會引起水災。

6. ratan : ① So: 'am pasbaki' biwa' kahibae:en.

② hayza 'ae'aez noka kowaw.

③ hayza 'ae'ae' minkoringan korkoring kama pahibae:.

④ kamanra:an kama bilis ka piyan piyan.

祭祀服飾：① 傳統服無袖長衣，平時不能穿，僅於儀式祭拜才可使用。

② 老鷹翅膀，平日約上午10 點左右，在該上空尖叫，其意保佑全族人。

③ 祭拜時由女孩負責給主祭者穿著傳統服飾，男孩提著白鐵皮（piyan piyan）

7. hini baki' biwa ay 2003(92) tinal'oemaeh noka moto: 4,18 haehila: pasa:engen,hapoy ay ririm'anan,رهاenan bowayen.

安置在2003 年(92 年)農曆4 月18 日，每天早晚要生火，三大節日祭拜（初一,十五不拜）

8. baki' biwa' pinotoy ay bosì' tabin lampez tinal'oemaeh kita'en sem'el 'ibawbaw ila.ka boya' ma' haw 'izo' tomnon,baki' biwa' kayni simari',kamoSa: binSong kamalahaeng,'izi' atomal mari'.

雷神位內（bosì'）十年發現逐漸長大，唯獨黃蜂入內築巢，biwa'說千萬不得移拿走，那是雄兵守護神之。

二、monSapangila (祭儀程序)

hiza ima haeba:an mae'iyah rima' ay kawna tatini'an,'azae' maytipoe'oe balong.
sizaeh , ka tatini' ila , wawa:ih balong oyaeh! 'azae' rima' hoemaewach ka
tatini'sipakita' 'iniya'om saeboeh.

全體信士移至雷神龕，由主祭跪拜祭持，信士長輩論述祈禱，完畢後主祭把神位龕打開，讓信士觀目。

Pinotoy ngangilaehan 'inaSkan ay naktalobong (12cm×10cm) pinotoy tata:a' a kiko
'oeboeh , boe'ael , sile', 'ayaSam. kabkabaehae:tae'oeleh.

包裹內使用竹筒編織成圓形（12公分高×10公分直徑）內有紅布包裹一包（bosi'）公雞尾羽、骨骸類、貝殼、小鳥頭骨等。

tem'en 'okay bilis ka raeroemaeh (hiyon) .

團拜不拿香祭拜，合掌祭拜。

Somkon ila , monto:ol saeboeh hingha' ka kaspengan.nakhini koSa'en ka kaspengan noka biwa'.

祈福儀式程序：

主祭著裝由女孩給主祭者穿傳統服飾。 儀式步驟

：

① 第一次三人各取法器到陽台，首先男孩搖擺動 (piyan piyan) 三次，接著主祭者用鐵鎚錘尖鑽鐵三次完畢。

② 第二次返回，把法器浸泡水裡後，再取法器往外做同樣動作。

③ 第三次同樣反覆動作後，儀式既完全結束。

'am homaboS ila ay latar.

1. bi:il kako Sinraehoe' mari' ka a:boS ka sinoehoe: sinpaehpae: pinobae: aeh rima ay latar homaboS ka tatini'.

最後；依照姓氏各取一份祈福肉串、糯米飯及酒等，到外面祭拜禱詞之後，整體儀式圓滿結束。

2. lampez o 'aehae' kaSepean kominsi' ael. ('aeyam, bibi:, tata:a', ima bangih 'aewlaw ila, poer'oe', pinobae: aeh) lampez rosa' o lampez masa' yami lobih ila. 時間約上午11時開始用中餐（有豬肉、鴨肉、雞肉、鹹魚、糯米飯、青菜及酒等）訪視編輯團隊中午12點10分離開。

註解：雷神祭祭祀提醒者；

第一屆為風德和長老（'oebay a taboeh mininSa'la'）kama'itol.

第二屆（現任）風正輝長老（'oebay a bo:ong haysani ila）kama'itol.

三、'alno SaySiyat 用賽夏語對談

場景 1 tayaw ki baki

tayaw : 'a'aringan pina'alowa' hini ka biwa'.kaSepean nak'ino' ka pinaehraehraengan?'

baki : hini biwa' hayza 'inaSkan ka haehila:, paspaSo: ray 'aehae' tinal'oemaeh 4 ilaS 18 haehila: noka moto: pasi'aelen.

tayaw : kano Sinraehoe' maelaehaeng ?

baki : hini bine:ay noka tatini' ka sayna'ase: sinraehoe' nom maelaehaeng.

tayaw : hini kaspengan koza' ila kin hoenaehnge: ?

baki : hini biwa' kaspengan hayza haseb kaboehoel tinal'oemaehila Sa kin hoenaehnge:.

tayaw : nomtal'awan howaw noka biwa', hiya' Sapang kamatawaw?

baki : Sapang kamaelaehaeng ka biwa' hayza kamatawaw komitkita'.

tayaw : 傳承沿襲舉辦雷神祭儀,時間上如何訂定?

baki : 祭拜的時間有固定日期,在每年農曆 4 月 18 日。

tayaw : 那供奉者是由哪個姓氏?

baki : 祖先是傳授給芎姓氏供奉。

tayaw : 這個文化祭儀歷史有多久?

baki : 傳承到現在已經有 5 百年之久的歷史。

tayaw : 由哪個組織執行祭典運作?

baki : 由雷神祭典管理委員會負責。

場景 2 'oemaw ki 'azae

'oemaw : ka pasi'aelan ka tatini ki biwa' 'inowan ila ?

'azae : 4 月、18 日 (sepat ilas , lamgpez maykaSpat haehila:)
ma'amon Sapang pasi'ael.

'oemaw : hila:an ta'alay ika koza' kaSepe:an ?

'azae : ta'sialay ay rimrim'aenan hae'hae' kaSepe:an tabin
lampez o roSa' kaSepe:an sizaeh.

'oemaw : hiya' Sapang kama tasi'alay ?

'azae : 'azae' noka Sayna'ase: kama tasialay.

'oemaw : pasi'ael ka tatini' hingkosiza 'ay kapayhahila:an ?

'azae : 'ihi'!

'oemaw : 'am pasi'ael ka tatini', kano' kapatabir ?

'azae : 'aelaw, 'aeyam, pinobae:ah, ki sinpaehpae:.

'oemaw : 雷神祭日儀式是在什麼時候？

'azae : 在（農曆）4 月 18 日祭拜日子。

'oemaw : 白天什麼時候開始？

'azae : 上午 9 點開始到中午 12 點結束。

'oemaw : 誰負責祭儀主持？

'azae : 由芎姓氏主祭者。

'oemaw : 祭拜時面向東方嗎？

'azae : 是的。

'oemaw : 祭拜時準備哪些祭品？

'azae : 魚、肉、酒、糯米飯。

場景 3 bo:ong ki 'oemaw

bo:ong : 'oemaw , hini biwa' roSa' kaboehoel tinal'oemaeh
hawka' tinaka'ino' 'ampowa tihoero:on naehan ?

'oemaw : sae'oewaz hini hi baki' Soro: ina tomihoero: ila.

bo:ong : kakhayza'an Sapang kamaelaehaeng hini biwa'
kakrowaSekan hayno?

'oemaw : kinbaze'an komoSa: hato ay kantawmaw koko:ol
Sa.

bo:ong : 'oemaw , baze' ka mae'iyah komoSa: biwa'
kaspengan , SaySiyat nanaw hayza ay ?

'oemaw : pinapnabih noka tatini' komoSa: 'ihi' ! nakhini ,
kinbaze'an ma'an ma'hingha' , 'oyaeh.

bo:ong : 'oemaw , haysani hini biwa' kaspengan
kinalaehaengan hayno'?

'oemaw : haw ila ay raehoeran (SanSiyoko) ni 'iban a 'ataw
kinalaehaeng.

bo:ong : 'oemaw , 雷神祭消失 200 年 , 後來怎麼找出來了 ?

'oemaw : 的確 , 龍賽堂 baki' Soro: 發起找到。

bo:ong : 早期供奉雷神祭的住處 , 地方放哪裡 ?

'oemaw : 傳說中說 : 在那遙遠的山頂叫做 kantawmaw 地方。

bo:ong : 'oemaw , 聽人說 : 雷神祭文化只有賽夏族的文化
嗎 ?

'oemaw : 前輩們的口述一致 , 我聽的也一樣。

bo:ong : 'oemaw , 雷神祭供奉處在哪裡 ?

'oemaw : 現在已遷至較市區 (頭份鎮珊瑚湖) 由芎秋華負責
供奉。

場景 4 kayno' ki 'iban

kayno' : 'iban , hini biwa' kaspengan noka tatini' , 'akoey ka kankano' sinbil , inaka ino'an isa nay ?

'iban : Sae'owaz , ya:o ma' o'kik Sekla' , 'oka' ka pina'alowa ka:i'

kayno' : 'iban, So: am pasi'ael ka hini biwa' tatini' talnokano'oen ?

'iban : 'ay! 'ae'hae' 'alno moto: 'ae'hae' 'alno SaySiyat kaspengan

kayno' : 'iban, niSo' kin Sekla' ka hini biwa' kaspengan koza' nay ?

'iban : naw 'ina lomihaper ka tatini' siya , nak hayza ka kinik Sekla'an isa hini hayza ka kina:at , kita' ila.

kayno' : 'iban, kinita' niSo' hini kaspengan kina:at nak' ino' ?

'iban : ana nak'ino' ka kina:at,hayza ila tinasi'alay kayzaeh ila, hayno'? 'okay payla'oz pawrowa' ila nonak.

kayno' : 'iban , 祖先留下雷神祭儀很多種之信物是什麼用意呢？

'iban : 確實，我也不瞭解，沒有特別交代及說明。

kayno' : 'iban , 如果祭拜雷神爺用何儀式？

'iban : 喔！一用漢式祭拜，另一用賽夏傳統習俗。

kayno' : 'iban , 你對雷神祭儀之認識多少？

'iban : 若有相處前輩老人，也許瞭解很多，現已出版書籍有得看了。

kayno' : 'iban , 你覺得這雷神祭儀寫的怎麼樣？你的看法如何？

'iban : 不管寫的內容如何，對文化有了開啟之路，如有不清楚自己修整就可以了。

四、sepe: naehan 讀一讀

'inaka 'ino'an hini biwa' kaspengan noka tatini', pinapnabih ray kapanpanabih komoSa: ray haseb kaeboehoel tinal' oemaeh hini biwa' kaspengan ma hawka' ila ka kin bazae'an. hini biwa' 'ampowa' singowip noka tatini' pa'alowa'? 'anoka SaySiyata ka kaspengan 'akoey ka Sinraehoe', ka tatini' hayza saeboeh pina'alowa' ray kako Sinraehoe' noka SaySiyat. hini 'aehae' ka biwa' 'oka' i: pa'alowa'ani, 'ima nak'ino' 'ihan? ya:o taropa: 'aehae' ka kapanpanabih ki biwa' hayza ka ra:an mina! ka tatini' kakhayza'an nasiya 'akoey ka kinbazae'an kapanpanabih komoSa: ka SaySiyat 'ina komoSa: kakhayza'an mowa:i' ka "hinaw" hayza 'aehae' 'inalay kawaS samiyam kasra:i' ma pati:ekla' omitol ray 'asang ka SaySiyat, maymaySiri: ka mae'iyah koSa'en mowa:i' mina ka "hinaw" paskayzah ka palono', ka SaySiyat 'okay paka:i' sae'owaz kita'en ka kawaS yasoei' ila 'elngihan ka kawaS, palomikas tomobiwa' 'abo' ka 'ae'oeral,o'kay sangay tomobiwa', mae'iyah hemSeS ila, ae'oeral nakhara sinae:ah kita'en ka ralom tistrarakis ila, mae'iyah hini 'oka' ila nanaw? hiya hayza ka palono' kayzah toliyab ray ralom, isa ray 'aehae' kinroehaenan ka mae'iyah 'okik rara:ami ima nak'ino' hini ray 'asang, 'ana kano' 'oka' ila, mae'iyah, Sinpanan ma' 'oka' ila 'oyah' 'oemaeh ma' nonak ila kita'en.

isa hini koSa'en ka "biwa'" kaspengan, 'a'aringan ima nak'hini ka SaySiyat 'arolon saeboeh. ima nakino' hiya' ila 'am ra:am, 'oka' Soka, 'ampowa' 'oka' ka Sinraehoe' maelaehaeng ka hini biwa' kaspengan. hini pinanabih kapanabih nanaw, 'am hiya' ila ra:am ka hini biwa' kaspengan, hini kina:at 'iwan mita pina'iyalatar.

雷神文化過去確實存在，前輩們在傳說這個口述說：於五百年前早已消失之傳聞，雷神文化為何被祖先遺忘了，賽夏族有好幾種的各種祭儀文化祖先已清楚交代給賽夏族各個姓氏，唯獨雷神被遺漏，甚麼原因不清楚，以下我加一個與雷神有關係故事。祖先以前有很多故事，賽夏族以前曾有過一次發生大災難“洪水氾濫”有神仙下凡提醒所有地方賽夏族村莊，挨家挨戶對族人說：會發生水災，叫人製造一艘船，很多人不相信，有一天真的發生了，突然變天黑暗，突然雷霆大響，要時雨嘩啦啦落下來，雷聲急遽響亮，一陣閃電過後，突然雷聲大作，大家都被嚇到了，水一直在漲潮，人不知所措？有造船的人安全飄在水面上，夜裡人在驚慌中，誰也管不了誰，這村莊一片荒涼甚麼都沒有了，人和家畜也都沒有了，這就是雷神文化起因嗎？地球也都變了。

奇怪的是這個雷神文化，原始時期，賽夏族人是否都在被災難水沖滅，這情形誰知道，不然為什麼沒有姓氏供奉雷神。我們說後只把當作故事，誰知道這雷神文化，所記下文字可當作參考。

kaka:atan 記事本

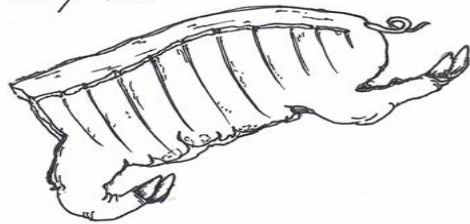
malraw

除喪祭

一、kita'naehan 看圖想一想

malraw 除喪祭

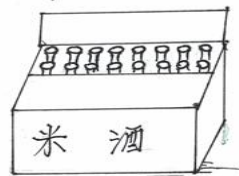
1 baboy 豬肉

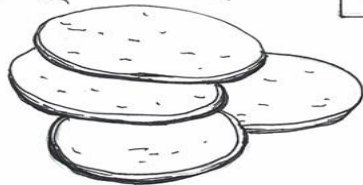
2 linaSo' 糯米飯包

3 pinobae-ae' 酒

4 tinawbon
糯米糕

1. So: kayzaeh kamalrawan ila komita' naehan ka hahila.
2. Sitorong 'ae'ae' tatini' rima' ay 'inkaehoelan maehraehraeng.
3. paskayzaeh maskan ka pinaehraehraengan , 'izi pakhayza ka 'inak'ino'an.
4. kama malraw tal'awan ka'araSen kita' ka hinoba:ang.
5. payaka:i' ila ka 'aehael saeboeh nom rima' malraw.

1. 如可以除喪先擇佳日子。
2. 派一位耆老到娘家商宜日期。
3. 商量事宜要清楚不要有疑問題。
4. 喪家準備需要的東西，請看繪製圖。
5. 通知全家族人馬要去除喪事宜。

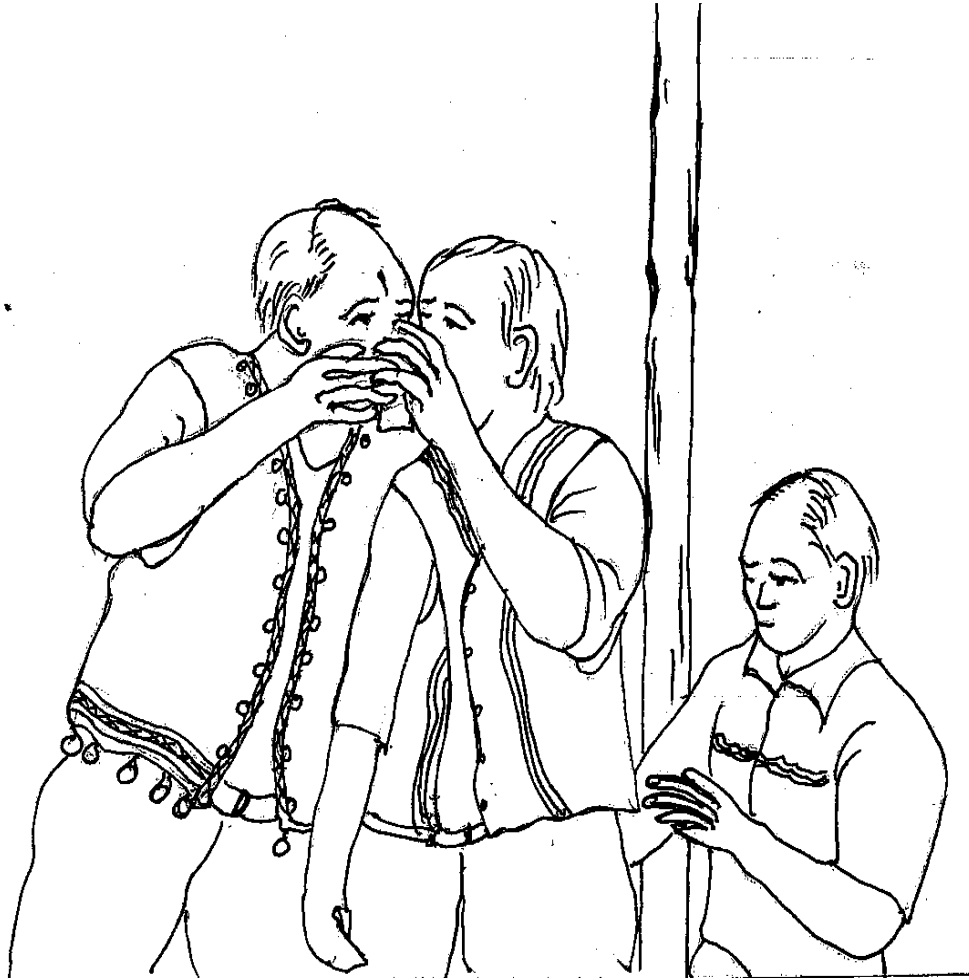

monSapang ila maepaehrahrang malraw

1. monSapang malraw 正式儀式

1. kamatasi'alay tatini' maraS ka kamamalraw rima' ay 'inkaehoelan. 代言耆老帶領喪家族到娘家舉行除喪祭儀。
2. kama malraw ay 'inkaehoelan latar minaytipoe'oe' hoemangih. 喪家人就在娘家大門外跪著哀傷的哭。
3. ka 'inkaehoelan a yanayrima' haewaken 'itolon, niyanay koSa'en 'a:ay! 'izi' ila 'az'azem. 娘家人媳婦前去牽著扶起說句：好好！不要傷心了。
4. nakhini 'izi' pakas'aeboe' naehan ay kawna tatini'an, pasangayennaehan ay latar. 這情形稍在外面休息片刻，不能立即進入座客廳。
5. kita' ila o! pakas'aeboe'on ka linaSo', 'aeyam tinawbon. pinobae:ah ki ray talka: pasa:aeng saeboeh kamamalraw. 時間差不多了，喪家全族入座，把飯包、豬肉、米糕、酒擺桌上。
6. hiza kama tasi'alay tatini' ki 'inkaehoelan mon Sapang ila. 那代言人老人和娘家主人正式開始除喪儀式。
7. hiza roSa' tatini' sizaeh haehae:ong zae'seb sizaeh, parae:oen saeboeh ka 'aehael, 'aroma', ra:amen somiwa' kayzaeh 'inwa:i'an kaysa'an. 兩位老人協商達成合飲一杯再給喪家來參加也要喝酒表示今天除喪沒問題，順利圓滿結束。
8. pasi'ael ila ka tatini', mari' ka pinhaeongan rima' latar homaboS. 祀拜祖先和到外面給意外傷亡和在天之靈一併祈求（福）保佑。
9. 'inaraS 'aeyam, tinawbon hihiwa'en papnaehae' pinotoy Sip'ae'ae pol ka 'ima mowa:i'. 喪家帶來的豬肉、米糕切塊裝小包後分給每位來參加的娘家親友。
10. hiza 'inkaehoelan tatini' maraS kama malraw ay latar, taSikama'en ka kaehlek o pakerkeren patawawen. 娘家主人帶著喪家人到外面把小鋤握在手裡鏟土動作表示回家後可以工作了。
11. ma kayzaeh ila tinal'awan tikinsi'ael miya'ayrong ila. 中餐擺妥大家入席用餐。
12. ay hihinghae'an ila, ka yanyanay rae:wak kama malraw pakakSiyae'en ila. 在中餐半個小時娘家媳婦牽著喪家慶歡歌舞，除去悲傷過平常心度日之意。
13. ay 'am lobih, pa'araSen 'oyaeh ka sinpaehpae: linaSo', kama malraw ay katesnenan maytipoe:oe' mari' ka pinak lobih linaSo', 'aring 'insa'an tinin'atan kayzaeh, 'izi' pangangowip 'ita'. 餐後準備回家娘家也準備回一份糯米飯包，喪家在屋外門檻跪著雙手接納回俗飯包，從今天除喪已切斷清楚，希望以後互相攜手，我們要永遠相識。
14. pinatabir ka tatini' 'izi' sibilani 'araS paklobih ka boway sibil. 祭祀祖先三牲供品不要留下要帶回去，水果留下。

二、SaySiyat ka ka:i' ki kaspengan 族語與文化加油站

hayza mae'iyah somingozaw kano' hini
koSa'en zae'seb?

有人提問合飲是什麼意思。

hini zae'seb kako SaSinSinraehoe' hayza
saeboeh, hayza mae'iyah
komoSa: 'iSkarina'oe: 'aewhay ay? 'okik Sekla'
nak'isa:a 'inaz'azem, 'ita' ka SaySiyat
kaspengan 'okik nak'isaza, hayza' ina ra:an
kapayaka:i', kita' naehan ay kina:at hayza ila
kina:at.

這合飲在原住民各族群都有習俗，有人說個人喝不行嗎？因為他不懂才會這麼想，我們賽夏族講起來有相當內涵。請看書裡已經寫得很清楚了。

三、sepe: naehan 讀一讀

kako SaSinSinraehoe' hayza 'oyaeh saeboeh ka kaspengan, 'a'oSa' ra:an 'okik hingha', mita' ka SaySiyat nak'ino' ka pina'alowa' noka tatini' mita' talka'isaza, 'izi' paknonak nakhini mita' ka malraw kaspengan, 'izi' atomal lalohaey mina sitiyaw atomal noka SaySiyat. 'aring 'inkakhayza'an hayza pina'alowa' noka kabaki' kil tatini' mita' nonak, tabin haysani 'okay ngowipani hini ka malraw kaspengan, 'ita 'ana nak'ino' paka:i' a 'oka' paskayzaeh 'az'azem kakra:amen ila. kinita' haysani ka 'al'alak 'oka' ila nanaw, nakhara 'okay paka:i' ila ka pinayaka:i' mita', kita Soka'! 'ampowa' 'akoey ka kin'aewhayan, boloe' ka hin kaspengan o isa hayza ka kinita' noka tatini' o hayza 'inakhini'an ka 'aewhayan.

ya:o rengreng ni kayaba' payaka:i'in ni kabaki' ka pina'alowa' tinortoroe' komoSa: naknak'ino' ka kaspengan mita', 'az'azemen sae'oewaz, hi kayaba' Sipawlotor naehan kaeh'iyakin tabin 'isahini 'okay ngowipani ma'an 'am rengreng ay ka:ara', kita' hayza ka 'ima kano' a howaw 'ana koza' kin hoenaehnge: 'okay ngowipani, nakhini malraw kaspengan 'izi' atomal boloe'ani. mita SaySiyat hayza kama romhaep siya ra:am kama maehraehraeng kil habon, 'isa tihoeroe'on ka howaw, So: tihoero:on 'isa ra:amen ila, "hi:" 'inaka'ino'an 'ihan! hini 'aehae' kaspengan mita'. 'amari' a 'oka' kita' ila nonak.

'ita' SaySiyatkoSa'enhinimalraw 'akoey atomal kasinpengan 'okik raeraemikatak'ino'on matawaw, pinatawawan So: 'okay payla'oz ka pinaehraehrangan, 'okay til'aeti haysiya mina 'okik sizaeh ka hini malraw howaw. Sikita' Sipaehraehraeng monhael naehan rima' malraw.haysani ka minminayhael, 'izi' paepae'aehae' ka hini howaw.

ya:o hayza rima' taniSowaw malraw, hiza tinotatini So: 'am tasi'alay mayaka:i' monpoSal (pon'aehaeh) , kano' 'isa nay? somingozaw ka tatini' komoSa: ①rimaw ②pak ra:am ka tatini' ③papra:iw ka 'ima 'aewhay habon. ④pak ra:am ka saeboeh Sa. o 'iwa' ay, hini kaspengan sae'oewaz kin kayzaeh atomal. 'izi pawka', ngowip. So: moyo 'okay paka:i' ka hini kaspengan 'aehae' taew'an So: nak'ino' a 'az'azem ila nonak tamemeS!

讀一讀

各族群都有除喪祭，照儀式上不同，我們賽夏族祖先如何交代就依照交代方式，不要再有什麼樣除喪祭儀式，絕對不要歧視，對本族人是非常忌諱。這是從古早祖先傳承，至現代重未遺忘除喪祭，不管如何信與不信，自己想一想變知。觀察現代年輕人無法了解好像不相信所說的一切。看一看！為何會發生很多不幸事故，因不信或廢棄事實文化，祖先看清楚來懲罰過錯事實真相

已逝父親常對我說：回憶起其祖父的一切教誨，為人處事，尤其是以前如何渡過各種祭儀文化難關等，已故父親一樣的教導與我如何……再把真實傳授給我至今一直沒忘過，牢牢記於心懷，像除喪祭絕對不能放棄，如被遺忘多年甚至數十年，當事人已絕代怎麼辦呢？賽夏族惟一祭儀巫醫術能和鬼神先溝通，就去問卜才會找出真相大白了。ㄟ！這是什麼樣的一個習俗呢？真的很神奇嗎？在此要信與不信倒看自己的決定吧！

我們賽夏族的除喪祭儀儀式太複雜很難去瞭解，如何處理，處理不當便會產生不良後果，沒切斷因果仍還存在，再重新商量再次辦理除喪，在這裡告訴大家年輕後代們絕對不要歧視除喪祭儀。我曾多次參加除喪儀事，代言耆老開始發言時會有兩聲的咳嗽（咳！咳！）不知是習俗性我很好奇請教耆老，給我的回應：①禮貌，②告知祖先（靈），③驅除惡魔（靈），提醒在場所有人注意、肅靜。

聽後，啊，原來如此，才知真正瞭解除喪祭文化多麼優美！所以繼續不放棄遺忘除喪習俗。加油！

四、'alno SaySiyat 用賽夏語對談

場景 1 'okay ki tala:o'

'okay: So'o hayza ay komita' kil mae'iyah rima' malraw?

tala:o': hayza , 'okik Sekla' ya:o hini ka malraw.

'okay: hini malraw kaspengan hiya' ila kasingozawen 'am ra:am?

tala:o': singozaw ka 'ima tatini' 'ima ra:am.

'okay: mae'iyah So: masay ila ma' masay ila, ka wa'en Si'oSa' ay 'inkaehoelan?

tala:o' : hini'inaSkan noka tatini' kaspengan, rima' ay 'inkaehoelan patil'aet ka kin 'aewhayan.

'okay: 'okay 'oSa' malraw ay 'inkaehoelan kayzaeh ay?

tala:o': 'izi' o! 'okay patil'at mina siti yaw noka SaySiyat mina, Sik'aewhay noka 'achae' taew'an.

'okay: 你有看過和別人去參加除喪祭儀嗎？

tala:o': 有，可是我對除喪不懂。

'okay: 這除喪祭要問誰指教呢？

tala:o': 請教耆老較清楚。

'okay: 人死了也是自己的命運，怎麼還去娘家呢？

tala:o' : 這是祖先規定之祭儀文化習俗，到娘家是切斷喪家之因果的禮俗之。

'okay: 'okay 不去娘家除喪可以嗎？

tala:o': 賽夏族人對除喪非常忌諱，如果不去除喪切斷因果，會受到一家不平安不順。

場景 2 'okay ki tala:o'

'okay: ay pinasayan kozae' kin hoenaehnge: Si'oSa' malraw?

tala:o': hayza ila moneSpat o ae'hae' haehila: kayzaehila.

'okay: So: 'aewhay ka kin'i'iyah 'okay 'oSa' malraw kayzaeh ay?

tala:o': lawa' naehan kayzaeh So: hayza' ila tinal'awan ma' Sa'ila: ila.

'okay: malraw hini Singowip Sam'iyah, mato:ol tinal'oemaeh. 'am hiya' kasingozawen?

tala:o' Siparhaep 'isa kakra:amen ila.

'okay: ya:o 'okik Sekla', tatini', korkoring So: masay Si'oSa' ay saeboeh malraw?

tala:o': 'oka', tatini' nanaw Si'oSa' malraw.

'okay: 在死亡後多久就辦理除喪儀式？

tala:o': 有 49 天以後就可以了。

'okay: 如經濟能力不足可以不去除喪嗎？

tala:o': 暫時不辦，等有充費準備就可以去除喪了。

'okay: 這除喪有無辦被遺忘 20、30 年對這件事要問誰呢？

tala:o' 去問巫術師求卦問卜就知道了。

'okay: 我不懂，老人、小孩如往生都要除喪嗎？

tala:o': 不！只有老人可以辦除喪。

場景 3 tiwas ki 'oemin

tiwas: hiza tinotatini' kano' Sipayaka:i'haSa'en ma'an?

'oemin: ni siya pinayaka:i' ka 'inwa:i' kaysa'an kahayza ay ka 'inkakhayza'an ka koehay?

tiwas: zae'seb kano' isa:a' nay?

'oemin: ka SinSinraehoe' hayza saeboeh ka hini kaspengan. saSo: kayzaeh. saSo: 'aehae' 'in'azem. pinaksizaeh kin kayzaeh.

tiwas: So: 'am rima' malraw hihiya' 'am rima'?

'oemin: ma' 'ita' 'aehae' taew'anki'aehaelkita' naehaen.

tiwas: ka'inkaehoelan'oka' ila ka minayhael, 'am hiya' ila kapotngoran?

'oemin: Siki:im ila ka 'aehael nasiya , Sipæhraehraeng ma' kavzaeh.

tiwas: 那位代言耆老講什麼？我聽不懂？

'oemin: 他講今天來的目的和很久以前有什麼尚未辦妥的事情。

tiwas: 合飲（酒）是什麼意思？

'oemin: 原住民族群都有這習俗。互相尊敬、誠摯、圓滿達成之意

tiwas: 如要去除喪哪些人要參加？

'oemin: 我們一家族和兄弟姊妹再看一看……

tiwas: 娘家人如絕代要辦除喪時，由誰接任？

'oemin: 找他們（堂）兄弟經商量就可以了。

場景 4 'oemaw ki bo:ong

'oemaw: malraw sizaeh ila saeboeh ka howaw hayza na'ay?

bo:ong: hayza 'am pas'el ka korkoring, kita' ay ' asang
hayza 'ima ma:baSo' pa'inkoraeh ka haehila:

'oemaw: sizaeh malraw 'am lobih kayzaeh ay 'okay pa'araS ka
linaSo'?

bo:ong: 'izi' atomal mina, kaysa'an hini howaw 'oka' ila
saeboeh.

'oemaw: 'ina malraw sizaeh kayzaeh ay rima' raerae'oe:?

bo:ong: 'izi' naehan! 'aehae' o hayza tinal'oemaeh kayzaeh ila.

'oemaw: 'aroma' mae'iyah komoSa: 'ina malraw 'aehael ay
ra:an sasbong 'aewhay maehraehraeng sae'oewaz ay?

bo:ong: 'oka' hini kaspengan, 'izi' bazae' pinayaka:i' noka
mae'iyah.

'oemaw: 除喪一切事宜談妥還有什麼事情嗎？

bo:ong: 有！進行小孩的生長儀式，看一看鄰近有往故等
事，免辦延期生長儀式。

'oemaw: 除喪結束要回去了，可以不給他們帶飯包嗎？

bo:ong: 萬萬不可！那今天事情全泡湯了。

'oemaw: 除喪完之後可以去參加喜宴嗎？

bo:ong: 暫時不要！等一年以後可以參加了。

'oemaw: 別人說：除喪以後，兄弟姐妹路上相遇不打招呼
是真的嗎？

bo:ong: 沒這個習俗，不要聽信謠言。

kaka:atan 記事本

maSpalaw

回娘家

一、kita'naehan 看圖想一想

'inkaehoelan

ka minkoringan korkoring So: patangor ila kahinra:i' ma' hinra:i' ila 。

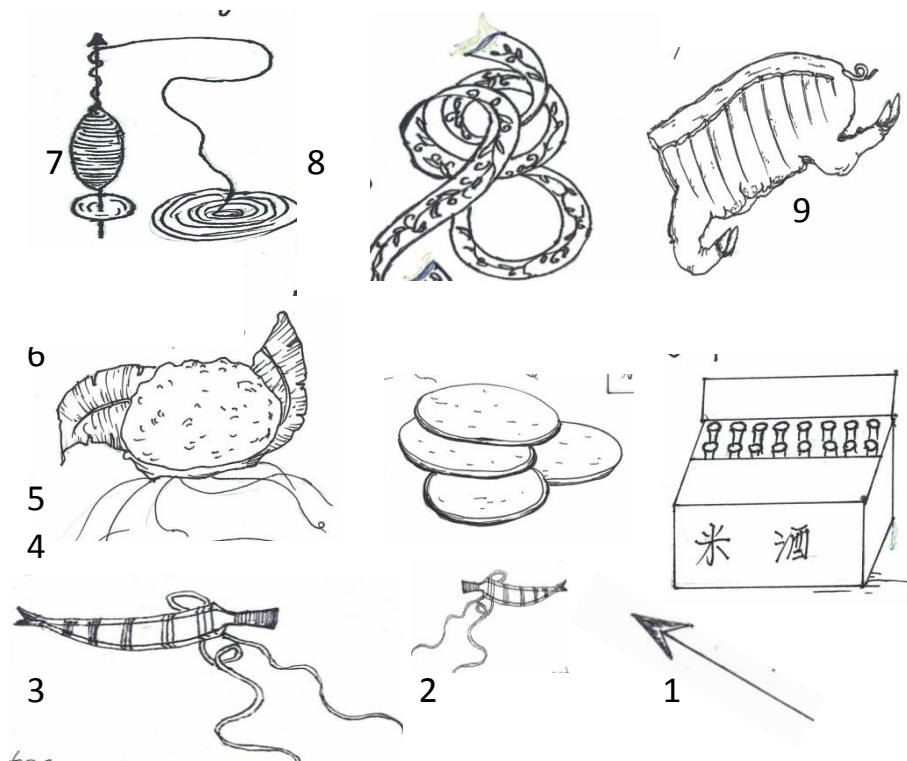
當女人適婚期到了，就要出嫁了。

So: hayza ila ka korkoring kaspengan mita 'noka SaySiyat, 'anakoza kin hoenaehnge: ma' 'okay ngowipani koSa'en maraS ka korkoring lobih ay 'inkaehoelan pakSekla' koSa'en maSpalaw 。

若是生了小孩，依我們族裡的傳統文化，不管年紀多大，不要忘記帶子女回娘家，認識娘家的人(這叫回娘家)

hini howaw 'ana nak'ino hoepay ka kin'i'iyach ma' 'izi' boeloe' ani', paskayzaeh pa'alowa' ka kinaebaehan, koSa: 'izi' ngowip atomal ka 'inakhini'an kaspengan howaw, kayzaeh 'okay habihi noka 'ima'ae'aewhayan 。

這個文化不管生活多困難也不能丟棄，好好教導子孫們，永遠傳承不要忘記這件事，才不致讓(先人)或魔鬼所詛咒。

1.Siwa: 箭
2.habiS 小刀
3.malat 獵刀
4.linaSo' 糯米飯包
5.tinawbon 糯米糕

6.pinobae:aeH 酒
7.kabisitan 盤線軸
8.patay (nompama' kakorkoring) 背帶

9.'aeyam 豬肉

monSaySay:ip, hi yanay lobih ay inkaehoelan mari' ka kabisitan (泰雅族稱讚 tinaral)、kayzaeh ra:am nonak tomnon ki soma'iS ka kayba:en.

歸寧，媳婦婚後第三日與夫婿回娘家取回織布工具盤線軸，以利日後自己編織及縫製衣物。

koSa'en ama' ki yanay lobih ay inkaehoelan、So: am manra:an ila palaSo'on ka sinpaehpae: 'aeyam pinobae:aeH' karae'oe:on 'alotngoron ay 'inkaehhoelan.

夫婦兩回娘家時，攜帶糯米飯與肉品、酒、飲料至娘家。

kaS'aeboe 'aeHae'korkorng 'isa lobih ay inkaekhoelan sasapih ka linaSo' pakhayza ka ka:i' ni 'anay。

婚後育有一（無分男女）、夫妻將第一胎孩子，帶回娘家與舅舅交換便當或（紀念物品），並期待舅舅的祈福言語。

So: kaS'aeboe' kakamanra:an korkoring ma' ni 'anay be:ayen ka Sibal a malat a kaway.

假使育男孩時，其舅舅會送箭或刀或是網背袋一只，以示尊重孩子的未來成長與生活。

potngor ila ay 'inkaehoelan, kas'aboe' ay taew'an ni 'anay mari' 'ae'hae' ka tinawbon: 'ae'hae'

'inalSayan ka 'aeyam ki 'ae'hae' binbinisitan pinobae:ae'h

到了娘家進門後舅舅拿起一塊糯米糕餅和一條切好的豬肉及一瓶酒。

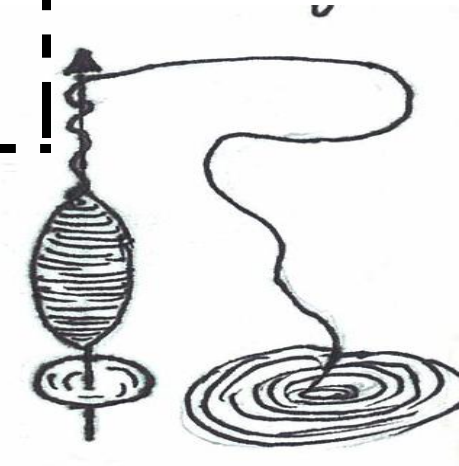
nom hoema:ong ka 'inkaehoelan tatini' papa'alo'ka tatini' kayzaeh yami lobih ma:nga'nga' ila matawaw.

回敬祖先們，讓先人們瞭解此行的目的是解除所有與娘家有關的事務

hi 'anay mari' kina'hae'an ka pinobae:ae'h tiskoba:ih, ka talobong sizaeh ila komoSa: 'isahini howaw mita'

sizaeh ila 、korkoring pak 'iyakaliyaeh ka basang、mayhael mowa:i a naehan hayzaka haehila ma'alo ila.

舅舅拿起一瓶酒回敬說咱們這樁事至此結束了，祝福小朋友們身體健康，以後有空常來玩兒，謝謝。

二、'alno SaySiyat 用賽夏語對談

場景1 'ata' ki maya'

maya': minatini' toway So:o 'ina maSpalaw ila ay?

'ata': 'i'ini' 'oSa'。

maya': 'ampowa' okay' 'oSa'?

'ata': So: hayza tinal'awan kapawka'en 'am rima ila.

maya': hiza' kati'azem simari' kapowa'en?

'ata': kaparpe: nompas'el ka korkoring kaliyaeh 'ibabaw.

maya': 'am rayno' pati'azem pas'el?

'ata': 'araSen ray 'inokay kae'sih kasbez。

maya': toway 年紀大了，回娘家了嗎？

'ata': 還沒回去。

maya': 為什麼不回去娘家呢？

'ata': 如果要回娘家需要足夠的準備，就可回去了。

maya': 那天湖荖拿來做什麼用呢？

'ata': 貼在小孩臉上，健康長大。

maya': 在哪裡做儀式呢？

'ata': 帶到不曾枯竭的泉水源。

場景 2 kamatortoroe' ki kamakiSka:at

kamakiSka:at: tasingozaw naehan ,ka SaySiyat ampowa hayza koSa'en maSpalaw kaspengan ?

kamatortoroe': hayza o:ka 'inakhini'an kaspengan.
①mosaysay:ip②maSpalaw

kamakiSka:at: si'aSkan nay ka haehila So: 'a maSpalaw ?

kamatortoroe': hayza mina kapinaehraehrangan haehila.

kamakiSka:at: kayzeah ka haehila ila tal'awan matawaw ka kano' ?

kamatortoroe': ①tal'awan Sompan ka baboy ,
②potngorila ka haehila: tal'awan ho:'ol 'aeyam
pinobae:ah ka'araSen 。

kamakiSka:at: So: 'monSapang maSpalaw amkano'ka'araSen ?

kamatortoroe': ①tinawbon ②linaSo' sinpaehpa: ③ 'aeyam
④pinobae:ah ⑤karae'oe:en paspeng nonak kano'
ka'araSen

學生： 請問賽夏族為何有回娘家的文化嗎？

老師： 有的，有此文化像①歸寧②帶小孩回娘家。

學生： 有約定回娘家的日期嗎？

老師： 有的，日期經雙方協議。

學生： 約定日子後要做些什麼準備工作？

老師： ①準備養頭豬

②日子到時帶準備的糯米. 豬肉. 酒。

學生： 回娘家時要帶些什麼物品呢？

老師： ①糯米糕②糯米飯糰③豬肉

④酒⑤飲料。除此按照自己誠意準備即可。

場景 3 korkoring ki yaba

korkoring: yaba' So'o 'inamaras ila'iniya'om maSpalaw ay ?

yaba: hayza o : moyo 'aehael ay lampez tinal'oemaeh
inaraSen ila maSpalaw.

korkoring: 'okay 'oSa' maSpalaw kayzaehay?

yaba: hini maSpalaw ima Sapang ka kaspengan , 'ita' So:
hayza ka 'inaz'aezem ma' somingozaw naehan ka
inkaekhoelan ? So: somiwa' kayzaeh ila maSpalaw °

korkoring: yaba': yami' korkoring hinra:i ila 'amaSpalaw ay
'oyaeh?

yaba: 'ihi o: ! hini maSpalaw kaspengan ima paw'alo'ka
inkaekhoelan ka 'ino'alo 'inaz'aezem °

korkoring: yami roSa' 'aehael hiya' minSa'la hinra i:
nakhini kayzaehay?

yaba: 'ihi' 'ampowa 'aewhay So:hayza ila kinita' 'ana hiya'
minSa'la' ma' kayzaeh °

korkoring: 爸爸你有帶我們回娘家嗎?

yaba: 有啊，你們兩姊妹在十歲前已回娘家過。

korkoring: 不舉辦，回娘家可以嗎？

yaba: 這是非常重要的傳統文化，除了我們的心意外，還
要請示娘家同意才可以回娘家。

korkoring: 爸爸，我們長大出嫁的時候也要回娘家嗎？

yaba: 會的,這是我們對娘家感念的恩情。

korkoring: 我們姊妹誰先出嫁這樣可以嗎？

yaba: 是的！有何不可，若自己有對象，誰先出嫁都可以。

場景 4 bo:ong ki 'oemaw

bo:ong : So: minkoringan korkoring So: maspalaw hi
mama'mobay ka kano?

'oemaw : be:ayen ka patay ki SaSabal.

bo:ong : hayza ay ka'onSapangen paskayzaeh howaw ?

'oemaw : ni mama' ka 'arSen ray ' inokay kae'sih ka ralom
ka'sbez'anoka ti'azem parpe:en pas'oel ka
korkoring .

bo:ong : potngor kala mama' taew'an kita'en ni mama' kano
binilis kapasi'ael ka tatini'?

'oemaw : ni mama' binilis 'tinawbon' sinoehoe 'aeyam 'aehae'
binbinisitan pinobae:ae .

bo:ong : hi mama' pasi'ael ka tatini' ka Sapang howaw kano?

'oemaw : nompa'il'at ka koSa'en maSpalaw 'ima soebae:oe
Sapang howaw.

bo:ong : 若是生女孩回娘家舅舅也會送禮物嗎?

'oemaw : 會啊!送背帶和嬰兒背巾。

bo:ong : 有其他特別的儀式嗎?

'oemaw : 他會找一處長流水源地，用天湖萎沾水貼在孩子的
臉上，使孩子健全長大。

bo:ong : 到了娘家，舅舅手上拿著什麼祭品呢?

'oemaw : 拿著一串糯米糕.一塊豬肉.一瓶酒。

bo:ong : 舅舅向祖先敬酒，主要的目的是什麼?

'oemaw : 了斷回娘家的這件大事。

三、sepe: naehan 讀一讀

maspalaw hini So: pakli'aboe'en ila korkoring hayza to:o' haehila: monhael lobih rima ray inkaehoelan, o So: hayza ila ka korkoring , kamanra:an, minkoringan sikita ila ka kin'i'iyah So: kayzaeh rima' naehan maraS ray 'inkaehoelan pakita' ka korkoring hini koSa'en monpoSal maspalaw , kaspengan hini 'akoy ka howaw kaspengan 。

kayzaeh nakhini 'inkakhayza'an ka maspalaw kaspengan noka tatini' , 'ita' ka minahael ila mari' sowiti' ka kintatini'an kaspengan , kaysa'an yo:o So: nakhini rima' Sa ray Sinraehoe' ma'an ka korkoring ma' 'araSen rima' maspalaw saeboeh 。

sae'oewaz maspalaw hini 'aring kakhayza'an hayza ila 'okay boloe'ani' moyo 'okik Sekla' ka hini kaspengan , noka moto: ka samiyam ila aewhay atomalan ka hini minayhael , nakhara 'aroma haSa' ila ka maSpalaw kaspengan 。

kaysa'an ka hini howaw til'aten ila saeboeh rini , mayhael Sa 'oka' ila tatini' ka'i'izo' Sa hayza ka howaw hini taloboway ila. 'ita' ma 'oka' ila howaw hini tabin mayhael 'oka' ila ay?

回娘家風俗，不論男女完婚三天後，作第一次回娘家。然後，如果不管生男生女依家庭生活經濟狀況，再回第二次回娘家帶孩子給娘家人報喜，儀式習俗較繁複。

像老人家以前回娘家這樣的文化很好，我們後代的子孫要汲取一些傳統文化，如今天我要參加我的姓氏回娘家的文化，把小孩子全部都帶來參加。

確實這回娘家的文化，從前就有了，沒有被遺棄，你們不懂這文化的人被宗教信仰所害，回娘家文化像這樣非常的低落了，好像帶壞其他人也背棄了回娘家文化。

今天這儀式在這裡全部完成了，以後沒有資深老人家來指導這儀式了，以後有這種事情我們直到未來都無法執行這儀式了。

kaka:atan 記事本

tallolong

淨溪祭

一、kita' naehan 看圖想一想

'aroma' SaSinSinraehoe' hingha' hayza 'oyaeh ka hini kaspengan,
yami SaySiyat hini tallolong nak haysani noka to'iya' koSa'en 'emlet
kayni' si'oSa' pit'aelaw noka mae'iyah ,

aeahae' tinal'oemaeh , rima' tallolong ay lolongan ray kapas'oesizoe'an
ila So: hoelawSan rima' hinsiyazen ka hinhinbetel ,

kayzaeh 'iyatilka: hila:en ka ralom raeraehoe' ka 'aelaw 'oeson ka:ang ,
hini kaspengan 'anoka tawtawazay ka kaspengan.

其他族群一樣有這淨溪祭儀文化，

我們賽夏族這淨溪祭同等於現在政府提倡封溪護魚之意。

我們賽夏族有一年一次到河溪舉行把清理雜草使有充分陽光照射水面，水裡將產魚卵、蝦、蟹及各種動物。

hini tallolong 'oka' ka 'azae' ,So: hiya' maehoero: patihék'la: ka saeboeh.

haysani' 'am tallolong sikita' ray haba:an ki ka'na'miSan kayzaeh atomal .

hini tallolong 'inokik bazae' ka tatini komoSa: hayza ka:patol .
yami So: am tallolong 'ana hiya' mowa:i' kayzaeh , sizaeh 'izi' ila 'oSa' ay lolongan.

淨溪祭沒有主祭，誰想到就主動提醒大家。

現今舉辦淨溪祭在春、秋兩季最佳。

淨溪祭沒有聽到老人家說有歌、舞。

獅潭村淨溪祭誰來參與都可以，完成淨溪祭後暫時不要到河邊。

kakhayza'an tawtawazay 'okay lasiwazay 'ita' riza ray 'inbawan minarowaSek, hayza 'aehae' ka lolongan ka tawtawwazay Sinraehoe' rengreng zisaza' ray lolongan talolong kayzaeh a tomal.

So: 'am talolong siska'inaraS ka kasi'aelen ka pinawmaSak pazay、tatimae'

So: hayza ma' sinpaehpa:, tinawbon, pinobae:aeh ma' kayzaeh.

以前豆姓還在古居裡有一條溪，
所有豆家姓常常在那裡舉辦祭儀活動非常有意義。
當日淨溪祭各自各帶煮好食物，如白飯、野菜，
誰有誠意也可帶糯米飯、米糕、酒都可自由提出分享。

二、'alno SaySiyat 用賽夏語對談

場景 1 tallolongan ka tiyawan?

tallolongan ka tiyawan? 淨溪祭的禁忌有哪些呢?

1. hiya' ima 'aewhay kabasang 'izi' i: wa:i'.

2. 'izi' i: pa'oe'oe: So: 'am tallolong.

3. So: 'am rima' tallolong 'izi' pakroSa' ka 'inaz'azaem .

4. So: 'am tallolong 'izi' i: si'ael 'atomal ka 'aelaw .

5. 'am tallolong 'izi' 'atomal hoeboe' ray ralom.

1. 有身體不適者不得參與。

2. 淨溪祭前不允許吵架。

3. 淨溪祭時不要有三心二意。

4. 淨溪祭這一天絕對禁止大家吃魚類。

5. 淨溪祭這一天禁止大家撒尿在水裡。

場景 2 tayaw ki taheS

tayaw : taheS.tayla lolongan.kayzaeh ay?

taheS: am tallolong ila o 'izi' ila 'oSa' lolongan.

tayaw : tayla tasingozaw hi baki' inowan am tallolong?

taheS: 'ihi' ! baki' ina mayaka:i' 'iyakin singowip ila ma'an.

taheS: baki' 'ita' inowan am tallolong.?

baki': ray to:o' sepat ilaS noka moto:

taheS: baki' aroma' ka SinSinraehoe' hayza'ay tallolong?

baki': 'oka'! yami' Say Sawi'nanaw tallolong.

tayaw : taheS 我們去河邊可以嗎?

taheS: 不行! 要淨溪祭了, 嚴禁去河邊。

tayaw : 走吧! 問問爺爺何時辦淨溪祭。

taheS: 是啊, 爺爺告訴過我我忘記了?

taheS: 爺爺! 我們什麼時候淨溪祭?

baki': 在農曆的 3、4 月份。

taheS: 爺爺其他姓氏也舉行淨溪祭嗎?

baki': 沒有, 只有我們獅潭才辦淨溪祭。

場景 3 lalo' ki 'oya'

lalo': 'oya' rim'an 'ino ka kano' ka hahila: ?

'oya': rim'an 'am tallolong , ririm'aenan 'oya'ki yaba' am rima' ba:iw ka tatimae' ka'si'aelen.

lalo': am tal'awan ka kano ka'si'aelen?

'oya': tatal'awan ka pinawmaSak pazay 、tatimae' sinpaehpae:, tinawbon, pinobae:ah , rim'an kapasi'ael ka ima mowa:i' talolong.

lalo': minatini 'oebay am ila'ino'?

'oya': am rima' ba:la' hinsiyaz kayzaeh kapanra:anan noka ima mowa:i' ma'iyah.

lalo': 'insa'an 'izi' lamlam ila ray taew'an tatil'haehael ka howaw.

'oya': ay: ya:o ra:am.

lalo': 媽媽，明天是什麼日子？

'oya': 明天是淨溪祭的日子，早上爸爸媽媽要去採購食材。

lalo': 要準備哪些食材呢？

'oya': 準備白飯、配菜、糯米飯團，米糕，酒明天給參加淨溪祭的人享用。

lalo': 'oebay 哥哥要去哪呢？

'oya': 要先去河邊的雜草劈一劈，好讓參與的人好走路方便。

lalo': 等會兒不要亂跑在家幫忙做事情。

'oya': 好，我知道了。

場景 4 baki' ki 'opaS

baki' : 'opaS 'insa'an 'araS ka kamo'alay mari ka sawki' Sa'ila lolongan hinsiyaz kayzaeh ay ?

'opaS : ay: ya:o pakroton ka kamo'alay naehaen

baki' : kaysa'an 'ita' am tallolong 'ita' tatil'haehael hinsiyaz ka hini lolongan hinbetel ki taroton ka bato' pa:atalkaen kasi'aelan am kayzaeh?

'opaS : somiwa' saeboeh kayzaeh ! tayla ila.

baki' : ka yanyanay moyo ka kasi'alén taltal'awan ila ay ?

'opaS : baki' kasi'alén tinal'awan ila.

baki' : kitkita hayza ka pazay 、taetimae' 、pinoba:aeH kin 'akoey , 'ita' tasi'ael ila !kayzaeh ay?

'opaS : kinsiyae' ya:o komita kaysa'an kapinatawawan 'ita yo 'pa'oenhal tatilhaehael pakSizaeh ka hini tallolong , ma'alo' moyo ila 。 Howaw hini.ma'alo'moyohopayila 。

baki' : 'opaS 等一下帶領青年拿著劈草刀到河邊劈草可以嗎?。

'opaS : 好，我先把青年聚集起來。

baki' : 今天要淨溪，我們共同完成劈草及聚集石堆當成桌子的任務有問題嗎?

'opaS : 好! 我們大家出發!

baki' : 婦女們，你們食物準備好了嗎?

'opaS : 爺爺，我們已經準備好食物了。

baki' : 你看有飯有菜有酒好豐盛。大家一起用餐吧!

'opaS : 我很開心看到大家分工合作，共同的完成

三、sepe: naehan 讀一讀

kakhayzae'an ka tawtawazay kinbaza'an komoSa: mininrowaSek rini ay kapayba:i'an(baringsia), bi:il 'aroma' bowaw ila lasiwazay ila rini aroma haysiya 'okay bowaw, 'okik hoenaehnge: bowaw ila naehan ilahini ay Sawi' o tabin'isahini lasiya'okay ta'as ka hini talolong kaspengan. ◦

kakhayza'an ka tatini' maelaehaeng hini talolong kaspengan 'ana 'oka' ma' 'to:o' kaeboehoel tinal'oemaeh o hayza', So: komoSa: 'am tallolong sikita' ray haba:an ki ka'na'miSan kayzaeh atomal. ' Sikita' ka ka:ang 'amohae'o: ila haw ray waSal kayzaeh tika:ang. hayza

naehan kita'en mehes ila ka boway noka katba:, isa mabhae' habiyalan ka kolora' .tallolong 'oka' i: pawa:i' ka Sinraehoe', yami nonak Say Sawi' ka tawtawazay .yami 'alno hila:an sizaeh komsi'ael isa makakpoeh lobih ila ◦

'az'azemen ma'an hini kaspengan kinkayzaeh atomal, 'ita' SaySiyat kamalaehaeng ka hini lolongan ana 'okay' tabo'i: niya'om ka:ang 'oeson kakerpe: raeraehoe' .hini kaspengan am rengreng pa'alowa' ka minminahael ◦

以前豆姓氏族在此風口處（馬陵社）居住地方，後來分離部份，遷移別處留下部分不久又遷移至現在獅潭百壽村至今一直沒放棄淨溪文化。

聽耆老們說：供奉此淨溪祭少則已有三百年歷史了，如果要舉辦淨溪活動最好選春，秋季節為宜。注意螃蟹往下游至海邊時最適宜捉蟹的時候。還有一件要注意一種植物颱風草穗落，螃蟹是最肥蟹膏色澤美。舉辦淨溪祭活動沒有邀請各姓氏餐與只獅潭豆姓辦理。我們這活動利用白天中餐完畢大家自行離開回家了。

我覺得這個祭典很有意義，看見了我們賽夏族人共同珍惜水資源，尊重萬物的生長，就算沒有餵食這些魚蝦一樣肥美，這樣的文化將永遠流傳下去。

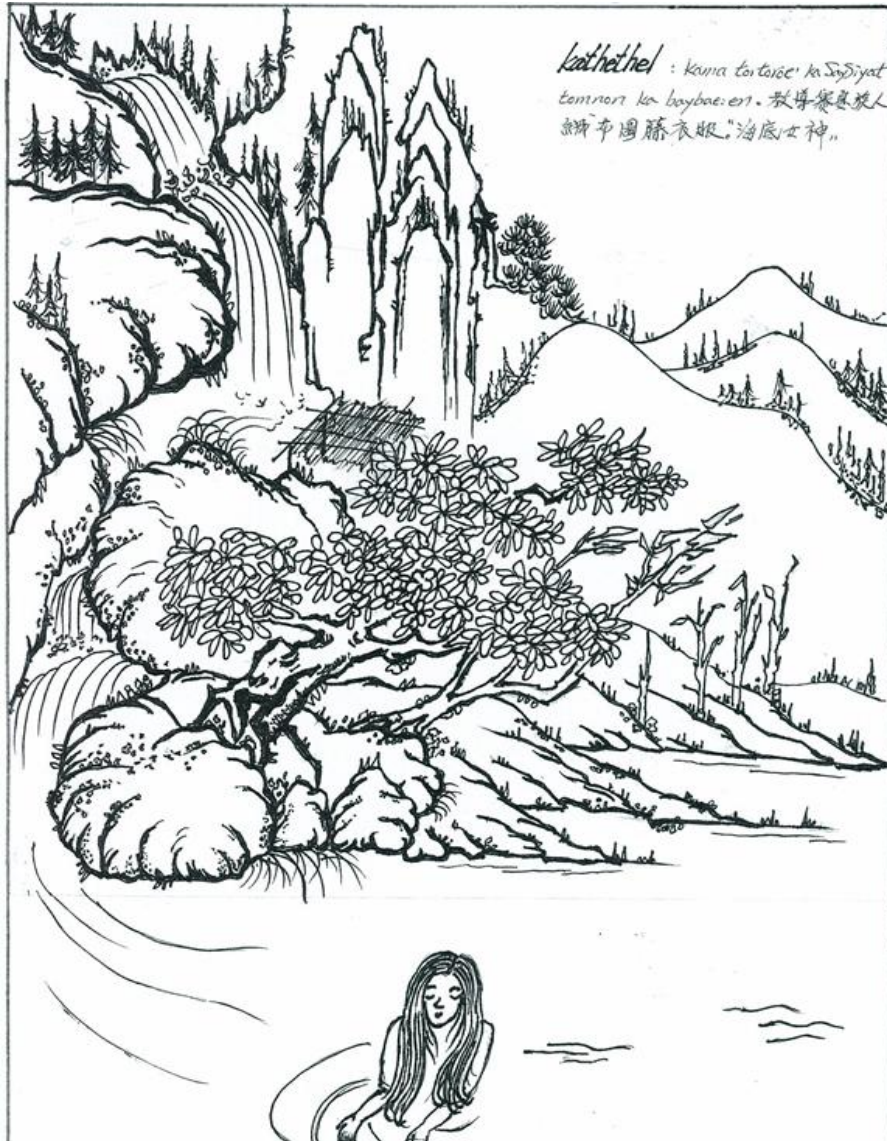
kaka:atan 記事本

kathethel

織布女神

一、kita' naehan 看圖想一想

hini hinoba:ang kinbazae'an ka tatini' kapanpanabih
homoba:an, 'oka' pina'alowa' ka 'oemaeh hayno'.

這張圖依老人口述描繪實際地點不詳沒交代。

1 'inkakhayza'an pinapapnabih noka tatini', SaySiyat Sa
kama 'oemalep ka kin'i'i'yaeh.

遠古時代祖先傳說：賽夏族群是個狩獵維生。

2 hayza 'aehae' haehila: rima' kamrawaS 'oemalep, lasiya
masinaSal ay ba:la'

有一天出遠門去很遠地方狩獵就在河川塔毛舍

3 hini ba:la' kaplalazeman ay wasal 'oemaeh kita'en kinkayzaeh.

這河川與海會合處，世外桃源、非常美觀。

4 'in'azem noka tatini' 'okik hingha', bi:il ka SaySiyat 'onay hini
ila.

老人各有想法，最後賽夏族就此生根繁衍。

5 ka SaySiyat haSa'en ay wasal ka kankano' tikot, ay ba:la'

pit'aelaw, ti'oeson kasi'aelen

賽夏族對海洋生物不懂、懼怕，只好在河川捕魚、蝦膳食。

ni kathethel a tininrael howaw. 女神行善事蹟

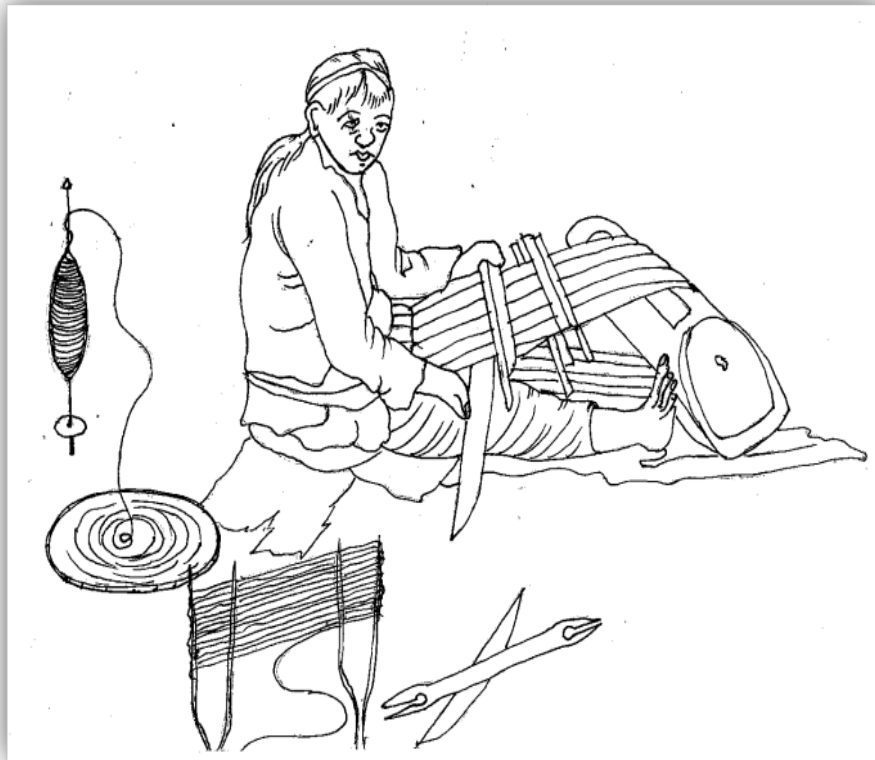
1. kathethel ki SaySiyat nakino' makakSekla'?'
女神和賽夏族怎麼認識
2. So: kayzaeh ka haehila: kathethel kas'oehaez mowa:i' paehila: ka haehila:.
如果天晴女神會出來在海邊石礁上日光浴。
3. kathethel monpilaz mowa:i' paehila: kita'en Sa ay ba:la' langi: hinatas kano' nay hiza nibnibnib nonak?
女神兩次出來日光浴才發現河邊塔蓋寮舍，他呢喃輕訴那是什麼呀？
4. ima kano' Sakita'en! hayza ka kapil pazay kakrangi'an 'oka' ka mae'iyah
女神奇心去探究竟，櫥具齊全都沒有人在。
5. hini katehthel kayzaeh 'in'azeman oma'alo' ka mae'iyah.
這女神心地端正、純潔，善助他人。
6. monpospoSal pilpazay no kama'alep, hili:in koSa'en kama pasan 'a'a:ih ka mae'iyah ,ka pazay ipasi'ael ka 'aehoe'.
一次兩次給獵人煮飯，女神被懷疑是個專毒害他人，飯餵狗吃。
7. ka SaySiyat isa Sekla' ila hini kathethel.
賽夏族就此指認 Kathethel 關係。

kita' naehan 看圖想一想

1. taew'an ni kathethel haw ay wasal 'izo'
女神家住在深海裡。
2. kinita' noka SaySiyat pa:ngorayen 'oka' ka kai'.
女神一語不說賽夏族人把牠當作啞巴看待。
3. kathethel kil SaySiyat saSokayzaeh, makakreng ra:am maelaehaeng ka tatini'.
女神和賽夏族人和睦相處，工作認真，孝敬老人。
4. kathethel ki ta:in 'aehae' haelapaw, 'aehae' kamanra:an korkoring.
女神和達印結為夫妻生下一男小孩。
5. ka SaySiyat sital'awan ka kasi'aelen raeraeoe: ila. Siyae' ila saeboeh.
賽夏族人為他們夫妻辦慶功宴大家高興極了。

二、SaySiyat ka ka:i' ki kaspengan 族語與文化加油站

kathethel ki SaySiyat kin'i'iyah 女神和賽夏族之命運

1. kathethel kayzaeh ka tinnon ra:am somiho' 'oyah.
女神織布技術非常好又會編製圖騰。
2. hayza 'aehae' kabalihan pi: kathethel ra:am. 'okay mari' ka ka:i'. 有位學員以為比女神編織的好不接受指導。
3. kabalihan sishi: kathethel ka tinnon mita' ta'aynola' hiya' 'akoey? 學員對女神要求被製成的布疋做個比賽誰多為勝者。
4. kabalihan siyobaz, Somi'aewhay ila hi kathethel.
結果學員失敗，從此對女神不斷譴責討厭。
5. mayaka:i' hi ta:in 'am lobih ila 'inkaehoelan korkoring powa'aw ila? 向達印訴苦要回娘家了，小孩怎麼處理呢？
6. lasiya pinaehraehraengan, tatiroSa' papnakabih mita', Soka' 'am nak'ino'? 兩夫妻商量結果，分成兩半各持一份，不然怎麼辦？
7. kathethel maybih tomortoroe' SaySiyat ka tatnon kaybae:en. 女神悔不當初教導賽夏族編織服飾。
8. to:o' ila tinal'oemaeh pasasbong korkoring kakita', ni kathethel 'ibabaw wa'isan manra:an, noka kamanra:an ta:in masay 'oka' ila. 約訂三年讓孩子相逢見面，女神另一半已會走路且健強，男方早已死亡。
9. kathethel Sombil ka:i' ka SaySiyat, ay hinibae: kita'en sinoho' moyo 'am maehoeroe: ila ni 'iniman. 女神愧疚一句給族人，往後在你們服飾上看到圖騰自然就會想到了

三、sepe: naehan 讀一讀

tabin 'isa:a hini siwa:i' ay pinapnabih noka tatini', hini kathethel ima kayzaeh mae'iyah, isa noka SaySiyat talka: Samiyan kalaehaengen. 'az'azem Soka! naw 'okik kathethel 'ita' ka SaySiyata ratang inay'ino' kaybae:en, kathethel ina: 'omaz'azem tomnon o hayza mita; ka ratang kaybae:en.

ka tatini' mita' kakhayza'an ka kapanpanabih 'okik hingha', 'aroma' komoSa: kathethel ay wasal pahila:, 'aroma' komoSa: ay ba:la ima waswasal ma pa:'aelaw, So: komita' ka mae'iyah hoSa:il kayni' pakita'. ka SaySiyat ma' kayni' rima' pak'al'alih bi:il hawka' ila, o noka tatini' 'askanen ila ay kaspengan mita', Si'askan ka haehila: kaelaehaengen pasi'aelen kayzaeh rengreng 'okay ngowipani noka minminayhael.

isa ila o! isahini ka minayhael tatini' Saki:imin mari'in ka 'azem' ki siloe' kaelaehaengen pa'onhaelen kil tinato' pasi'aelen, o So: hayza ka taew'an kakrowaSekan ila nasiya ka'araSen ila.

sae'oewaz hini kathethel koza' kin 'oma'alo' inimita' ka SaySiyat, kita' ka sinoho' ay kaybae:en tabin haysani ka minayhael 'oka' ila ka ima ra:am someho', 'ana, nak'ino' mita' ka 'ayporong pinaspoengan, paskayzaeh kaelaehaeng hini kathethel, 'izi' ngowip pa'alowa ka minminaehael.

至今前輩耆老從口述裡的傳聞這織布女神是位慈眉善目、負有同心、寬和慈善，所以賽夏族人當作為有公德女神來供奉祭祀，想一想看！若不是這位織布女神我們會有傳統服飾嗎？從哪裡拿呢？還不是織布女神精心創始編織的，才有保存這傳統服飾啊！我們要盡心保護祖先留下的文化遺產。

我們前輩講織布女神故事的時候，說法不一致，其一在海邊礁石上日光浴，其二在河川湖邊捕魚，如看到人就身體躲藏起來，不讓人看到，賽夏族也不去接近，後來久而久之消失不見蹤影。為慎重思念起見，織布女神列為我們祭儀遺產作為紀念，定期祭祀供奉，使可延續世代相傳的習俗文化傳承祖孫。

現在耆老好不容易把牠恢復招魂重新供奉，暫時安置於敵首祭神龕供奉。

確實這位織布女神旁若無人或傳說編出來的故事，也有意義的歷史往事，不然的話我們證明事實真相，現在這年代沒有人能瞭解。現政策也重視文化遺產，好好保存護著這位編織女神祭儀典故吧！

四、'alno SaySiyat 用賽夏語對談

場景 1 'oemaw ki ta:in

'oemaw: kina:at hini kathethel niSo' kinita'en ila ay?

ta:in: kinita'en ila ma'an kayzaeh kita'en.

'oemaw: ta:in ya:o 'inokik bazae' ka hini kathethel kapanpanabih?

ta:in: hini kina:at tapasibae:aeh 'iSo'on balbalay komita'.

'oemaw: ay kina:at ka kina:at kano' koSa'en somiho'?

ta:in: koSa'en somiho' hinoba:angan ka ra:an.

'oemaw: ta:in hini kathethel mae'iyaeh ay?

ta:in: 'oka'! hini noka tatini' kapanpanabih.

'oemaw: 這一本織布女神的書你看過了嗎？

ta:in: 我已看過了，很好看。

'oemaw: ta:in，我沒聽過這編織女神故事？

ta:in: 這本書借你帶回去慢慢看。

'oemaw: 在書上寫的什麼叫 Somiho'？

ta:in: 圖騰紋路

'oemaw: ta:in，這編織女神是人嗎？

ta:in: 不！這是老人的傳說故事。

場景 2: 'oemaw ki ta:in

'oemaw: ta:in hini kapanpanabih sae'oewaz ay?

ta:in: hini pina'alowa' noka tatini', Sae'oewaz, 'oka' 'okik ra:ami ila.

'oemaw: ka SaySiyat koza' kin hoenaehnge: rima' 'oemaelep?

ta:in: bi:il hoemames ila ri'saza.

'oemaw: ta:in hiya' kominita' kathethel mowa:i' pilpazay?

ta:in: yako inakominita' mowa:i' pilpazay.

'oemaw: Si'Si' 'okay walae' ni kathethel noka kano' sispeng , ay Sampolo: mayhae'hae' tinalek pazay.

ta:in: kathethel noka pehez sispeng Sa.

'oemaw: ta:in, 這是真實的故事嗎?

ta:in: 這是祖先傳說的一個故事，真假就不清楚了。

'oemaw: 賽夏族去打獵多久呢?

ta:in: 最後，就地生根。

'oemaw: ta:in, 誰發現織布女神來煮飯?

ta:in: 我發現的來煮飯。

'oemaw: 米無減織布女神用什麼衡量煮一鍋滿滿的飯。

ta:in: 織布女神用一種植物果殼衡量。

場景 3: 'api' ki paeze'

'api': bazae'en komoSa: ni kathethel tinnon kayzaeh
kita'en sae'oweaz ay?

paeze': o:! sae'owewza mina! 'ita' 'am 'oka' nanaw
tomnon ka 'inak 'isaza'an.

'api': paeze' ni kathethel ka sazekepan noka kano'
pinaskayzaeh?

paeze': 'anoka likar balihaeh pinaskayzaeh.

'api': 'akoey ma'an ka kaka:aten 'oka' kakita'en hini
kina:at powa'aw ila?

paeze': kayzaeh! So: omawan kita' ila ma' kayzaeh.

'api': bazae' ni baki' pinanabih hini kapanpanabih
kayzaeh bazae'en o

paeze': sae'owaz ay? hayza na' ka ima kayzaeh
kapanpanabih.

'api': 聽說，織布女神編織的很漂亮真的嗎？

paeze': 喔！真的啊！我們沒辦法編織漂亮那種款式。

'api': paeze'，織布女神的衣櫃用什麼製造的？

paeze': 用野桐木板製造的。

'api': 我很多作業要寫，沒空看這本書怎麼辦？

paeze': 沒關係！如果有空閒再看也可以。

'api': 聽完爺爺講這故事好好聽喔！

paeze': 真的嗎？還有更好聽的故事。

場景 4: 'api' ki pazae'

'api': ta:in ki kathethel 'aehae' ila kamanra:an korkoring minoSa' maSpalaw ay?

paezae': 'i'ini 'oSa': ta:in ki kathethel tata'as ila, tiniroSa' korkoring 'araSen 'inkaehoelan ila.

'api': kathethel lobih mowa:i' ay naehan?

paezae': 'aring lobih 'oka' ila pakita' o tabin isahini.

'api': kathethel 'am lobih hayza ay ka pina'alowa'?

paezae': 'oka' ka pina'alowa', 'aehae' nanaw ka ka:i' ya:o maybih ka 'in'azeman.

'api': ka SaySiyat 'in'azem ma' maybih 'oyaeh? tomrong hi ta:in Sa'ila mari'.

paezae': 'oka' nanaw i: siwa' mowa:i' hayza ma'an siniho' sinbil kita' ila.

'api': ta:in 和織布女神結夫妻生一男孩有回娘家嗎？

paezae': 還沒有去！夫妻起了變婚，所持分孩子帶回娘家去。

'api': 織布女神回娘家後還有來嗎？

paezae': 自離開至今再也不露面了。

'api': 織布女神離開前有交代些什麼嗎？

paezae': 沒有交待什麼？只講一句我心情紊亂，悔不當初。

'api': 賽夏族心裡也難過後悔，叫達印去帶回來。

paezae': 堅持不肯回來，我已留下圖騰給你們看就好了。

pasorangi'

還原習俗

一、kita' naehan 看圖想一想

1. 'am pasorangi' 受義子儀式前程序

So: 'am pasorangi' si'oSa' naehan parhaep.

hiya''am somorangi' ki:im ka ima kaliyahan mae'iyah.

ay 'am maehraehraeng ka haehila: ,pasorangi' pakhayza babe:ay sowit:

So: 'am pasorangi' 'izi' pak'akoey ka ka:i'.

mayhael So: nak'ino'a pakhayza ka ka:i'

2. 進行受義子之程序

kayzaeh ila saeboeh potngor ka haehila: rima' ila somorangi'.

ka pasorangi' korkoring kamanra:an, minkoringan, tinal'oemaeh, 'okay pakbabina.

Sapang kaspengan noka somorangi' roSa' ka ra:an ⊕simari' ka bengez, sipahaelay ay sinakeban, kamanra:an , minkoringan hingha'.

potngor ila ay 'am hinrai:, makasi'ael, sipaehraehraeng, kayzaeh ila minobih ka rangi'.

pinasomorangi' sizaeh, haysiya 'okik kita'i: kayzaeh, siparhaep naehaen, kayzaeh somapih ka rangi' monhael naehaen.

ina somorangi' 'okay mari' ka sinorangi'an.

如需受義子必須先到巫師占卜卦。

誰要擔任受義子請一位潔白健全的人。

商量日期那天親生父母要準備一點小禮物。

如需義子不要求很多條件，要清楚。

往後如果發生問題，雙方互相信任。

事情一切處理完畢日期到就去接受義子儀式。

接受義子的小孩，男、女，年齡不受限制。

受養義子習俗有兩種式⊕男女不分，取用一種鬼芒草拿回插在屋頂上，驅邪病魔。

婚嫁年齡到來，先雙方商量則可行還緣儀。

授權義子後，病情沒有好轉，再求巫醫可以換義父重新作。

義父母沒有得任何報酬。

3. sizaeh ila ka sinorangi'an 完成受義子

So: be:ayen ima SaSo' raro:o' 'izi' i: sapih nonak mina.

So: hayza ka howaw, wawa:ih pakra:am, kakita' Sasorangi'.

sinorangi'en korkoring So: nak'ino' kita'en Sasokayzaeh 'iya'azem.

sinorangi'en 'oka' kabe:ayen ka 'oemaeh.

'inasomorangi' tatini' 'oka' ila, sinorangi'an raro:o' haysiya.

4. minobih ka rangi' 還緣

So: 'am minobih ka rangi', sinorangi'an rima i'hael ay rangi ,

ka sominarangi' bae:iw ima SaSo' kaybae:en pahibae:en lobih.

So: kayzaeh kin'i'iyah nisiya yaba' tal'awan ka kinsi'ael:

So: 'am minobih ka rangi', ki:im 'aehae' tatini' nom mayaka:i'.

sinorangi'an kamanra:an sili: howaw' So: minobih ka rangi' palkatin tomawbon ,
poSak pawa:i' haeba:a mae'iyah.

'am makaksi'ael , hinrai:, rangi' ma' ka sinorangi'an talka korkoring nonak komit.

sizaeh minobih ka howaw hini, mayhael 'izi' pangangowip, ka sino'rangi'an

howaw.

新義名字絕對不可以自己更改。

若有何事情要互相往來，相見稱謂義父母。

被受義子小孩發現兄弟有感情，小心監視。

被受義子無權得義父之財產。

義父母突然往故，受義人名字仍然存在。

如要還緣受養義子女先去義父母家住一晚上過夜。

義父母還要買整套新衣著穿回親生家。

如親生父親經濟富裕會邀請朋友迎慶。

如要還緣時，請一位長老（婦女）為代言人。

還緣習俗若是個男孩子牽隻牛，釀酒搗糯米糕為感謝義父母辦理盛大慶功宴。

論起婚嫁時，作為義父母者，義子當作自己孩子看待。

還緣習俗完成後，往後互相交誼不要忘義父子這件事。

二、sepe: naehan 讀一讀

somorangi' ki minobih ka rangi' hingha' ka ra:an, kaspeng hini noka SaySiyat a kabaki' hayza ila ka pina'alowa'an, nak'ino' koSa'en hin somorangi' minobih, ay 'aehae' taew'an hayza korkoring 'ay'ayaehan mil'iyoy', kamapil'iyoy' sinsangan kinita' 'oka' kak'ayaeh. Si'oSa' talon moto: samiyan ma' hingha', hiza tatini' (yaba', 'oya') Si'oSa' parhaep komoSa: Sipasorangi' 'am kayzaeh, 'isa Siki:im 'am hiya', Sikita' ila ka haehila: minkoringan, kamamanra:an hingha'. 'isa Sipasorangi' ila. sinorangi'an somapih romo:o' ka SaSo' raro:o' 'okay sapih ka Sinraehoe', hini noka SaySiyat koSa'en somapih sin'oelan noka korkoring.

'isa ila o, So: 'am somorangi', pasorangi' ki somorangi' Sikita' naehan ka haehila: maehraehraeng maSkan ka ka:i', kayzaeh ka pinaehrahrangan, kamamanra:an, minkoringan 'okay sanonaki:, So: somorangi' 'oka' ka kamari'an, haysani talno moto: ila, hayza 'inaz'azem nonak pasorangi' mae'i'yaeh hayza sowiti' ngangilaehan pinotoy, koza', 'oka' ka kapayaka:i'. korkoring kaliyaeh kayzeh ila. 'isa sizaeh ila somorangi' ka howaw.

hini ila 'am minobih ila ka rangi', sinorangi'an hayza ila lampez: o maykaSpat tinal'oemaeh, komita' ka pasorangi' 'in'azem , kayzaeh minobih ma' Sipaehraehraeng ka haehila: ka korkoring rima' i'hael ay 'ina sominarangi', Sibae:iw 'ima SaSo' kayba:en, tatpo', haehoeway, hayza tinal'awan kakonSa:o'on, lasiya 'aehael ma' komSa:o' o miyalatar minkoringan ma'onhael ki 'oya' mae'rem, kamamanra:an ki yaba' 'aehae' haelapaw. ray ka'itolan pakhayza ka linaSo' Simari' 'aehae' tatini' nom minSa'la' tasi'alay mayaka:i', lasiya kabih ma' hayza 'oyaeh ka 'inmari' tatini', hayza 'oyaeh ka 'inayna:a' ka tikinsi'aelen So: kamamanra:an mina Sil'i: sowiti', ka 'inayna:a' Sikita' ka kin'i'iyah, mina palkatin, poSak, tomawbon, ni rangi' sinkon ka malat,'oka' ma' habis, pawa:i' ka haeba:an 'aehael, sizaeh ila komsi'ael SilaSo' ka sinpaehpae: lobih ila.

kita' ila o , So: 'am makaksi'ael ila, hiza hi rangi, 'okay ngowipani' talka Sapang yaba', 'oya' bae:iw 'oyaeh ka kapa'araS poway, katasiponoe'an , kawna kaSo powanan , kapa'iyazaw tatimae' 'oka' ma' kakita'en ka 'alingo' ma' kayzaeh. paspeng nonak ka 'in'azem. 'isa:a ila ka pinayaka:i' nakhini koSa'en ka kaspengan noka somorangi' ki minobih ka rangi' kaspengan hini.

收養義子是換取吉祥名字和還緣義子兩者是一樣，只是儀式之不同，這習俗賽夏族祖先都已交代清楚。什麼是收養，什麼是還緣，如某個家有小孩久病不癒，經各醫院醫師診斷，漢醫師都說查不出什麼病及原因，父母想各法子，到處尋醫，最後用傳統巫醫卜卦說給別人收養為義子，半信半疑則依照指示商量選定日期及確定某人家庭清白無不良行為，健全人做為義父母，男女不分，換取新名字，不改姓只改變孩子之運氣也。

於是如要進行收養義子時，親生父母和被邀請做義父母雙方先看好日子再商量談條件，決定之後不分男女沒有特別區分，義父母沒有收任何費用，現代因已都漢化親生父母之誠意包點紅包，多或少無議論，只希望小孩順利長大健康為先。

再接著還緣義子儀式，被收養義子到年滿十八歲以後，由雙方親生父和義父有意還緣義子，那麼親生父母先至義父母家談妥容許還緣就決定日期，在程序上依傳統方式，被收養義子不分男女，先到義父家住一晚，義父母會買全套新衣、帽、鞋襪，當晚也準備了豐餐讓兄弟姊妹邊用餐邊聊永續往來，當晚女孩要和義母共枕一夜，男孩也一樣和義父同床，表示永懷於心。第二天出發前，請一位耆老代言人，對方也一樣有代言人，糯米飯包絕對不能忘記，還有邀請一位長老當代言人和帶領進入親生家門親生也準備了中餐。如果是男孩子較隆重也要經濟能力斟酌如宰牛一頭，搗米糕，釀酒，義父也會打造新刀或是小匕，親生會邀請地方人士，場面要熱鬧非凡辦理慶功宴，一直到午餐結束。親生父母糯米飯包也不例外準備帶回。

最後的儀式義子的婚嫁，義父母也會準備嫁妝作為陪嫁，如以前買棉被、枕頭、碗櫥、鍋快、冰箱、電視等，看自己心意。講到此，收養義子和還緣義子習俗文化。

三、'alno SaySiyat 用賽夏語對談

場景 1 hewen ki Sayta'

hewen: Sayta', korkoring ma'an 'ay'ayaehan, powa'aw ila nay?

Sayta': Sa'ila kala tiwas a 'itih parhaep.

hewen: sipasorangi' korkoring kayzaeh ila ay?

Sayta': ma'alo ila nawkik So'o ma' haysiya ka kak'ayaeh.

hewen: sinorangi'an sinhiya'en raro:o'?

Sayta': sinmaya'en, maya' a bawnay.

hewen: sinorangi'an tabin pizae' tinal'oemaeh minobih?

Sayta': 'ana 'oka' ma' lampez o maykaSpat tinal'oemaeh.

hewen: Sayta', 我的小孩經常生病怎麼辦呢？

Sayta': 請到 tiwas a 'itih 的家問巫醫卜卦。

hewen: 被受義子小孩病情有好了嗎？

Sayta': 謝謝！若不是的話小孩病沒好。

hewen: 受義子新名字叫什麼？

Sayta': 叫 maya', 瑪雅阿毛耐。

hewen: 受養義子到幾歲可以還緣？

Sayta': 最起碼也要 18 歲吧！

場景 2 hewen ki Sayta'

hewen: sinorangi'an kabina:o' ki sominarangi' ka kamo'alay
hayza 'in'azem 'am 'aehae' halapaw kayzaeh ay?

Sayta': 'izi' atomalan o! posiyon mina, hiza 'aehael Sapang mina.

hewen: Sayta', nak'ino' hin kaspengan tortoroe' 'iyakin?

Sayta': hewen a. noka tatini' koSa'en ina 'aehae' ila ka 'ayzab.

hewen: lasiya ay raehoeraen 'amatawaw, 'ana nak'ino'
ma' 'am 'aehae' ka basang Sa

Sayta': 'inakhini'an ka howaw, ka tatini' 'am 'oka' nanaw siwa',
kita' moyo nonak.

hewen: Sayta', So: mayhael lasiya nak'ino' lobih 'am kayzaeh ay?

Sayta': kaspengan noka tatini' mita' 'okay siwa'ani lobih.

hewen: 受義女小姐和義父的年輕孩子有意成夫妻可以嗎？

Sayta': 絕對不允許喔！禁忌的，那是親兄妹一樣。

hewen: Sayta'，這習俗不太瞭解向你請教？

Sayta': hewen 呀！前輩耆老稱在竹籬盛飯共餐就是親兄弟
一樣。

hewen: 他們在都市生活，說者無論如何成為一體之意。

Sayta': 這種情形，老人（父母）是無法接受論理，讓他們
自己看吧！

hewen: Sayta'，如以後他們發生事情，可以回來嗎？

Sayta': 違背祖先（前輩）老人的風俗習慣是不原諒他們回
來。

場景 3 toway ki koko'

toway: koko' ya:o sinorangi'an So: 'am hinrai: nak'ino' kaspengan?

koko': hayza mina, Sapang yaba' ki 'oya' niSo' rima' maehraehraeng naehan kala rangi'.

toway: koko', ya:o 'am hinrai: kayzaeh ay 'okay pinobih ka rangi'?

koko': So'o sinorangi'an 'am hinrai: ila, pa'inSa'la' minobih ka rangi'.

toway: 'am nak'ino' minobih ka rangi' ya:o haSa'?

koko': rima' kala rangi' 'ihael, rangi' pahibae: 'iso'on ka ima SaSo' kaybae:en.

toway: minobih ka rangi' kamanra:an, minkoringan hingha' ay?

koko': hayza sowiti' 'okik hingha', kamanra:a sili: sowiti', minkoring an hil'awan.

toway: ay ka'itolan haehila: hayza ay ka'araSen?

koko': hayza! 'izi' ngowip ka tatini', sinpaehpae: linaSo'.

toway: koko', 我被受義女如要嫁人有什麼儀式嗎？

koko': 有啊！你的親生父母先到義父家商量。

toway: koko', 我要嫁的時候，可以不辦還緣禮俗嗎？

koko': 你是被受義女要出嫁事先完成還緣禮俗。

toway: 還緣禮俗怎麼處理我不清楚？

koko': 前一晚上先到義父家住一夜，會準備新衣給你穿。

toway: 還緣禮俗有男女區分嗎？

koko': 稍有不同，男孩較慎重，女孩較輕。

toway: 當天啟程的時候，還有什麼要帶去的嗎？

koko': 有的！別忘請一位長老，和糯米飯包。

toway: yaba', 'oya', ya:o So: hinrai: ni rangi' hayza ay kapa'araS?

'oya': hayza o! talka Sapang korkoring nonak hayza kapa'araS mina.

toway: korkoring ni rangi' kapakli'abo'en ila sae'oewaz ay ?

'oya': 'ihi'!

toway: hiza ka yanay Say'ino'?

'oya': Say Taipei mae'iyah.

toway: noka mae'iyah pinak Sekla' a lasiya nonak makakSekla'?

'oya': ki:raeh! bazae'en komoSa: 'aehae' nasiya kapatawan.

toway: 爸爸、媽媽，我如果要嫁的時候，義父有嫁妝給我嗎？

'oya': 有喔！當作親生孩子看待嫁妝是很重要。

toway: 義父的孩子要結婚了，真的嗎？

'oya': 是的！

toway: 那媳婦哪裡人？

'oya': 臺北人。

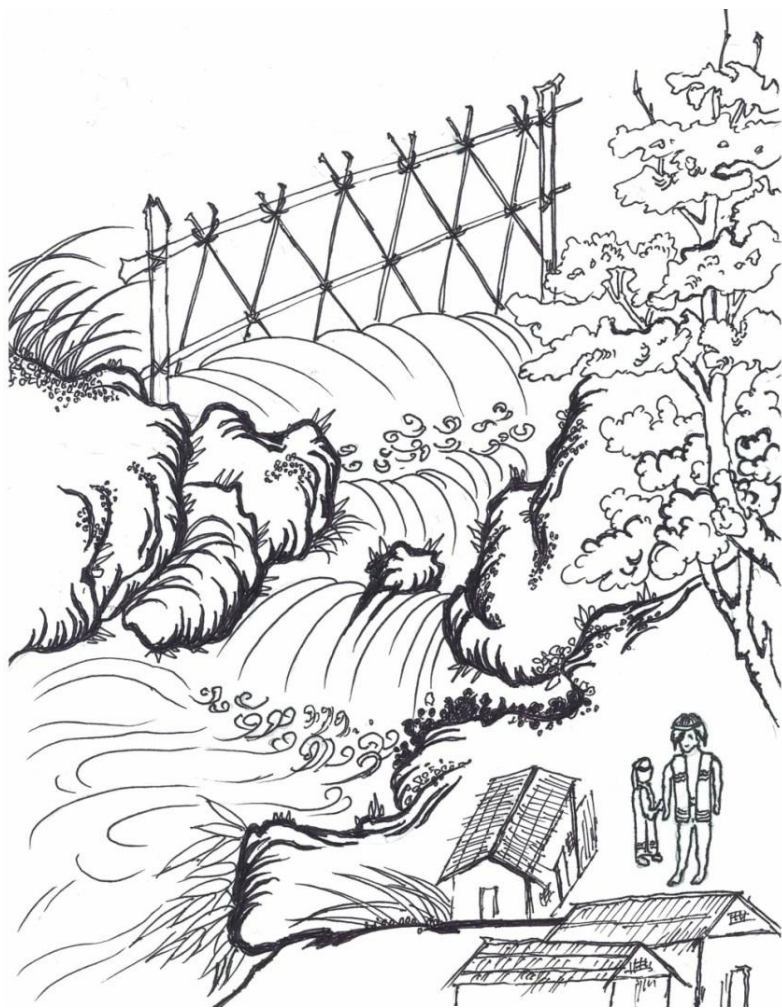
toway: 作媒還是他們自己認識的？

'oya': 不清楚！聽說同一家公司同事。

pongiyo'

鎮風祭

一、kita' naehan 看圖想一想

pongiyo'病魔

1. sizaeh patabir ka tatini' isa lomotor 'oemowaz ila ka kawaS.
 2. hini 'ae' oewaz ka kawaS hingha' kala 'oemaw a taro' kinalaehaeng.
 3. hini 'oemowaz ka kawaS 'okik 'akoey ka kaspengan.
 4. ay kala 'azae' a taew'an katesnenan hayza tinal'awan boehoe:.
 5. So: 'am bayoS ila 'azae' patihokla' ka saeboeh 'iya'azem 'izi' kaslatar. katesnenan, hinoehas 'eleb saeboeh.
 6. hayza ina monhael bayoS somibo: kasnay ralom, 'oeS'oeSo'an masmasay bo:ok 'akoey kak'ayaeh.
 7. ka tatini' tomrong ka 'al'alak Saila koko:ol kominmaeh ka (kabo') 'aelet ka kak'ayaeh bangi'.
 8. sizaeh 'emlet 'am'amoeh lobih, 'izi' paehraehraeng kakita kil mae'iyah, katesnenan, hinoehaS 'eleb saeboeh, 'onay taew'an saeboeh, 'izi' kaslatar, patawaw kayzaeh 'okay mari' ka bangi' kak'ayaeh.
1. 拜完祖先後接著鎮風祭儀祈天祭。
 2. 這鎮風祭同樣由風秀雄主祭供奉。
 3. 這鎮風祭儀式很簡單。
 4. 主祭家門口旁隨時有掛著弓箭做準備。
 5. 如颱風來臨主祭提醒所有族人注意不得外出，家門窗關緊以策安全。
 6. 曾有過天颱風洪水、河川、野生動物死亡慘重，腐屍帶來嚴重疾病。
 7. 耆老派年輕人至上游砍野酸橘（kabo'）架設柵欄阻擋疾病，以防傳染安全。

二、'alno SaySiyat 用賽夏語對談

場景 1 kizaw ki kalih

kizaw: kalih, noka baba:i' kinalaehaengan ka pongiyo' kano' nay?

kalih: hini noka tatini' koSa'en nom 'emlet ka kak'ayaeh kaspengan.

kizaw: kalih, 'am nak'ino' 'emlet ka kak'ayaeh?

kalih: rima' ay tinasi'alayan lolongan 'emlet ka ralom 'izi' pa'alor kak'ayaeh kanmita'.

kizaw: kayzaeh ay sae'oewaz ?

kalih: ki:iraeh, pinayaka:i' noka tatini' komoSa: kayzaeh ho: hiya' ra:am!

kizaw: kalih, tasingozaw naehan, hayza 'aehae' komoSa: paklobih ka ba:i' kano' 'isa:a nay?

kalih: sae'oewaz , hini 'in'az'azeman nanaw noka tatini' , 'isa 'akoey 'inak'ino'an kaspengan mita'.

kizaw: kalih, 風氏供奉這 pongiyo' 祭儀是什麼祭呢？

kalih: 耆老說是驅除疾病（瘟疫）祭。

kizaw: kalih, 要怎麼樣阻擋疾病？

kalih: 到河溪上游阻擋，疾病才不會跟水流入我們這地方。

kizaw: 真的有效嗎？

kalih: 不清楚，老人說是有效，誰知道。

kizaw: kalih, 再問一個問題，說有一祭儀可把颱風打退回，這又是什麼？

kalih: 的確，這只是老人的想像力非常豐富，所以有許多新奇點子。

場景 2 kizaw ki koko'

kizaw: koko' hayza ay 'inakomita' paklobih ka bayoS?

koko': hayza, kakhayza'an kominita' ni kayaba' tasiboehoe: ay katesnenan sipanae'.

kizaw: haysani nakhara 'oka' ila, haysiya ay?

koko': hayza o ! hini ka'oewazan 'okay pawa:i' kasinraehoe'.

kizaw: hini kaspengan 'am kayzaeh ay paksoba:oehen?

koko': 'ampowa' 'aewhay, sipaehraehraeng naehan.

kizaw: koko', hini kak'ayaeh 'inaray'ino'? haSa'en ma'an?

koko': 'inaray 'oes'oeso'an ka ima masay So: bo:ok hayza ila kak'ayaeh.

kizaw: 奶奶，曾看過打退颱風祭儀嗎？

koko': 有，以前我曾見過我父親拿著弓箭在門口射箭。

kizaw: 現在好像沒有這祭儀了？還有保存嗎？

koko': 有喔！這祭儀沒擴大舉辦也沒邀請各姓氏參加。

kizaw: 這祭儀可以擴大舉辦活動嗎？

koko': 為何不可，必經大家討論決議。

kizaw: 奶奶，這瘟疫病從哪裡來的？我不瞭解？

koko': 從野生動物屍體腐爛產生的疾病。

場景 3 tayaw ki'ayon

tayaw: 'ayon, So'o maehoeroe: ay na' ita' ka'inowan minoSa' papongiyo' kaspengan?

'ayon: 'ita' 'i'ini' i: kiSka:at monhael ita' ki 'ata' minoSa' 'okay ngowip yako.

tayaw: 'ayon, kakhayza'an noka tatini' koSa'en bangi' kak'ayaeh', haysani' koSa'en hara: 'ima masay tata:a' kak'ayaeh ay?

'ayon: 'ima hingha' ramen, mita' 'oka' kakina:at o.

tayaw: 'ayon' hayza ay ka iyo' ka'il' 'iyo'on?

'ayon: kakhayza'an hayza ay nak haysani, 'ana hayno' ma' 'iyo' saeboeh.

tayaw: So: 'oka' ka 'iyo' am nak'ino' ila?

'ayon: mita' ka SaySiyat hayza kama remhaep pil'iyo'.

tayaw: 'ayon, 你記得我們什麼時候去參加 pongiyo' 祭儀嗎?

'ayon: 我們還沒念書的時候和姑姑去過一次，我記得很清楚沒忘記。

tayaw: 'ayon, 以前老人說的瘟疫是不是現在死雞一種禽流感疾病。

'ayon: 可能是一樣因我們沒有文字記載。

tayaw: 'ayon, 有藥可以服用嗎?

'ayon: 以前哪有像現代，哪裡都是化學藥物。

tayaw: 如果沒有藥那怎麼辦了?

'ayon: 我們賽夏族有巫醫專門治療。

場景 4 'ayon ki tiwas

'ayon: tiwas haysani hayza na' ay 'emlet ka ba:la'?

tiwas: 'oka' ila, hini kaspengan nanaw o.

'ayon: kara'oe:oen ka ralom 'am 'inay'ino' ila?

tiwas: kasi'aelen ralom mita' 'in'alay ay kasbez ralom kayzaeh.

'ayon: So: sizaeh 'emlet ka ba:la' 'ampowa' kayni, kil mae'iyah sipaehraehraeng ?

tiwas: tikot sirpa: ka kak'ayaeh.

'ayon: 'emleb katesnenan, hinoehaes, yo kayni' sipatawaw, hini yo kano'?

tiwas: hini kinra:am inaz'azeman noka tatini' hini ma' kapanpanabih 'oyaeh.

'ayon: tiwas, 阻擋河水祭現在還舉辦嗎？

tiwas: 沒有了，這只是習俗文化而已。

'ayon: 飲食的水要從哪裡來了？

tiwas: 我們飲用的水是從泉水沒問題。

'ayon: 如上游河水堵住完畢，回程為何拒絕和人講話呢？

tiwas: 怕擴大傳染疾病。

'ayon: 緊關門窗又不能出外工作，這又是什麼？

tiwas: 這就是祖先智慧和心理觀念，也是民間一個故事。

三、sepe: naehan 讀一讀

kinbazae'an ma'an ka tatini', hini 'oemowaz ka kawaS (pongiyo'), noka tatini' pina'alowa' ila ka baba:i' Sinraehoe' nom maelaehaeng, 'ima piza' ila tinal'oemaeh kin hoenaehnge:, haeba:an haSa' ka hini pongiyo' kaspengan, hini ima kayzaeh kaspengan 'ita' tatoroe' saeboeh, pa'alowa' ka minayhael.

ya:o ay korkoring rengreng rima' kala mama', yami 'aehael haeba:an, niya'om tinal'oemaeh, kapakSiyae' hingha' ma'onhael rima' 'oes'oeso'an baseng, rima ba:la' pit'aelaw, ti'oeson, tika:ang, So: nakino' rima' ay pinpinatinyay 'ae'ae:aew, rarakep, tay'itol ay kam 'ibabaw, 'okik tikot ka pae'zoe' wawa'isan ka basang, 'isahini 'az'azemen ka 'inkakhayza'an na pinakak Siyae'an. koza' kin kayzaeh.

hara ay 'aehae' kin roehaenan ni mama' pawa'in komoSa: tapanpanabih ka kapanpanabih 'inimon ka koSa'en pongiyo'. yami Siyae' minasa:eng ay kabat bazbazae' ka kapanpanabih ni mama', kakhayza'an hini mita' 'asang 'ina Somibo:, hiza ba:la' ka'oSa'an nimon ima zi'owas lolongan, hayza 'aehae' haehila: ka haehila: kawaS nonak ila, 'eIngihan ka e:mem 'oemaeh 'oka' ila kita' i: ka koko:ol, ay 'asang ka mae'iyah ma' tikot ila saeboeh, 'am pazeng ila 'ita' saeboeh, ka tatini' komoSa: 'iya'azem 'izik tikot. isa ay 'iyawazwaz roehaenan bazae'en ay latar ka pinba:ayoSan, 'ae'oeral ma' 'abo', ka pinpinamowa'an, taew'an 'oka' ila sowiti kit'ameten saeboeh.

mama' komoSa: kaSnay 'oeS'oeso'an, ba:la' ma' 'aloron saeboeh, kita'en 'ima masay toliyah ay waswasal bo:ok sazeken 'isngahngahe:, tatini' tomrong ka 'al'alak 'ilahaw ay tinasi'alayan kominmaeh ka (kabo') 'elet ka bangi', sizaeh lobih 'izi' paehraehraeng kil mae'iyah, katesnenan, hinoehaes ileb saeboeh, 'izi' patawaw, onay taew'an, kayzaeh 'okay repe: ka kak'aeyah.

tatini' 'omaskan hini kaspengan (pongiyo') koza' kin kayzaeh, tatini' komoSa: So: bayoS tasi: boehoe: panae' noka siwa: paklobih ka ba:i' So: tomo biwa' ay katesnenan 'aSkani ka palakaw (malat) taka hini'in kayzaeh Sa. nakhini ma'an kin bazae'an koSa'en ka pongiyo' kaspengan.

聽從耆老口述，祖先把鎮風祭（pongiyo'）很清楚交代風姓氏族負責祭祀供奉，至今年久有很多人瞭解甚至被遺忘，祖先留下這麼好的文化，大家應重視學習傳授後代子孫。

我幼年時常去舅舅家，那裡表兄弟很多，年齡、樂趣相近，玩在一起至山上放陷阱捕捉小鳥，到河溪撈魚、蝦、蟹，甚至田間賽跑，相撲攀登高處，膽識過人，精氣不怕，反而強健體魄。想想童年的趣事，總覺得特別溫馨。

有一個晚上我們被舅舅叫去，說真實故事題目鎮風祭給我們聽，我們坐在板凳上傾聽，以前本莊有發生大災難，你們常去那河溪以前是狹隘現已寬，有日的白天氣後突然變天，山中的黑雲霧變化多端，群山相連看不清，到了深夜屋外風聲夾帶狂風豪雨，至清晨一看造成農作物及茅房受到嚴重損害。

舅舅又說野外河溪動物被沖流的屍體漂浮在湖邊腐爛發臭。耆老派年輕人至上游砍伐酸橘樹（kabo'）把河溪架設柵欄，防止瘟疫傳染疾病，架設完畢趕緊回來，避免與人談話，把家門窗關緊不得出外工作，都在家休息，以免被禽流感傳染疾病。

舅舅講完又說了，祖先創造這鎮風祭非常有意義，以後如再發生颱風時，取弓箭站在門往外射出去，讓颱風轉向，再說如打響雷聲時，拿番刀擺放門檻刀尖向外，這種方法很有效對族人保護安全。我聽到鎮風祭儀大家分享。

國家圖書館出版品預行編目(CIP)資料

賽夏族歲時祭儀教材 /趙山河, 夏有發撰稿. --

--初版.--苗栗縣大湖鄉：雪霸國家公園, 2013. 12

185 面：21×30 公分

ISBN 978-986-03-9660-7 (平裝)

1.賽夏族 2.歲時習俗 3.祭禮

536.332

102025992

總籌／新竹縣五峰鄉賽夏族文化藝術協會

製作／新竹縣五峰鄉賽夏族文化藝術協會

新竹教育大學台灣語言與語文教育研究所

賽夏語翻譯／'oemaw a 'oebay (趙山河)' oeyon a taheS (夏有發)

中文撰文／'oemaw a 'oebay (趙山河)

圖片提供／'oemaw a 'oebay (趙山河) tayaw a taro' (趙金山)

發行人／林青

策劃／鍾銘山、鄭瑞昌

編審／于淑芬

總編輯／tayaw a taro' (趙金山)

主編／'oemaw a 'oebay (趙山河)

編審委員／taheS a 'oebay (朱逢祿)、'oebay a 'iban (高達來)、'opaS a 'oebay (趙山玉)、siyat a bong (朱進丁)、'oemin a taro' (朱秀春)、

kalih a payan (趙達貴)、'itih a ta:os (夏茂隆)、'iban a 'oemaw (趙榮標)、pae:aeh a 'oebay (夏元妹)

執行編輯／'oemaw a 'oebay (趙山河)、'oeyon a taheS (夏有發)、tayaw a taro' (趙金山)、kizaw a 'opaS (趙秀蘭)、lalo' a 'ataw (夏春桃)、

amoy a 'oebay (趙宇涵)、葉美利 (新竹教育大學台灣語言與語文教育研究所)

撰稿／'oemaw a 'oebay (趙山河)' oeyon a taheS (夏有發)

行政／kizaw a 'opaS (趙秀蘭)

錄音／'oemaw a 'oebay (趙山河)、'oeyon a taheS (夏有發)、pae:aeh a kalahi' (根月英)、lalo' a 'ataw (夏春桃)、amoy a 'oebay (趙宇函)、

kalih a kizaw (趙振岳)、葉美利 (新竹教育大學台灣語言與語文教育研究所) 羅沛文 黃基成

封面設計／amoy a 'oebay (趙宇函)

插畫 (工筆畫)／'oemaw a 'oebay (趙山河)

發行者／雪霸國家公園管理處

地址／36443 苗栗縣大湖鄉富興村水尾坪 100 號

網址／<http://www.spnp.gov.tw>

電話／(037)996100

出版日期／中華民國 102 年 12 月 31 日

版(刷)次／初版

其他類型版本說明／無

定價／新臺幣 300 元

展售處／

- 雪霸國家公園管理處員工消費合作社

地址／364 苗栗縣大湖鄉富興村水尾坪 100 號

電話／(037)996100 分機 862

- 國家書店松江門市

地址／臺北市中山區松江路 209 號 1 樓

電話／(02)25180207

- 五南文化廣場

地址／臺中市區中山路 6 號

電話／(04)2437-8010

- 國家網路書店

網址／<http://govbooks.com.tw>

GPN：978-986-03-9660-7

ISBN：1010203347

著作權歸屬／新竹縣五峰鄉賽夏族文化藝術協會 雪霸國家公園管理處

著作財產權人保留對本書依法所享有之所有著作權利。擬重製、改作、編輯或公開口述本書全部或部分內容者，須先徵求著作財產權管理機關之同意或授權。

廣告

